

54
M.S

86

മി. ചിന്നാലിശ്വരൻ.

ചാമ്പ് കിരാമായണം കേരളഭാഷാഗാനശിഷിനിന്നും

പ്രസാധകൻ.

എ. ശങ്കരപ്പിള്ള എം. എ.

എസ്. ആർ. ബുക്ക് ഡിപ്പോ,

തിരുവനന്തപുരം.

“വിദ്യാഭിവാദിനി” അച്ചുകൂടം - കൊല്ലം.

V m School. Kottayam
വിച്ചിന്നാടിലേക്കും.

(വാത്മീകീരമായണം കേരളഭാഷാഗാനത്തിൽനിന്നും)

9th MS ~~No. 127~~

പ്രസാധകൻ,

എ. ശങ്കരപ്പിള്ള എം. എ.

എസ്. ആർ. ബുക്സ് ഡിപ്പോ,

തിരുവനന്തപുരം.

“വിദ്യാഭിവാദിനി” അച്ചുക്കുടം—കൊല്ലം.

അവതാരിക.

മ. പ്രാരംഭം.

56

ലോകത്തിന്റെ ഏതു ദശയിലും അതിനെ ഭരിക്കുന്നതു തുലികയും അസിധാരയുമാണെന്നാണ് അഭിജ്ഞാനം. ഇതിൽ അതിവിപുലമായ അത്മം അന്തർവിച്ഛിതമാണ്. ചെറും മൂലിയശക്തിതന്നെ ലോകഭരണം അപഹരിച്ചു പരിപാലിച്ചിരുന്ന കാലത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പൂർണ്ണവിവരങ്ങൾ പ്രാചീന ഘട്ടചരിത്രങ്ങളും അവയെ അസ്പദമാക്കി എഴുതിട്ടുള്ള കാവ്യങ്ങളും നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നു. ഗ്രീസിലെ ഹെക്സാമീറ്റർ ഭാരതവർഷത്തിലെ ഭീമസേനനുംമറ്റും, ലോകവിജയികളായി സുഖലോലുപന്മാരും തന്നിമിത്തം ശ്രമിച്ചിരുന്നതും അസ്പദശക്തിമാരുമായിരുന്ന രാജാക്കന്മാരും, യുദ്ധം നങ്ങളിലും അവരവരുടെ രാജ്യങ്ങളിലുംനിന്നു പലായനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി നാം അനവധി കഥകൾ വായിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശരീരബലത്തിന്റെ ഈ വാഴ്ച പശ്ചിമപൗരസ്ത്യ പ്രദേശങ്ങളിൽനിന്നു തിരോധാനം ചെയ്തിട്ട് അധികകാലമായിട്ടില്ല. ഈ ഘട്ടത്തെ അസിധാരയുടെ ഭരണകാലം എന്നു അഭിധാനത്തിൽ വ്യവഹരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പിന്നീടാണ് തുലികയുടെ മാഹാത്മ്യം വെളിപ്പെടുന്നത്. യുക്തിയുക്തങ്ങളായ വാദങ്ങളും, സാരതരങ്ങളായ അഭിപ്രായങ്ങളും, ബുദ്ധിപൂർവ്വങ്ങളായ തന്ത്രകൗശലങ്ങളും ജനതാഹൃദയത്തെ അകർഷിച്ചിട്ടിരിക്കപ്പെടുത്തുവാൻ പര്യാപ്തങ്ങളാണെന്നു വന്നതോടുകൂടി ചെറും ശരീരബലത്തിനുള്ള ശക്തി ക്ഷയോന്മുഖമായിത്തീർന്നു. വില്യംപിററ്, ബിസ്മാക്ക്, രാജാസർ ടി. മാധവപ്രിയർ, ഗോപാലകൃഷ്ണഗോപാല, എന്നിങ്ങനെ ബുദ്ധിശാലികളായ പ്രമാണികളുടെ പതാകയിൻകീഴിൽ

അക്ഷൗഹിണികൾ സന്ധിച്ചുതുടങ്ങി. അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളും ചിന്താഗതികളും തുലികവഴിയായി ജനതാമല്യത്തിൽ പ്രചരിച്ച് സർവാദരത്തേയും സമ്പാദിച്ചു. ഈ ഘട്ടത്തിനു തുലികാരണകാലമെന്നു പേർ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ വെറും രാജ്യഭരണ സംബന്ധമായ പരിവർത്തനങ്ങളെപ്പറ്റി വിശാലമായി വിഭജിക്കാമെങ്കിലും രണ്ടാമതു പറഞ്ഞ ഭരണയുദ്ധത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യവും ശക്തിയും ഭൂമിയുണ്ടായ കാലം മുതൽ ഇന്നേവരെ നിലനില്ക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ളതു വിസ്മരിച്ചുകൂടുന്നതല്ല. തുലികയെന്നതിൽ വെറും ഭരണതന്ത്രക്കൗശല്യമോ ശാസ്ത്രപരിജ്ഞാനമോ അല്ല അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ലോകഘടനയിന്റെ അന്തരാളങ്ങളിൽ വികാരതരംഗങ്ങൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനു തക്കതായ അശയവിശേഷങ്ങളും ചിത്രപ്രദരണങ്ങളും കൊണ്ടു സർവ്വലോകത്തേയും അടക്കി ഭരിക്കുന്നതിനു പട്ടംകെട്ടിയിട്ടുള്ള മഹാകവികളുടെ അപ്രതിഹതമായ ശക്തി അന്നും ഇന്നും എന്നും ഒരുപോലെതന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. അവർ സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തിട്ടുള്ളതായ വിഭവങ്ങൾകൊണ്ടോ; അവർ രെളിച്ചിട്ടുള്ളതായ മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ കൂടിയോ, അവർ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള രസ്യങ്ങൾ വഴിയായോ മാത്രമേ ജനസമുദായനോടാക്കുമുള്ള മുന്നോട്ടു കടക്കുവാൻ നിവൃത്തിയുണ്ടാകുന്നുള്ളൂ. മഹാപണ്ഡിതനായ കാർളൈൽ ഇങ്ങിനെയാണു ചോദിക്കുന്നത്:—“നമ്മെ ഭരിക്കുന്നതാരാണ്? ഒരു പാർലമെണ്ടോ? അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ അമേരിക്ക നമ്മിൽനിന്നു വേർപെടുത്തില്ലേ? ഒരു രാജാവോ? അതും അമേരിക്കയ്ക്കു ഇല്ലല്ലോ. നമ്മെ ഭരിക്കുന്നത് ഷേക്സ്പിയർ മഹാകവി മാത്രമാണ്. ആ ലോകചക്രവർത്തിയുടെ ശ്വേതാതപത്രത്തിൻകീഴിൽ നാം ഭക്തിവിവശരായി ഒതുങ്ങിക്കൊള്ളുന്നു” ഇത് എത്രയും പരമാർത്ഥമാണ്. ലോകസമുദായത്തെ നയിക്കുന്നതും അതിനു ജീവൻ നൽകുന്നതും മഹാകവികളാണ്. കേരളത്തിനു രാജ്യഭരണസംബന്ധമായി എത്ര ഭീമങ്ങളായ മാറാങ്ങൾ വന്നുപോയാലും തുഞ്ചത്തു എഴുത്തച്ഛ

നേയും കഞ്ചൻനമ്പ്യാരേയും പൂജിക്കാതിരിക്കുന്ന ഒരു കാലം ഉണ്ടാവുകയില്ല. കാലഭേദംകൂടാതെ ലോകഭരണം നടത്തുന്നതു മഹാകവികളാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അവരുടെ തുലികയാണു് സർവ്വവിധത്തിലും പ്രശസ്തമായിരിക്കുന്നതു്.

നമ്മുടെ പഠനത്തിന്നു പാത്രമായിട്ടുള്ള മഹാപുരുഷൻ തുലികയും ഖഡ്ഗവും ഒന്നുപോലെ പ്രയോഗിച്ചു യശസ്സമാജ്ജനം ചെയ്തു് കാലയവനികയിൽ അന്തർലാതം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഒരു രാജകവിയും കവിരാജനുമായിരുന്നു എന്നതിന്നു് തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രവും കേരളവർമ്മരാമായണം, വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം മുതലായ ഉത്തമഗ്രന്ഥങ്ങളും സാക്ഷ്യങ്ങളാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യങ്ങളിലെ സർഗ്ഗങ്ങൾ എന്നോണം അ മഹർജീവിതമഹാ കാവ്യത്തിന്റെ പുരോഗമനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഓരോ യുദ്ധങ്ങളും ഹൃദയാവഹജ്ജകങ്ങളായിരുന്നു. പ്രവൃത്തിയിലും ചിന്തയിലും, അതായതു കർമ്മപരമായ ജീവിതത്തിലും, ചിന്താപരമായ ജീവിതത്തിലും അദ്ദേഹം കാവ്യപീഠങ്ങളെക്കൊണ്ടു് തൂകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അപഭാഷാങ്ങൾ കേരളീയരുടെ ഐശ്വര്യത്തേയും, കാവ്യങ്ങൾ അവരുടെ ഹൃദയശുദ്ധിയേയും സംരക്ഷിക്കുന്നതിന്നു ഒരുപോലെ പശ്ചാത്തപങ്ങളായി. രണ്ടാകുന്നതിൽ വിജയലക്ഷ്മിയും പാരായണശാലയിൽ ശ്രീസരസ്വതിയും അദ്ദേഹത്തെ പൂജിക്കുമാർന്നിലാവു വീശി അന്നു ഗ്രഹിച്ചു. ഉദ്ധരനായ പ്രതിയോഗിയെ ഭൂമുഖപ്രസാദം ചെയ്യുവാൻ വാളയത്തിന്നു ഹസ്താന്തന്നെ സമർപ്പിച്ചുത്തോടുകൂടി നാരായണപ്രയോഗംകൊണ്ടു ജന.താഹൃദയത്തിലെ അന്ധ്യതമസ്സുകറുവാൻ പ്രയത്നമായി. പരമകർമ്മങ്ങളായ കർമ്മലോകരംഗങ്ങളേയും മുദ്രലപേഖവങ്ങളായ കാവ്യലോകരംഗങ്ങളേയും അദ്ദേഹം തുല്യപാടവത്തോടുകൂടി തരണംചെയ്തു. ഇങ്ങിനെ ലോകവിജയത്തിന്നു പരമനാദാനങ്ങളായ ഞ്ഞു ചർച്ചകളിലും “പുരജീവരവഞ്ചികേരളനരപാലൻ” അമാനുഷപ്രാവേനായി പരിലസിച്ചു.

൨ കേരളവർമ്മ രാജാവിന്റെ ജീവചരിത്രം.

ഈ വിരമമാകവിലൂടെ ജീവചരിത്രത്തെപ്പറ്റി തൃപ്തികരമായ യാതൊരറിവും കിട്ടിയിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനകാലത്തേയും യുവദശയേയും പറ്റി നമുക്ക് കൃത്യമായി യാതൊന്നും അറിവില്ല. വേണാട്ടരാജവംശത്തിന്റെ ഒരു ശാഖയായ കോലത്തുനാട്ടുകുടുംബത്തിൽപെട്ട ഒരാളായിരുന്ന അദ്ദേഹം ആദ്യമായി തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശിച്ചത് രാമേശ്വരത്തേക്കുള്ള ഒരു തീർത്ഥയാത്ര സംബന്ധിച്ചായിരുന്നത്രേ. അക്കാലം തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രസ്ഥിതികൾ കലാപസങ്കരവും ഭരണപരിപൂർണ്ണവും ആയ ഒരു ഘട്ടത്തിൽ എത്തിയിരിക്കുകയായിരുന്നു. വേണാട്ടഭരിക്കുന്നതിനു പ്രാപ്തിയുള്ള രാജാക്കന്മാരുടെ അഭാവംവിമർശനം ഏറ്റെടുത്തതുകൊണ്ടും യോഗത്തിൽ പോറ്റിമാരുടെയും അതിക്രമങ്ങളും കുലഭൂതപങ്ങളും പരമപ്രാധാന്യത്തിൽ പരിണമിക്കുകയും, രാജകുടുംബത്തിലെ പല അംഗങ്ങളും നീചന്മാരായ രാജദോഹികളാൽ ക്രൂരന്മാരായി വധിക്കപ്പെടുകയും, അന്നു നാട്ടുവാണിരുന്ന ശ്രീവഞ്ചീശ്വരി ഉമ്മമ്മറാണിതന്നെ ശേഷിച്ച കുഞ്ഞിനേയും കൊണ്ടു് നെടുമങ്ങാട്ടേക്കു ഓടുകയും ചെയ്തു. ഇപ്രകാരമുള്ള അന്തഃകലഹങ്ങളുടെ തുടർച്ചയെ അതിശയിക്കമാറു് ദക്ഷിണാപഥകമ്പകനായ മുകിലൻ കൊല്ലം വഴിയ്ക്കു് ആരുവാമൊഴി കടന്നു തെക്കേൻതിരുവിതാംകൂറിൽ പ്രവേശിച്ചു കൊള്ളുമെന്താൻ തുടങ്ങി. ആകപ്പാടെ അമാനുഷപ്രഭാവനായ ഒരു അചന്താപുരുഷനല്ലാത്ത ഈ കുഴപ്പങ്ങൾ തീർക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നുള്ള സിന്ധി വന്നുചേർന്നപ്പോൾ അത് ഉമ്മമ്മറാണി പ്രാസ്താവുചെയ്തതും, മഹാകവിയും, സ്വകുടുംബാംഗമായ ഈ രാജർഷിയുടെ സഹായം അർത്ഥിച്ചത്. മഹാമനസ്സന്മാർക്കുചേർന്ന പാഠഭാഷ്യത്തോടെ ആ അസ്ഥനയെ അദ്ദേഹം ശിരസാ വഹിക്കുകയുംചെയ്തു.

കേരളവർമ്മരാജാവു് റാണിയുടെ ഭക്തന്മാരായ പ്രജാസമൂഹങ്ങളിൽ കൊള്ളാപ്പുന്ന ചിലരെ ഒന്നിച്ചുചേർത്ത് പരസ്പരം ചിത്തം ചിത്തം തിരുവട്ടാരപ്പെട്ടു് മുകിലനോടെതിർത്തു. കേരളീയരുടെ മതത്തെയും രാജാധിപത്യരീതിയെയും ഒന്നുപോലെ പെട്ടെന്നു നശിപ്പിക്കുവാനോ, ശാരപതമായി സംരക്ഷിക്കുവാനോ പോരുമായിരുന്ന അന്നത്തെ യുദ്ധത്തിൽ കേരളവർമ്മരാജാവു വിജയിച്ചായി. അനേകസഹസ്രം ജനങ്ങളുടെ അശിഷ്ടകളാൽ പൂജിതനായി അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു മടങ്ങുകയും, അനന്തരം രാജശാസന മറ്റുള്ളവർ പൊക്കിയിരുന്ന ഭൂമിപ്രദേശങ്ങളെ മുഴുവൻ ഓരോ അവസരങ്ങളിലായി തോല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതുകൂടാതെ, തേവാരത്തുകോയിയ്ക്കൽ, വലിയകോയിയ്ക്കൽ എന്ന രണ്ടു രാജമന്ദിരങ്ങൾ പണിയിക്കുകയും, കാലാർപ്പട്ട, കുതിരപ്പട്ട മുതലായ സൈന്യവിഭാഗങ്ങളെ സജ്ജീകരിക്കുകയും ചെയ്തതിന്റെ ശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശുഭ രാജ്യഭരണപരിഷ്കാരങ്ങളിലേക്കു തിരിഞ്ഞു. ഈ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം ചെയ്ത ഏറ്റവും കൂടുതൽ പ്രവൃത്തികൾ വിശദമാക്കുന്നവർമ്മരാജാവുതിരുമനസ്സിലെ ക്ഷേമസംപൂർണ്ണമായ രാജ്യഭരണകാലംവരെ നിലനിന്നു എന്നുള്ളതു ചരിത്രപ്രസിദ്ധമാണ്.

ഇങ്ങനെ പടപെട്ടുവാനും നാട്ടഭരിക്കുവാനും ചെയ്തതിന്റെ പരിശ്രമങ്ങൾക്കിടയിലും ഈ മഹാനുഭാവൻ സരസ്വതീപൂജയെ കൈവെടിഞ്ഞില്ല. താൻ പണിയിച്ച വലിയ കോയിക്കൽപ്പട്ട് അനേകം നിരാധാരികളിൽ അനുവർത്തിച്ച ഈ പൂജയുടെ ഫലമായി കേരളവർമ്മരായണം, വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം എന്ന രണ്ടു അനർഥഭൂഷണങ്ങൾ കൈരളിക്കു സംസിദ്ധമായി. എന്നാൽ ഈ മന്ദിരത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രാണാപായരംഗമായും പരിണമിക്കയാണു ചെയ്തതു്. അദ്ദേഹത്താൽ ക്ഷതപക്ഷന്മാരാക്കപ്പെട്ട ചില ആകാശചരണപ്രലോഭികളായ നീചഗുരുകൾ ഈ അമാനുഷരജർഷിയെ ചതിവിൽ അപായപ്പെടുത്തിക്കളഞ്ഞു. അദ്ദേഹം

ത്തിന്റെ അകലനിശ്ചാണം സംഭവിച്ചതു പരിച മിഥുനം
 ൧൨-ാം-നാണെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഏവംവിധം ഈ മഹാകവിയുടെ യൗവനം കഴിഞ്ഞു
 ഈ അയർദശയെപ്പറ്റിത്തന്നെയും ചിലപ്രധാനപ്പെട്ട സം-
 വേങ്ങൾമാത്രമെ വിശ്വാസയോഗ്യങ്ങളായി അനന്തരപരമ്പ-
 രകൾക്കു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളു. അതുകൊണ്ടു കേരളവർമ്മരാജാവി-
 നെപ്പറ്റിയുള്ള കൂടുതൽവിവരങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവി-
 തകളിൽ നിന്നുതന്നെ നമുക്കു് അറഞ്ഞറിയേണ്ടതായിരിക-
 ന്നു. ക്രിമീരവധം മുതലായ അട്ടക്കഥകളുടെ കർത്താവായ
 കോട്ടയത്തു വിദ്വാൻ (കേരളവർമ്മ) തമ്പുരാൻ ഇദ്ദേഹത്തി-
 ന്റെ “അനന്തരജ”നായിരുന്നു എന്നു് താഴെപ്പറയുന്ന ശ്ലോ-
 കത്തിൽനിന്നും കാണുന്നു:—

“ശ്രീമാനനർവഹണശ ലിതയാത്രപാണാം
 ഭൂഷായിതെ നിജകരാത്തസമസ്തതേജാഃ
 കാമപ്രദാനജിതകല്പമഹീരുഹസ്സു
 പിന്നാമണിർജ്ജയതി കേരളവർമ്മനാമാ,
 തദനന്തരജേന നിർമ്മിതം
 തദിദംപാസ്സുഭവാംകഥാമൃതം”

അദ്ദേഹം ‘പുരളീശൻ’ എന്നാണു് സ്വയം നാമകര-
 ണം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. ഉദാഹരണമായി

൧. കേൾക്കടോപുരളീശാ, പാർത്ഥിവശരഭോമനെ
 (വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം)

൨. പുരളീവരവഞ്ചികേരളമഹീപാലൻ
 കരളീലിരുനന്തളീടുകകവിമാതേ.

കേരളവർമ്മരാജാജ്ഞം

൩. അക്ഷതബലമിയപും രിപുകലമൊക്കെ
 മുട്ടിച്ചിഹവുരളീശം.....

കീർത്തനം

ചുഴിഞ്ഞുകൊണ്ടുവരുന്നു.

പുരളി, കോലത്തുനാട്ടിൽ ഒരു കോട്ടയുടേയും ക്ഷേത്രവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു മലയാണ്. പുരളിശൻ എന്നുള്ളതു കോട്ടയത്തുരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേരാണ്. എന്നാൽ ഇതുകൊണ്ടുമാത്രം തൃപ്തിപ്പെടാതെ ഈ രാജകവി, വഞ്ചിരാജാധിപൻ എന്നുകൂടി അഭിമാനിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാവ്യങ്ങൾ അക്കാലത്തും ധാരാളം പ്രചാരത്തിൽ ഇരുന്നിരിക്കണം. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹം വഞ്ചിരാജകുടുംബത്തിന്റെ രക്ഷാപുരുഷനായിട്ടെങ്കിലും പരിഗണിക്കപ്പെട്ടവനു എന്നു സമ്മതിക്കാതെ രരമില്ല. ഇദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ബ്രിട്ടീഷ് മലബാറിൽ ചേർന്ന കോട്ടയത്തും അന്നവധി വീരകഥകൾ ഇന്നും സ്മരിക്കപ്പെടുന്നുവത്രേ. ഇപ്രകാരം സ്വന്തരാജ്യമായ കോട്ടയത്തും താൻ രക്ഷിച്ച രാജ്യമായ തിരുവിതാംകൂറിലും കേരളഭാഷാസാഹിത്യസാമ്രാജ്യത്തിലും അദ്ദേഹം ഏകമന്ത്രാധിപതിയായി അന്നുവന്നു.

—:~:—

൩. കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ കൃതികൾ.

ഈ രാജകവിയുടെ കൃതികളായി നമുക്കിട്ടിയിട്ടുള്ളതു ൧) വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം ഹംസപ്പാട്ട്. (൨) വാല്മീകീരാമായണം കേരളഭാഷാഗാനം. (൩) ആദികേശവസ്തോത്രം കീർത്തനം ഇവയാണ്. ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതു രണ്ടും, തിരുവട്ടാർച്ചലത്തിൽ മുകിലനെ തോല്പിച്ചതായ കൊല്ലം പരമേശ്വരനും കവിയുടെ ചരമവർഷമായ പരമേശ്വരനും മദ്ധ്യേ വലിയകോയിക്കൽ വെച്ചു പുഴുതിയിട്ടുള്ളവയാണ്. ആദികേശവസ്തോത്രം രചിച്ചത് തിരുവട്ടാറ്റുവെച്ചു മുകിലനുമായി പടവെട്ടുവാൻ പറ്റപ്പെട്ട അവസരത്തിൽ അയിരുന്നു. ഈ കൃതികളെപ്പറ്റി വചനകൃമം അനുസരിച്ചു പരിഗണിക്കാം.

൧. ആദികേശവസ്തോത്രം:- ഇത് പതിനാലു പത്തി അടങ്ങിയിട്ടുള്ള ഒരു കീർത്തനമാണ്. മറ്റു മിക്കകീർത്തനങ്ങളേ

യുംപോലെ ഓർമ്മിക്കുന്നതിന് സാധാരണയായിട്ടു ഇതും അ-
 കാരാദിയിൽ തുടങ്ങുന്നു. “അ” മുതൽ “അഃ” വരെ പരമത്തിയി-
 ട് പ്രസ്തുതസ്തോത്രം തിരുവട്ടാര കേശിമന്തനന്റെ മാധാ-
 ത്വത്തെ പുസ്തരിച്ചു നിർമ്മിച്ചതാണെന്നുള്ള മുദ്രയോടുകൂടി
 അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ കീർത്തനം പുഴുതാനുള്ള
 കാരണങ്ങളെപ്പറ്റി ഒരു ചെറുതീർത്ഥമുണ്ട്. മുകിലൻ തന്റെ
 ശുഭമായ ഭടന്മാരോടുകൂടി തിരുവട്ടാര പാളയം അടിച്ചു.
 തനിക്ക് ചേക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞ ചുരുക്കം ചില ആളുകളുമായി
 കേരളവർമ്മരാജാവ് തിരുവട്ടാരംക്ക് ചെല്ലുകയും മുകിലന്റെ
 സന്നാഹങ്ങൾ കണ്ടു, കേവലം കൃഷി പഠനമായ തന്റെ അ-
 നൗപരന്മാരെക്കൊണ്ട് ശത്രുവനെ കൊല്ലുവാൻ നിവൃത്തി
 ല്ലെന്നു കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഉടൻതന്നെ തിരുവ-
 ട്ടാരക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു കൊണ്ടല്ല മണ്ഡപത്തിൽ സാ-
 ഘ്യാംഗപ്രണാമവാനായി ശത്രുസംഹാരത്തിന് അടികേശവസ്വ-
 മിന്റെ പദ്മരൂപേണ അർപ്പിച്ചു തുടങ്ങി. ശത്രുമന്ദനത്തിനുള്ള
 വൈഭവശൂന്യതയിൽ തടിച്ചിരുന്ന ആ വീരഹൃദയത്തിൽനി-
 ന്നും പരമപദോന്മുഖമായി ഉയർന്നതായ ആ പ്രാർത്ഥനയുടെ അ-
 വസാനാവട്ടത്തിൽ ഹരിതവർണ്ണപ്രഭമായ ഒരു അശ്വത്തിൽ അ-
 തുലമായി ഏതോ ഒരു ദിവ്യവിഗ്രഹം തന്നെ കടന്ന് ഭക്ത-
 രാജാവിന്റെ ബഹിഷ്കരിച്ചിടങ്ങളിലേക്ക് മറയുന്നതായി അദ്ദേഹത്തി-
 നതോന്നി. ലബ്ധയൈശ്വര്യമായ ആ വീരയോദ്ധാവു മുദിത-
 ചിത്തനായി ഏഴുനേല്ക്കുകയും തന്റെ കൃശസന്നാഹങ്ങളോ-
 ട് കൂടി ശത്രുവിനോടു ചുതിരിച്ച് അന്നുതന്നെ അയാളെ കാ-
 ടിച്ചു തിരുവിതാംകൂറിലെ ക്ഷേത്രങ്ങളിലേക്കു കയറ്റിയുപയോഗിച്ച് ഈ കീ-
 ൾത്തനം ഇപ്പൊഴും ഭക്തിന്റെ തിരുവിതാംകൂറിൽ മിക്ക ഹിന്ദു-
 വനങ്ങളിലും പ്രഭാതസ്തോത്രമായി ശേഷിക്കുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ
 അപ്പടിയിൽ പെടാതെ ജനപരമ്പരകൾ വഴി ഇറങ്ങിവന്നി-
 ട്ടുള്ളതായാൽ ചില തെറ്റുകളും മൂലരൂപത്തിൽനിന്നു പല-
 വ്യത്യാസങ്ങളും കണ്ടെക്കാവുന്നതാണ്. ഉദാഹരണത്തിനായി
 നാലു പദ്യങ്ങൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

അഹികലവാരായന, രമാവര, മഹിതപദാം
 ബുജനതപാതക
 ദഹന, ജനാർദ്ദന, ഭരണാതക, ദരസംസിജ
 ധര, കരുണാകര
 അഹമഹമികയൊടുപെരുവാൻ വരമ
 ഹിതരെ യുധിസപദിജയിപ്പതി
 നഹരഹരൈരവരമതളീടുക കേശിമമന
 നാഥ തൊഴുന്നേൻ.

അതരം മനസിപളക്കം മാതംഗത്തള
 മതിവേഗാൽ
 ശ്രീഭജം പെരിയ തുറംഗമജാമണ്ഡളാട്ടം
 ഭോക്തം
 എത്രം ഭേമിയവാതെ വന്നേറിന മദമോ-
 ടുപൊരുമ്പോൾ
 നീ തന്നെയിച്ചതളീടുക കേശിമമന നാഥ
 തൊഴുന്നേൻ.

* * * *
 * * * *

അക്ഷയബലമിയവും രിപുകലമാക്കെടു-
 ടിച്ചിഹ പുരളീശം
 വഞ്ചിക്കുതി കേരളസംജ്ഞരക്ഷാവിഭോ
 രക്ഷ മുദാ മാം
 വക്ഷീശപരാധന, സജ്ജനരക്ഷക, വിമര
 ക്ഷയകാരണ
 അക്ഷയയശ സർഗ്ഗതമാധവകേശിമമനന
 മതൊഴുന്നേൻ.

പരിപൂർണ്ണാഭാവമാടിക്കുന്നമതിരിട്ടു
 വരുമ്പോളുകൾ
 തറിയെട്ടീടുംപടിപാഞ്ഞവരിഹരപട്ട
 വരുന്നതിവേഗാൽ
 ഒരു പട്ടമുണന്നുതളിടുക പരിപൂർണ്ണികല-
 ന്നു വിഭോമയി
 തിരുവട്ടാരതിൽ മരുവീടിന കേശിമമന നാ
 മതൊഴുന്നേൻ.

ഈ കീർത്തനം പ്രസ്തുതകവിയുടെ സ്വഭാവത്തെ സൂചി-
 യി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈശ്വരഭ-
 ക്തിയും ഈശ്വരവിശ്വാസവും സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞയും അധർമ്മ
 വിദ്വേഷവും ഈ കവിയുടെ വീര്യസാരത്തെ സർവ്വമാ പ-
 രിപൂർണ്ണമാക്കുന്നു. സാധാരണ മനുഷ്യരെപ്പോലെ ഭയങ്കരശത്രു
 വിൽനിന്നും അഭയം അരുളണേ എന്നല്ല അദ്ദേഹം പ്രാർത്ഥി-
 ക്കുന്നത്. പ്രത്യുത, ആ ശത്രുവിനെ രണാങ്കണത്തിൽ വെച്ച്
 എതിരിടുന്നതിനും അപനെ തിരുവിതാംകൂറിൽനിന്നും കാടി-
 ക്കുന്നതിനും തക്കതായ പ്രാപ്തികൾക്കു. മെന്നു വീരോചിതമാ-
 യ ഭാഷയിൽ അദ്ദേഹം അർത്ഥിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.
 ചെറുഭാഷയെ ജീവനെക്കാൾ വിലമതിച്ച് പരിരക്ഷിച്ച്
 വീരസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള ജനനമുദാരാഗങ്ങൾ വർത്തി-
 ച്ചിരുന്ന ഭൂമുഖഭാഗങ്ങളിലും കാടങ്ങളിലും മാത്രം ജനിക്കുന്ന
 തായ ഈമാതിരി കവിതകൾ എത്രത്തോളം ഒരു ഭാഷയിൽ
 കൂടി കാണുന്നുവോ ആ ഭാഷ സാസാരിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ അത്ര
 കണ്ടു ഐശ്വര്യത്തിൽ മുന്നോട്ടുകയറുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.
 ഇതുപോലെ ഉദ്യോഗജന്യങ്ങളായ ഒന്നോ രണ്ടോ പട്ടശകല-
 ങ്ങൾ മത്രം എത്രസഹസ്രം പഠയാളികളെ മുന്നോട്ടുകുതിപ്പി-
 ച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് വിരസമുദായചരിതങ്ങൾ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്ന
 താണ്. പ്രാചീനഭാരതത്തിൽ ഈമാതിരി ഭണകവനങ്ങൾ
 ഉണ്ടായിരുന്നു. കേരളത്തിൽ തന്നെ, മനുഷ്യമനസ്സിന്റെ

ക്ഷീണത്തെ ഭയപ്പെട്ടിരിക്കുകയും ആശയം ചെയ്യുകയും വീര്യവും നൽകി ഓരോ തരത്തിനും വേദവേദം ചൂടെൽപ്പിക്കുന്നതായി അനവധി ഗാനങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവയൊക്കെ അനന്തരകാലത്തിലെ അനാരാധ്യഗതികളുടെ പ്രചാരത്തിൽ മറഞ്ഞു പോകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ട്, അന്നത്തെ വീരഗാനങ്ങളുടെ പ്രാതിനിധ്യം വഹിച്ച് നമുക്ക് സിലമായിരിക്കുന്ന ഈ സ്കോത്രത്തെ ഓരോഭാഷാഭിമാനിയും സാരം ഹൃദിസ്ഥമാക്കേണ്ടതാണ്.

൨. വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം:—ഇത് തത്ത്വോപദേശം പുണ്യമായുള്ള ഒരു കവിതയാണ്. കലാപങ്ങളും ശത്രുബാധകളും അടങ്ങി രാജ്യത്തിൽ സമാധാനവും ഷേഷമവും പുനരതീതമായപ്പോൾ ഉണ്ടായ കവിതയായിരുന്നുവെന്ന് മതി. ഒരു പക്ഷേ താൻ അനവധി ശത്രുക്കളെ വധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുള്ള ബോധത്താലും ഇനിമേൽ രാജ്യരക്ഷണം അപകടത്തിലാവുകയില്ലെന്നുള്ള വിശ്വാസത്താലും തദ്ദീവ്യലോകത്തിന്റേതിന്റെ ഹൃദയം അദ്ദേഹം എഴുതിയ കവിതയായിരിക്കാം. ഈ കവിതക്ക് ഒരു വിശേഷഗുണംകൂടിയുണ്ട്. കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തം ആണെങ്കിലും ഹംസം ആണ് കഥ പറയുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഇതിനു ഹംസപ്പാട്ടെന്നും പേർ സിദ്ധിച്ചു. താഴെ ചേർക്കുന്ന ഭാഗംകൊണ്ട് കവിതയുടെ പോക്ക് മനസ്സിലാക്കാവുന്നതാണ്:—

വഞ്ചിഭൂപാലമേവം ചോദിച്ചോരുന്നന്തരം
അന്നവും ചൊന്നാളേവം ചിന്നതകളുവാനായ്
വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം നേരേചൊല്ലിടുവാനായ്
വാർത്തവദനനെ സാദരം തൊഴുന്നന്താൻ.

* * * *
* * * *

കേൾക്കുകോ പുരളീശാ! പാത്രിവശിതോമണേ!
വാസ്തവമേവമെങ്കിലാസ്ഥയോടിതന്നുനീ

* * * *

ക്ഷീരത്തെക്കുടിപ്പാനും ഫലത്തെഭുജിപ്പാനും
അഗ്രാമമിപററിലോപേത്തുമില്ലറികെടോ
ക്ഷുത്രാധാദികളെന്നതൊട്ടുമില്ലിനിക്കിഹ
ഭക്തവത്സലനായ പത്മനാഭന്റെ പദ-

യുഗ്മള സോധായനപുഷ്പം തന്നിൽ കുളി-
ച്ചെത്രയും ശുചിയായിട്ടെപ്പൊഴും നടപ്പു ഞാൻ.
അത്രയല്ലതിമധുരനോട്ടകൂടീടുന്ന
ഭക്തിയാകുന്നപാലും നിത്യവും ഭുജിച്ചുവ.

൨

മുക്തിദനായിട്ടു നൽ തിരുവനന്തേശൻ
തൽപദപങ്കേരമം തപമായ് കാണുന്നേരം
മുക്തിയാം ഫലം നിനക്കെത്തുമെന്നോരോതം,
സത്തുക്കൾ പറഞ്ഞിട്ടു നിശ്ചയിച്ചിഹ വന്നേൻ.

അത്രയല്ലിതു വൈകുണ്ഠത്തിന്നു സമാമെ-
ന്നത്തമരായ ജനം പ്രത്യേകം പറയുന്നു.
വിശ്രുതകീർത്തിയായ പത്മനാഭന്റെ പദ.
ഭക്തികൾകൊണ്ടുദാണം മുക്തിയെപരത്തുവാൻ.

പിന്നീട് പത്മനാഭസ്വാമിയുടെ ഒരു കേശാദിപാദവർണ്ണന
കഴിഞ്ഞിട്ട്,

ഇത്തരംസ്ത്രാനന്ദഭര തപമായിരിക്കുന്ന
ചിൽസപ്രവനെന്നനായ് വിശ്വസിച്ച്രിക്കിലോ
മുക്തിയെത്തരുമെന്നു വിശ്വസിച്ചുറക്കണം
മററിനില്പാലോകത്തെത്തുമേസുതൃതങ്ങൾ.
ഇത്തരം ചെയ്തിട്ടുവാൻ മന്ത്രിലോകത്തെന്നിനെ
ചെറുമേകഴിവില്ലെന്നത്തമഗുണനിയേ!

താ.
ഉണ്ടായിന്ന് പറയുന്നു.

ജീവിതം, മരണം, സന്തോഷം മുതലായവയെപ്പറ്റിയുള്ള സ്വാഭാവികമായ പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ച് കാണുക:—

കർമ്മഭൂമിയിൽ ചെലവുകൾക്കു വേണ്ടി പണം
നിർമ്മാണപരലോകത്തു കൈമാറുന്നു.
ഇവയെല്ലാം കർമ്മത്തിൽനിന്നു വന്നു വരുന്ന
പരലോകത്തിലെ അനുഭവം.

സൽപാത്രങ്ങളിൽ കൊടുത്തിടുന്നതിലോടുകൂടി
 അക്ഷയപ്രഭമെന്ന ദക്ഷിണർപറയുന്നു.
 ചിപ്പിയിൽ ചീണമഴുത്തുകളിമാസം
 മെഴുകിമാകുന്നതു പാത്രത്തിൽ ഉണ്ടല്ലോ.

— 10 —

ഭൂമി കൃഷിയിലുള്ളവയിൽ ബ്രഹ്മി എന്നും
സമീപത്തുള്ള ചെറിയ സമുദ്രം കാലങ്ങളെ
ക്കൈവ കുഴിപ്പനായ് ബുദ്ധിയില്ലാത്ത
സമുദ്രങ്ങളാൽ മൂർത്തി സിദ്ധമെന്നറിഞ്ഞാലും

500	000	900	100
-----	-----	-----	-----

8 6 3   1 9 1   0 3 2   1 1 1

പ്രാണനങ്ങൾക്കു പലം നാരാമിപ്പെന്നു നാനും
അംബുവിവൃതമാകുന്ന ബുൽബുദംപോലെകായം
എന്നതങ്ങറിമണം മൂന്നമയകതാരിൽ
വസ്രമങ്ങുതുടൻ പഴകിജീണ്ണുമായാൽ
മരൊന്നപകടുന്നപോലെതാനിറൊരാളും.
ജീവിതമത്രേ നല്ല കായത്തെരക്ഷിക്കുന്നു
ജീവനുംപോയാൽകായം നാപുനാർകിടക്കിലൊ-
രാവതുമില്ലകെട്ടു കേവലംമണ്ണായിട്ടും
താവകമനസ്സിലുമേവമെന്നറിയേണം.
വൃക്ഷവും മൃഗങ്ങളും പക്ഷിജാതികൾപിന്നെ

വിപ്രതം പൃഥ്വീശ്വരാരോക്കയുമൊരുപോലെ.
 ദുഷ്ടകൃതസുകൃതങ്ങളൊത്തതുപോലെഉപി
 പ്രശ്നം ജനിക്കയും തൽഫലമുള്ളിക്കയും
 ദോഷത്തിലുള്ള സുഖദുഃഖമൊരുപോലെ.
 പ്രാണികളെന്നാകിലൊ സകലജന്തുക്കൾക്കും
 പ്രാണവേദനകളും കാണണം തന്നെപ്പോലെ.

* * * *

ജനനമരണമാം ജലധിയതിൽവീണ
 വചയ്ക്കുന്നതുള്ള കഴിച്ചുകരതുക,

* * * *

അജ്ഞരാം ജനങ്ങളോടൊത്തു നി വസിക്കാതെ
 പ്രജ്ഞയുള്ളോരോടു ചേർച്ചയുമുണ്ടാകണം

* * * *

ചഞ്ചലം ധനമെന്നു നെഞ്ചകത്തറിയേണം
 ചഞ്ചസായകശരമഞ്ചമങ്ങരദിനം
 നെഞ്ചിടത്തറച്ചുവോ ചഞ്ചചമിയചാതെ.

* * * *

മഞ്ജുളതരമായ മറുവിലുള്ളമെല്ലാം
 നെമേവരാ മരണാന്തികെയൊരുവനും

അധാരചക്രം, സ്വാധിഷ്ഠാനം, മണിചൂരകം, സുഷു
 മ്ന മുതലായവയെപ്പറ്റി സവിസ്തരമായ ഒരു പണ്ണനയു
 മുണ്ടു്. അതിങ്ങനെ തുടങ്ങുന്നു:—

വഞ്ചിഭൂപതേ! ചൊല്ലാമിനിയും കേൾക്കുന്നാകിൽ
 നാല്പത്തൊട്ടിരട്ടിച്ചാരംഗുപ്രമാണമാം
 നല്ലതീനടവിചിത്രങ്ങളെ രാധാരചക്രം.

താഴെക്കാണുന്ന ഭാഗത്തിൽ നിന്നും അദ്ദേഹത്തിനു രാ
 ഹ്യഭരണത്തിലുള്ള വൈഭവം പ്രകാശിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നുണ്ടു്. അമാത്യ

മാക്സ് വേണ്ട ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറയുന്നു:—

ഗുണശീലത നല്ല വന്നുകൊണ്ടാകണം
 വാത്മിയായിരുന്നു സാമർത്ഥ്യവുമുണ്ടാകണം
 ക്ലേശമൊക്കെയും നന്ദിച്ചിട്ടുവാനാലാകണം
 തന്ത്രിയെക്കളയണം മന്ത്രിയെന്നിരിക്കിലൊ
 ഉത്സാഹംവേണം നല്ല സത്യാവദിയാകയും * * *
 പ്രഭുതമുണ്ടായിട്ടുണ്ടിരിക്കും മന്ത്രിവേണം
 ധീമാനാകയും മനോധൈര്യവും ഗുണങ്ങളും ;
 രാജാവിന്നിഹ നല്ല ബന്ധുവെസന്ധാദിക്കും
 മൈത്രനായിരിക്കണം ഭൂദാസ്യംവേണം ;
 സൗമ്യനായിരിക്കണം സ്വാമിഭക്തിയുംവേണം ;
 രാജാവായതുതന്നിരിക്കീശപരനെന്നപോലെ
 വ്യാജമെന്നിയെ മനതാരികുലുക്കണം ;

* * * *

സത്യവുംവേണം മനശ്ശുദ്ധിയും പല പല
 വിദ്യയും പരാക്രമശക്തിയും വിപേകവും ;
 വിസ്തൃതമായിട്ടുണ്ടു ഭൂമിയെ രക്ഷിപ്പാനായ്
 സ്വലിശക്തികൾ നന്നായൊത്തുവന്നിരിക്കണം ;

* * * *

നാനാഭാഷയും നാനാലിപിയുമറിയേണം ;
 ഉത്തമമായുള്ള സത്തുക്കൾ കൊണ്ടാട്ടുന്ന
 കീർത്തിസന്ധാദിക്കണം പാത്മീവനായിക്കൊണ്ടും ;
 രാജാവിന്നിഹ നല്ല ഗുണങ്ങളില്ലാത്തീടും
 ധീമാനാകുന്ന രാജപുരുഷൻമറച്ചു
 സൽഗുണമാരോപിച്ചിട്ടെല്ലാഴ്മിരിക്കണം ;
 അക്ഷരംപോലുമറിയുന്നതില്ലെന്നാകിലും
 ശാസ്ത്രങ്ങൾ രാജാവെന്ന് വാർത്തകൾ നടത്തേണം ;

രാജധാനിയിൽചെന്നു രാജാവുംതാനുമായി-
 ട്രേകാനേവസിക്കുമ്പോൾ പൃഥ്വീശനുണ്ടായുള്ള
 ദുർഗ്ഗണം കളവാനായ് ശാസിച്ച് പറഞ്ഞീടാം ;
 മന്ത്രിയും രാജാപുരങ്ങളെന്നിയെ പാഞ്ഞൊരു
 മന്ത്രിയുണ്ടെന്നാകിലോ ചൊല്ലുതൊരിക്കലും ;
 അത്രയല്ലേടോ! കേളിസുഖങ്ങളുണ്ടാകിലും
 ആപ്തനാകുന്നമന്ത്രി ചൊല്ലുതൊരിക്കലും
 ദോഷങ്ങൾ രാജാവിനു വ്യാപരിച്ചീടുന്നോരോ
 ദൂരവേദകരണം ... ..

* * * * *

ഇത്യാദി.

വാല്മീകിരാമായണം:—ഇത് കേരളവർമ്മരാജാവി
 ന്റെ കൃതികളിൽചെട്ട് അതിപ്രധാനവും വിശിഷ്ടതമവുമാ
 കുന്നു 'സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കൂടസ്ഥ'മെന്നും ആദികാ
 വ്യമെന്നും പ്രസിദ്ധവും 'ശ്രീവാല്മീകിമന്ദിര'ത്തിയുടെ അപ്ര
 തിമപ്രതിഭാവിഭാസ'ത്താൽ മറ്റന്തിയവുമായ വാല്മീകിരാമാ
 യണത്തെ മലയാളത്തിൽ പരിഭാഷപ്പെടുത്തുവാൻ നമ്മുടെ
 രാജകവിയെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു മാതൃഭാഷയിലുള്ള ഗ്രന്ഥഭേദർല്ല
 ലും പരിഹരിക്കണമെന്നുള്ള ഭാഷാഭിമാനിയുടെ സ്തുത്യർത്ഥ
 യതാൽപര്യമൊ, ആ ഉത്തമ ഗ്രന്ഥത്തിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ര
 സങ്ങളും ആശയാദികളും സംസ്കൃതഭാഷാഭിജ്ഞന്മാരല്ലാത്ത
 മലയാളികൾകൂടി ഗ്രഹിച്ച് അസ്വപിച്ചുകൊള്ളട്ടെ എന്നു
 ഈ മഹാമനസ്സന്റെ കാരുണ്യചൂപ്മായ വിചാരമൊ, അ
 യിരിക്കട്ടെ. ഏതായാലും കൈരളിയ്ക്കു അതിമനോഹരവും
 സരസവും തതപ്രചുർവും ധൈര്യവീര്യസന്ദായകവുമായ
 ഒരു അമൂല്യഗ്രന്ഥം ഈ മഹാകവിയുടെ തൂപികയിൽനിന്നും
 സംസ്ഥാപനമായി എന്നുള്ളത് നിസ്തർക്കമാണ്.

കേരളവർമ്മരാമായണം വാല്മീകീരാമായണത്തിന്റെ പ്രതിപദമോ, പ്രതിശ്ലോകമോ, വൃത്താനുവൃത്തമോ ആയ ഒരു തർജ്ജിമ അല്ല. മൂലഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ള വിഷയങ്ങൾ ഒന്നും വിട്ടുപോകരുതെന്നും മലയാളികൾക്കു വായിച്ചാൽ മനസ്സിലാകത്തക്ക ലളിതഭാഷയിലായിരിക്കണമെന്നും മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിനു നിഷ്കർഷയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു എന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ആധുനിക മലയാളത്തിന്റെ പിതാവായ തുഞ്ചത്തെഴുത്തച്ഛൻ അദ്ധ്യാത്മരാമായണം തർജ്ജിമയിൽ അനുകരിച്ചതുപോലെ, ഇദ്ദേഹവും പുരുഷേണ്ടിടത്തു പുരുഷിയും കൂട്ടേണ്ടിടത്തു കൂട്ടിയും വിവരിക്കേണ്ടിടത്തു വിവരിച്ചും ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടതുപേക്ഷിച്ചുമാണ് വാല്മീകീരാമായണം ഭാഷാന്തരം ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്നു കേരളവർമ്മരാമായണം മൂലകാവ്യമായി ഒത്തുനോക്കിയാൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതാണ്. മലയാളഭാഷയ്ക്കു സവിശേഷം യോജിക്കുന്നതും മലയാളികൾക്കു സർവ്വതരമിരിക്കുന്നതും സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളേക്കാൾ ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളാണെന്നു സ്ഥാനഭവംകൊണ്ട് ഗ്രഹിച്ചിരുന്ന കേരളവർമ്മരാജാവ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാമായണതർജ്ജിമയ്ക്കു ഹൃദ്യമായ കിളിപ്പാട്ടുരീതിതന്നെ അവലംബിച്ചതിൽ അതുതപ്പെട്ടു വാനില്ലല്ലോ.

ഭാഷാന്തരീകരണത്തിന്റെ മാതൃകകാണിക്കാനു : ഈ കവിയുടെ കവിതാചാതുര്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുവാനും മാത്രമായി രണ്ടുഭാഗങ്ങൾ ഉദ്ധരിക്കാം---

“ഈനഷോഡശവർഷോ മേ രാമോരാജീവലോചനഃ
നയുദ്ധയോഗ്യാതമസ്യ പശ്ചാദമീ സഹ രാക്ഷസൈഃ”

എന്നു ദശരഥമഹാരാജാവു വിശ്വാമിത്രനോടു പറയുന്ന ഭാഗത്തെ ഇദ്ദേഹം ഇങ്ങനെയാണ് തർജ്ജിമ ചെയ്തിരിക്കുന്നത്:—

“അല്ലിത്താർനയന്നാ മെന്നണ്ണിക്കിപ്പോർത്തിക-
ഞ്ഞില്ലിഫപതിനാറുവയസ്സുപോലും പാത്താൽ
അല്ലയോകുമാരനെയെങ്ങിനെതരേണ്ടതാൻ?
കച്ചതയുദ്ധത്തിങ്കലുണ്ടായിപ്പവനിന്നും.”

വാല്മീകിരാമായണം അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡത്തിൽ രാമ-ാംസർഗ്ഗം
൯-ാം ശ്ലോകമായ

“രാമൻദശരഥംവിധി മാംവിധിജനകാത്മജാം
അയോദ്ധ്യാമടവിംവിധി ഗമതോതയമാസുഖം.”

എന്നു സ്മരിതു ലക്ഷ്മണനോടു പറയുന്നഭാഗത്തെ കവി ചു-
പ്രകാരം ഭാഷാന്തരം ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്നു നോക്കുക:—

“രഘുപതിരാമൻദശരഥനെന്നും
ജനകജാതനെജനനിഞാനെന്നും
അയോദ്ധ്യാപട്ടണമടവിയെന്നതും;
ഗരുഡപാദനൻതനയനെന്നതും
പരിമുത്തസീതാരമാഭേവിയെന്നും
അംബുദ്വൈകുണ്ഠമിതെന്നതുംപിന്നെ;
മരിപ്പുരപതിസുതവിരഥത്താൽ
ചിറന്നേടത്തുഞാൻഗമിക്കുമെന്നതും
അംബുമായിട്ടുമയോദ്ധ്യയെന്നതും;
മനസ്സിൽനന്നായിനിനച്ചുകൊണ്ടുനീ
മനംകുപ്പുങ്ങാതെമകനേപോയാലും.”

മൂലശ്ലോകത്തെ മൂന്നത്വത്തിൽ പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു
വെന്നു ഇതിൽനിന്നും പ്രത്യക്ഷമാണല്ലോ.

ഈ തർജ്ജിമയിൽനിന്നും കവിയ്ക്കു പ്രാസദീക്ഷയില്ലെ-
ന്നു വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. അത്മത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചും പ്രാസം
പ്രയോഗിക്കണമെന്നു നിർബന്ധമില്ലെന്നല്ലാതെ, വേണമെ

ജിൽ പ്രാസത്തിന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നശേഷം പ്രയാസമില്ലായിരുന്നു എന്നു തെളിയിക്കാൻ ബാലകാണുത്തിന്റെ അഭിയിൽ കാണുന്ന ഈ ഭാഗം മതിയാകുന്നതാണ്:—

അഞ്ചിതകൃതികോലും വഞ്ചിഭൂവാസികളാൽ
സഞ്ചിതപുണ്യപൂരം സഞ്ചിതജലരാശി
അഞ്ചിതോരഗപതി മഞ്ചശായിയാംഭവൻ
പഞ്ചബാണാരിവദ്യൻ പഞ്ചഭൂതാധിവാസൻ
പഞ്ചകുലയശീർഷ പഞ്ചജനാശീഗണ-
പഞ്ചതകൊടുത്തവൻ പഞ്ചജനാസുരരി
അഞ്ചുവിഷയങ്ങളിലഞ്ചാതെന്നടകൊള്ളും
പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങളേയും നെഞ്ചകത്തുറപ്പിച്ചു
കിഞ്ചനനേരംപോലു മഞ്ചിക്കുംജനങ്ങൾക്കു
വാഞ്ചരിതപൂരമെല്ലാം മിഞ്ചുമാർകൊടുപ്പവൻ
പഞ്ചലമായുള്ളോരോ വിഷയാദികളേയും
നെഞ്ചകംതന്നിൽപ്പുമാ ചിന്തിച്ചുണ്ടുലാതെ
ചഞ്ചലാക്ഷിമാരുടെ പുഞ്ചിരിവിലാസവും
വഞ്ചനമയമായ കൊഞ്ചലോടാലാപവും
പഞ്ചസായകശാസ്രം മിഞ്ചിയുംപറിക്കുന്ന
ചഞ്ചലാപാംഗങ്ങളുടെ മഞ്ജുളഭാവാദിയും

* * * *

അജ്ഞാനഞ്ചിതമായ കുഞ്ജനനേത്രങ്ങളും
മഞ്ചാടിനിറംകൊള്ളും ചെഞ്ചോരിവായുലതം
തേഞ്ചാട്ടമരവിന്ദം ചാഞ്ചാട്ടംവദനവും
പഞ്ചമിപ്പൂഞ്ചന്ദ്രനൈവഞ്ചിക്കുന്നിടിലവും
ചഞ്ചളികുണ്ടുപോലെ ചഞ്ചൊത്തൊരുകവും
അഞ്ചൽകാർനിറംകൊള്ളും കുഞ്ചിതകേശങ്ങളിൽ
കിഞ്ചനകാണമാറു ബന്ധിച്ചുകുസുമവും

* * * *

പൂഞ്ചലയുടെമീതെ കാഞ്ചികൾബന്ധിച്ചതും
അഞ്ചമ്പൻമണിപീഠം കൊണ്ടുനജാവനാപും

*

*

*

*

പൊഞ്ചിലമ്പണിനല്ല മിഞ്ചുകക്കണയാഴി
ചെഞ്ചെമ്മേയണിയുന്ന സുന്ദരിമാരെക്കണ്ടു
കിഞ്ചനനേരംപോലും നെഞ്ചകുതളരാതെ-
ചഞ്ചലധനധാന്യ കാഞ്ചനവിഭൂഷണം
മഞ്ചപുഷ്പധാനം വഞ്ചീടുംപട്ടമെത്ത
മഞ്ജുളതരമായ മന്ദിരമെന്നുമേവം
തഞ്ചുകകൊണ്ടുനന്നം കഞ്ചിതമാകയാലെ
പഞ്ചവായുക്കൾകൊണ്ടു വഞ്ചനവരത്തിയും
ചഞ്ചലംവെടിഞ്ഞുത്താ നഞ്ചസാവിത്രിയങ്ങൾ
നഞ്ചെന്നുകണ്ടുസദാ ചെഞ്ചെമ്മേമാനമോടും
തഞ്ചരണാബ്ജസേവാ സഞ്ചരിക്കേണേനിതാ.

*

*

*

പുരളീജനപദ പുരളീഭവി കളി-
ച്ചുരളീടിനശിവൻ കരളിലിരുന്നെന്റെ
തരളീകൃതമായ മതിയെഴുതിതരാം
സരളീകരിക്കേണം ചരിതമിതുപൊൽവാൻ.

അല്പാത്മരായണംപോലെ വാല്മീകി രാമായണവും
ഏഴുകാണ്ഡമായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ രണ്ടാമത്തെ
കാണ്ഡമായ അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡത്തിലാണ് വിചരിന്നാഭിഷേ-
കമെന്ന ഭാഗം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ശ്രീരാമചന്ദ്രൻ സീതാ
വിവാഹംകഴിഞ്ഞു രാജധാനിയിൽ “എത്രയും സുഖിച്ചതി വി-
സ്മയമാകുംവണ്ണം” എന്ന പ്രസ്താവനയോടുകൂടി ബാലകാ-
ണ്ഡം അവസാനിക്കുന്നു. അയോദ്ധ്യാകാണ്ഡത്തിന്റെ
അരംഭത്തിൽ ശ്രീരാമന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ കവി സവിശേഷ

ഈ കൃതികൾ എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അസാധാരണപാണ്ഡിത്യത്തേയും നിരീക്ഷണശക്തിയേയും തെളിയിക്കുന്നുണ്ട്. മറ്റനേകം കവികളുടെ കൃതികൾകൊണ്ട് സാധിക്കാത്തതായ ഒരു വലിയ സംഗതി ഇവയിൽനിന്നു നമുക്കു ലഭിക്കുന്നു. കേരളവർമ്മരാജാവിന്റെ കൃതികളായി നമുക്കു വളരെ കുറച്ചു ഗ്രന്ഥം മാത്രമേ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ അവയിൽ ഓരോന്നും ആ കവിയുടെ ഓരോ പ്രധാനഗുണങ്ങളെ സമഷ്ടിയായി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അങ്ങനെ ആ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ പാരായണംചെയ്തു തീരുമ്പോൾ, കർത്താവിന്റെ ജീവിതത്തെ പോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും, നിയന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടും ഇരുന്നതായ സകല വിചാരവികാരങ്ങളും, അശയങ്ങളും, അശങ്കകളും ആ കവിക്ക് ലോകജീവിതത്തേയും അന്നന്തരമിട്ടത്തേയും പററിയുള്ള അഭിപ്രായവും എല്ലാം നമുക്കു മനസ്സിലാകുന്നു. അഭികേശവസ്ത്രോത്രം അദ്ദേഹത്തിനെ കരുത്തമയോദ്ധാവായും, രാമായണം ഒരു കാവ്യരസികനും പുരാണപ്രിയനും ആയും, വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം അതിഗംഭീരനായ ഒരു തത്ത്വചിന്താപ്രിയനായും കാണിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ചെറുഹരികവും പാരത്രികവുമായ രണ്ട് ജീവിതത്തിലും ഒരുപോലെ കർമ്മശ്രേഷ്ഠത കൊണ്ടും, ശാപചിന്താശക്തികൊണ്ടും വിജയംനേടിയിട്ടുള്ള ഒരു മഹാപുരുഷൻ ഏതു സമുദായത്തിന്റെയും റീരാജാവാായി സ്വീകാര്യമായ സർവ്വവും ആരാധ്യൻതന്നെയെന്നുള്ളതിന് സംശയമില്ല.

*****

വിചിന്നാഭിഷേകം.

ദശരഥസുതഗുണഗണങ്ങളെ
ദാശരതമുപഹസിതാൻചൊഴുകിലും
ദശദശമുപയുദ്ധാവിതൻ താനും
ദശകോടിവർഷം മതിയല്ലുചൊൽവാൻ.
അപകാരംപലതൊരുവൻചെയ്താലും
കൃപമുഴുക്കയാലുടൻമറന്നീടും
ഉപകാരമാനും കുറഞ്ഞൊന്നുചെയ്താ-
ലപസൂരിക്കയില്ലൊരിക്കലുമതു.
വിശദവിജ്ഞാവാർപഴമയുള്ളവർ
നിശ്ചിതമാംരത്നമറിഞ്ഞവർക്കും
ഭൃശമവശോടുകൂടിച്ചിരുന്നീടും
വശമായ ശാസ്ത്രംപഴക്കമേരത്തു
കുടത്തചക്രങ്ങൾ പറകിച്ചുപറൻ
കുടത്തൊത്തതരം പറകയുമില്ല.
പട്ടതപമേറവുംപലതിലുമുണ്ടു
പട്ടത്തൊന്നൊന്നുമതിയില്ലതാനും.
ബലംനരവധി തനിക്കുണ്ടെങ്കിലും
ബലവാൻ ഞാനെന്ന മദമില്ല ചെററും
പതുക്കെ വല്ലതും വചിക്കുമല്ലാതെ
അതിക്രമമായിട്ടൊരിക്കലുമില്ല.
മതി കുളുക്കും തദ്വചനങ്ങൾക്കേട്ടാൽ
മതിമാനേവക്കും പ്രിയംതന്നെചെല്ലൂ.
അസത്യമില്ലവന്നൊരിക്കലുംതന്നെ
അസൽസംസർഗ്ഗമൊരിക്കലുമില്ല.
അനരാശമുണ്ടുപ്രജകൾക്കുമേറ-
മന്ദമഞ്ജിപ്പിക്കും പ്രജകളെന്നനായ്,

അനുക്രോശമുണ്ടു മഹൽക്രോധമില്ല
 അനുരതനോരംഭപിജപുപരരിൽ
 ജയാദീനന്ദരിൽ ജയമിന്ദ്രിയേഷു
 ഭയമകൃത്യത്തിൽനിയതികൃത്യേഷു
 ശരണ്യനെയും ശരണാഗതന്നു
 പരമപുണ്യരെ പരിപാലിച്ചിടും.
 പരിചിൽദൃഷ്ടുൾപരിഭവിച്ചിടും
 വരണപുണ്യമേ വരംനമുക്കെന്നു
 കരളിൽനിശ്ചയം പരാധിമുണ്ടു.
 വിതലപാശ്വരിൽവിരക്തനന്യന്തം
 മരുപ്തനിഗ്രമമറ്റത്തുചൊൽകിപു-
 മുൾക്കുമുത്തമതന്നുമേൽക്കുമേൽ
 അശോഗഗാനാമതണതാതണ്യൻ
 ചരിതലക്ഷണ പ്രതിനേരവും.
 രിഷൽകാണുമ്പോൾ പുരുഷസാരത്തെ
 പരിമുദിച്ചിടും പരമജൻസാധു
 വരഗുണങ്ങൾതാൻശരീരിയാകയോ?
 പുരജനപദ പരികലത്തിന്നു
 പുറത്തുമേവെന്നാസുക്കൾതന്നെയൊ
 ഗുണങ്ങൾ കണ്ടാലുംപ്രജകൾ തങ്ങളെ
 ഇണക്കംകണ്ടാലുമിച്ഛുന്നതോന്നീടും.
 വിഹിതമാംചണ്ണം സകലവിദ്യയും
 മഹർബ്രഹ്മചര്യം ചരിച്ചു സംധിച്ചു
 പുനസ്സന്തനായികൃതവിപാഹനായ്.
 മറകൾസാംഗമായ് മറക്കാതെയോതി
 മറകൾതന്നുടെ മറപൊരുളെല്ലാം
 ഛന്ദസ്യമായ് നന്നായ് ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു.
 പറഞ്ഞാൽവല്ലയംഗ്രഹിക്കുംവേഗത്തിൽ
 മറക്കയില്ലതാനൊരുനാളുംപിന്നെ
 വ്യവഹാരത്തിങ്കലധർമ്മമെന്നിയെ

പ്രപത്തിപ്പിച്ചീടുമവൻ ധർമ്മംതന്നെ.
 വിനയസമ്പന്നൻ സുനയമന്ത്രങ്ങൾ
 മറച്ചുചെയ്തിട്ടുപുറത്തുപോകാതെ.
 വിവൃതഭാവനല്ലാഭിക്കുമവൻ
 വികൃതിയുചില്ല സുഖഭുജാദിയിൽ.
 മഹാമതികളാം സഹായങ്ങളുണ്ടു
 മഹാസുങ്ങൾകൊണ്ടു മഹാൻ പിതാപേക്കാൾ.
 കപിതനായാലും മുദിതനായാലും
 ഫലമുടൻതന്നെ ഫലിപ്പിക്കുമവൻ.
 വരുത്തേണ്ടുന്നതും വരുത്തുമതിനും
 അഴിക്കേണ്ടുന്നതുമഴിക്കയും ചെയ്യും.
 ഗുരുദിജാദിയെലൊരുക്കേതിന്നാ-
 യൊരിക്കലുമതിനിളക്കുമിപ്പു.
 ഉറപ്പുണ്ടുമുഖിയു സൽഗ്രഹമില്ല
 വെറുത്തവർക്കുളൊരിക്കലുമില്ല.
 പരസദഭോഷമറിയുന്നപോലെ
 പാനീജഭോഷമറിഞ്ഞുകറീടും.
 മുഖത്തുനോക്കുമ്പോൾ പരസഭോഷ-
 മഖിലയുമറിവതിന്നു കോവിദൻ.
 പലേടത്തുനിന്നു ഗുണമുള്ളപേരെ
 പലതരത്തിലും വരുത്തിനന്നായി
 സ്വപരശാക്കീടുമവശരെങ്കിലും
 മതിന്നുപായങ്ങൾ പലതുമുണ്ടും.
 ധനംസ്ത്രീയത്തോടെ വരുത്തുവാൻപണി
 വരുത്തിയാലതുമിരുത്തുവാൻപണി
 ഇരുത്തിയാലതു പെരുകുവാൻപണി
 പെരുകിയാൽ പാത്രസംഗ്ഗംപണി.
 ഇതൊക്കെയും ഭാമനിതമായിട്ടുണ്ടു.
 മിത്രേതരമായമതിഗുണംകൊണ്ടും
 പിഴയ്ക്കുതക്കതു ദമനമേവയ്ക്കും?

മൊഴിക്കുതക്കതു വ്യവഹാരഗതി.
 പണം പലതരം വരുത്തിടുമവൻ
 ഗുണക്കേടെന്നതു വരികയുമില്ല.
 വരവിൽനാലൊന്നോ വരവിൽമുക്കാലോ
 വരവിൽപാതിയോ ചിലമ്പത്രെ ചെയ്തു.
 സ്വകലശാസ്ത്രവും വരുമതിനയ്ക്കും
 സരഹസ്യമായി ഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു.
 നടവിടശാനവചനശാസ്ത്രവും
 പഠിച്ചിരിക്കുന്നു പലതരമേറും.
 അതതു തരതമ്യവുമറിവതി-
 ന്നതതിലെപ്പരിചയം കൊണ്ടേവരു.
 പലവിദ്യകൊണ്ടു പലരംവന്നീടും
 ഫലമതുകൊണ്ടുണ്ടാറികിലയുള്ളൂ.
 ക്ഷിതിശനാകമ്പോളിതൊക്കെപേണ്ടിട്ടു-
 മതുകൊണ്ടല്ലാതെസന്മാരാഗ്ല
 ധനകാമനാരം വരുന്നധർമ്മവും
 ധനധർമ്മനാരം വരുന്നകാമവും
 ഫലധർമ്മകാമധനത്തേയുംപിന്നെ
 ധരിക്കയില്ലപനലസന്നമല്ല.
 ക്ഷതിരയേറത്തലതിചതുരനോ
 ഫലഗാമിയിലതുപോലെതന്നെ
 സ്വഭാവദൃഷ്ടമാംഗം തുരഗത്തെ
 സ്വഭാവമാക്കുവാൻ പ്രഭാവമുള്ളവൻ.
 പെരുംതോളികൾക്കഭിമാനേറും
 പെരുവില്ലാളിയിൽ പെരുമയുള്ളവൻ.
 കടുംപകയാളികടുതാമെന്തെന്നാ-
 ലുടഞ്ഞവൻപട തിരിഞ്ഞുമണ്ടുമ്പാൾ
 എടുത്തുവെച്ചുകിൽ മടക്കി വാങ്ങാതെ
 അടുത്തുപോർചെയ്യും നട്ടുകൈമനിയെ
 ചിതറിപ്പോയതങ്ങാതെമിച്ചുകൂട്ടി

തളസ്സേനയെ പറഞ്ഞതനുസരി-
 ച്ചൊരുമ്പാട്ടുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തു ധൈര്യവും.
 കുറുത്തഭാവമോടെത്രത്താൽ താൻതന്നെ
 മുതുന്നപോർപെയ്യുജയംവരുത്തിടും.
 സുരാസുരന്മാരുമൊരുമിച്ചുവന്നു
 പരിഭവിച്ചാലും ഭയമവനില്ല.
 ഒരുത്തരെക്കുറിച്ചുവമാനമില്ല
 ഒരുത്തരെക്കുറിച്ചുസുയയുമില്ല.
 പരാക്രമംകൊണ്ടു ശതകൃതുതുല്യൻ
 വരനയംകൊണ്ടു ബ്രഹ്മസ്തതിതുല്യൻ
 ക്ഷമാഗുണംകൊണ്ടു ക്ഷമാസുദശനനം
 ക്ഷമയല്ലൊവേണ്ടു ബലമുണ്ടാകിലും.
 ഗുണങ്ങളിങ്ങിനെ സഹജങ്ങളായി
 പലതുണ്ടുമുന്നം പറഞ്ഞതല്ലാതെ.
 ഇപണ്ണമുള്ളോരുസുതനെമന്നവ-
 നിളമയാക്കുവാൻ മനംമുഴുത്തിതു.
 ഇതര സംവാദമറിവതിനായി
 ദ്വിതമോട്ടമന്ത്രിപ്രവരന്മാരേയും
 പുരാതനരായ ധരാസുരരേയും
 പുരാജനപദപരിക്ഷലത്തേയും
 ഭരതമാതുലനെയും ജനകനാം
 നരപതിയെയുമൊഴിച്ചുമറ്റുള്ള
 നരപന്മാരേയും വരുത്തിയിട്ടുടൻ
 ബഹുമാനിച്ചൊരു വചനം ചൊല്ലിനാൻ.
 ബഹുപ്രദനായ നൃപപ്രവരനും—
 “മനുഷ്യജാതമഹീശരൈക്കവൈ
 ഭരഹിതയായൊരു ജരവരുണനേരം
 മംഗിതനായുള്ള സുതജലപ്രേതം
 മഹീഭാമാക്കിപ്പരിശ്രമിച്ചിട്ടു-
 മറിഞ്ഞല്ലൊനിങ്ങളിരിപ്പുന്നിതെല്ലാ-

മതിന്നുതന്നെത്താൻ തപാക്കുന്നിങ്ങനെ.
 ചിരകാലത്തോന്നും പരിപാലിച്ചിത-
 ങ്ങതതായെയായിജ്ജരയും പ്രാപിച്ചു.
 അരുപതായിരം വരിപ്പമൊക്കയും
 ധരാപരിത്രാണം പരിപോടൈവയ്ക്കേൻ.
 ഗുണജ്യോത്സനായ സുതജ്യോത്സനർതന്നെ
 ഇളയരാജാപായഭിഷേകം ചെയ്താൻ
 എളിയമോഹമല്ല നിന്നിന്നിങ്ങർക്ക-
 മനുവാദമെങ്കിലവുണ്ണമെങ്കിലും.
 പ്രഭുക്കളാകിച്ചമിതൊന്നൊഴിയുവോൾ
 പലക്കുലമെന്നിരിക്കിലൊഴി.
 ഒരുത്തനെക്കുറിച്ചതിസ്സേഹമായാ-
 ലവന്റെദോഷങ്ങളറിയാതെപോകും.
 സുതനില്ലാഞ്ഞിട്ടിങ്ങധികംപീഡിച്ചി-
 ട്ടിവർകളുണ്ടായിതതുകൊണ്ടുപിന്നെ
 ഇവരുടെദോഷം തിരിയാകേവല-
 മിന്നിക്കരുതുകൊണ്ടും സുതസ്സേഹകൊണ്ടും
 ഇതുനങ്ങൾവേറെ വിചാരിച്ചുന്നന്നാൻ
 ഗുണമിതിലേതെന്നറിഞ്ഞു ചൊല്ലുക.
 ഹിതാഹിതംതന്നെ വിചാരിക്കേവേണ്ട
 പ്രയാപ്രിയങ്ങളെ വിചാരിച്ചിടാതെ.
 അതുകേട്ടുപെരജനപദേശമാർ
 പൂരാതന്നരായ ധരാസുരന്മാരും
 തിരിഞ്ഞുമന്ത്രശാലയിലിരുന്നവർ
 നിരൂപിച്ചുവന്നിങ്ങറിയിച്ചാലോചന:--
 “ജയജയദനകരകലമനേ
 ജയജയനയജലാംബുധദേവ
 രതിപതിയോടു ശരിപാതന്നനിൻ.
 തിരുവടിക്കൊന്നങ്ങുനന്തുനങ്ങവ.
 അതളിച്ചെല്ലൊരു തിരുവചനങ്ങൾ

പെരികെത്തങ്ങൾക്കു തെളിഞ്ഞുവന്നുവ?
 ചിരകാലമുണ്ടു മനസ്സിലെതി
 പുരയാസികൾക്കു പെരുകിയമോഹം
 അഭിരാമനായ തവസുതൻരാമ-
 നഭിഷേകംവേണമിതെന്നല്ലാപക്ഷം.
 വെളുത്ത ചരത്രവും പിടിപ്പിച്ചുവെന്ന്
 മടിമുറ്റാനതൻ കഴുത്തിലേറിയി-
 ണിതത്തിൽചാമരമുപാധംവീശി-
 ചിതന്നുകാണാനായ്ക്കൊതിക്കുന്നുത്തങ്ങൾ.
 ഇതിന്നൊന്നുമൊരുതരമില്ല-
 ന്നരചെയ്യപ്പോഴെ ഭരണഗുഹൻ
 മനസ്സിലാന്നദമധികമുണ്ടായി
 മറച്ചുചൊല്ലിനാൻ മനസ്സറിവാനായ്:—
 “പലകാലംപാലിച്ചിരിക്കുമെന്നോടു
 പ്രജകളെ നിങ്ങൾപറഞ്ഞതുനന്ന.
 അനുരാഗമെന്നോടൊത്തതർക്കമില്ല-
 ന്നറിവാനായതുമിനിപ്പിഴപ്പാഴല്ലോ.
 പറവിൻ ഞാനെന്തൊരുപാലംചെയ്യ?
 കുറവെന്തുകണ്ടു നമുക്കിപ്പോളെന്നു.
 ഗുഹനായിത്തന്നെനിരിക്കുവെന്തോ
 ഗുഹാന്തരാന്വേഷം ഭവാനാക്കുണ്ടായി?”
 അതുകേട്ടെന്നുമെപർക്കളും നന്നാ-
 യടിവണങ്ങിയങ്ങറിയിച്ചാലോം.—
 “ഇതുകൊണ്ടുതവ തിരുമനസ്സുക-
 ലൊരുശങ്കമുണ്ടാകരുതു മന്നവ,
 തിരുമനസ്സിലെ ഗുണംപോരാഞ്ഞിടും
 പരിത്രാനേ ഭവാൻമതിമല്ലാഞ്ഞിടും
 പറകയല്ലിതു തവതന്മുഖൻ
 പരഗുണംകണ്ടങ്ങറിയിച്ചുത്തങ്ങൾ.
 ഗുണങ്ങൾരാമകൾ പ്രാപങ്ങൾഭൂപതേ

മിതഭാഷീനല്ലുദയഭേതിയുള്ളോൻ
 അതിശൂരൻരാമൻ കൃതജ്ഞൻരാമവൻ
 ഗുണശീലൻ ദീനദയാപരനല്ലോ.
 സകലദാഷയും ലിപികളുമെല്ലാം
 സകലശാസ്ത്രപുഥ്വർത്തവൻരാമൻ.
 സകലലോക സമ്മതൻരംഭുപതി
 സൗസൻസുന്ദരൻ സുമുഖനല്ലയോ?
 രണേതരതൃഗം പരിചോടുചെയ്താൻ
 ഗുണനിധേചെറും മടിമവനില്ല.
 രണശൂരനായെന്നുസരിപ്പവൻ
 രണപരിശ്രമം പെരികെയുള്ളവൻ
 രണഭീരുക്കളെക്കളയുന്ന വീരൻ.
 പടയുളളകോപ്പുമുപായശക്തിയും
 തടിച്ചുള്ള ഗദയെടുത്തയുദ്ധവും
 മിടുക്കനായുധമെടുത്തതിലെല്ലാം
 പടുതപമുള്ളവൻ നരവരാജൻ.
 ചതുർവേദം ഖഡംഗവുംമീമാംസയും
 ഇതിഹാസം കാവ്യം പുരാണനീതിയും
 ജഗത്തുമോഹിക്കും മഹേശ്വരഭാവവും
 വിപത്തുനിൽക്കുന്ന ഹൃദസ്സമന്ത്രവും
 ധരിത്രീനായക ധരിച്ചവനല്ലോ.
 യമനിരമാധനവും പ്രാണയാമം
 വിമലമായുള്ള ഗണിതയുക്തിയും
 ധനുവിദ്യകളിൽ പ്രധാനഭൂതനാം
 മുദംഗമുള്ളപ്രമുഖ വാദ്യജാലം
 ഭൂദ്യവാദ്യവേണു പലതരംവീണ
 ഗുണമേറുംവണ്ണം പ്രയോഗിച്ചീടുവോൻ.
 സുഖദുഃഖ ജീവമരണമെന്നിവ
 സുഖമെകണ്ടറിഞ്ഞവൻ ധരാപതേ
 സുഖമേറും ഗാനനടനന്യത്തവും

സുരചിരമായ കസുമകൃഷിയും.
 സുരതതപോലെയഭീഷ്ടമൊക്കയും
 തരുവൻ ഞങ്ങൾക്കു പെരികെ മന്നവ.
 പെരികിയരാജ്യം പരിചാലിപ്പാനും
 പെരികെ ശക്തിയുള്ളവൻ മറവീപതെ.
 പല മന്ത്രങ്ങളും പലശാസ്ത്രങ്ങളും
 പല തന്ത്രങ്ങളുമറിഞ്ഞവനല്ലോ
 നരകരിഗ്ഗേ തുരഗമൊന്നിതിൽ
 പരീക്ഷകൾ നന്നായറിഞ്ഞവൻരാമൻ.
 കരകൗശലവും പെരികയുള്ളവൻ
 നരവൻ ചിത്രമെഴുതും നന്നായി.
 മികച്ചന്ത്രായവും പഠിച്ചുനാടകം
 പഠിച്ചവനല്ലോ നൃപകുലമണെ.
 പരകായ പ്രപേശവുമാകാരത്തിൽ
 പരിചിനോടഥ ഗമിക്കയെന്ന ഉം
 കഴിഞ്ഞതും മേൽ വരുന്നതുമില്ലാൾ
 നടക്കും വർത്തമാനവുമറിഞ്ഞവൻ.
 ജലസ്തംഭമഗ്നിപവനസ്തംഭവും
 രസനസ്തംഭനമറിഞ്ഞവൻ രാമൻ.
 കുടിലചിത്തന്മാരെട്ടു പഠിപ്പാനായ്
 കൊട്ടിയകെഴുതിച്ചുമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
 ഭദ്രർശനധ്യാനമറിയും ധാരണം
 അണിമാടിയായിട്ടുള്ളവരെശ്വരയും
 കളവല്ല സാമുദികലക്ഷണവും
 നലമോട്ടു രാമനറിയുംഭൂപതേ.
 വളരെയുള്ളൊരു ബലവും ധൈര്യവും
 പ്രാദമുജ്ഞാനമസൂയയേഷണി
 മരം മാസയ്യവും പെരികക്കോപവും
 യേവും ചാപലം മികച്ചു ലോഭവും
 പരദോഹം ചേടി പെരുത്ത നിര്യം

ഭരിക്കുമില്ലെന്നു മനവ.
 നൃപവരൻനിന്റെ മകനാം ഭരത-
 ബാഹുഷാർവ്വം നാലുമറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
 നയങ്ങളാറുമങ്ങയവനല്ലൊ
 ത്രിവർഗ്ഗവും സിദ്ധിത്രയവും സ്വപ്നം
 ത്രിശക്തിയും നന്നായവസ്ഥയുംപിന്നെ
 പരിചിൽ പാതീരാണ്ടുയമണ്ഡലം
 അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു പലതരമെല്ലാം.
 ഗുരുവിശ്വാസവുംപിന്നയം സത്യവും
 തത്വതരം കണ്ടാലറികയെന്നതും
 അറിവും ഭൂതദൃഷ്ടിയും വിവേകവു-
 മറിവും ഭൂതലക്ഷണവും മാതൃയും
 സകലമാം വൃന്ദമഹനസാമർത്ഥ്യം
 സരസമേദമനറിചാനൊക്കെയും.
 അറുപത്തുനാലു കലാവിദ്യകളും
 മറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു നരവരമണേ.
 ഇനകുലജാത നൃപന്മാരിൽ മൂന്ന-
 മിവനു തുല്യനായൊരുവരുമില്ല
 ഇനിയുണ്ടാവാൻ പണിയത്രെ ദേവ
 ഹരിവന്നിങ്ങവതരിപ്പിച്ചെടുത്തു.
 ദശമുപനു പോയ്ക്കുരുണനായിപ്പോർ
 ദശമരൂപ പരിപാലിക്കേണം
 പറഞ്ഞതിന്നേതും പരിതപിക്കേണ്ട
 വിശേഷിച്ചു ഞങ്ങൾ തൊഴുതിരിക്കുന്നു.
 വിശയംകൂടാതെ രഘുപ്രവീരനെ
 അഭിഷേകംചെയ്തു യുവാജനായി.
 അഹിതനല്ല നിന്ദകനിതാക്കു് മെ-
 ന്നിതുമൊഴി ചൊല്ലിയൊരുപോലെയാവർ
 കൃതഞ്ജലികളായിരുന്നത്രേ.
 മതുപൊഴുതതികുതുകുമുറക്കൊണ്ടു-

ബവനിനായകൻ പറഞ്ഞാനിങ്ങനെ:—

“തെളിഞ്ഞുനിങ്ങളെ വചനം കേട്ടാറെ
ഇളമ രാമന കൊടുക്കുന്നതാന-
മതിനു വേണ്ടുന്നതറിവതിനായി
വസിപ്പാദികളെ വരുത്തേണ” മെന്നാൻ.

അതു കേട്ടനേരമതിമോദംകൊണ്ടു
ജനകോദ്ധാരാമം വെച്ചുതന്നെയായി.

വസിപ്പുനോട്ടു ചെന്നറിയിച്ചു വേഗം
വരുത്തിനാൻ രാജപുരപ്പന്മാരും.

വസിപ്പുൻവന്നു പോളിരുത്തിപ്പൂജിച്ചു
വചിച്ചാനിങ്ങനെ വസുന്ധരാപതി;—

“അഭിഷേകാത്മമായുതപദാത്മങ്ങളെ
ഉരുളിച്ചെയ്യുവരുത്തേണ” മെന്ന-

ങ്ങളിച്ചെയ്യപ്പോൾ വസിപ്പുമാമുനി
അരുളിച്ചെയ്തിതു സഭയിന്നിങ്ങനെ:—

“വെളുത്ത മാലകൾ വെളുത്ത പുഷ്പങ്ങൾ
വെളുത്ത ചാമയോഗളവും നന്നായ്

വെളുത്ത ചാത്രവും വെളുത്ത നൽകൊടി
വെളുത്തൊരു കാള സുവണ്ണശൃംഗമായ്

വെളുത്തൊരു നാലുകുതിർ ചേർത്തുള്ള
പ്രപ്രവരവും മരിച്ചൊരാനയും

സുവണ്ണവും നല്ല നവരണങ്ങളും
സുവണ്ണകുണ്ടോളതിലൊരായിരം

കൊടിയടയാളം തളിരുകൾ കൊടി
പൂടവകൾ നല്ല നവധാന്യങ്ങളും

ദധിമധു ഏത ചൊരി പൂജാദ്രവ്യം
സകലജന്തുക്കൾ ചതുരംഗസേന

പുലിത്തോലെന്നിവ പൂർവ്വകാലെയല്ലാം
ഗൃഹാഗ്നിശാലയിൽ വരുത്തണമെന്നാൻ;

ശതസഹസ്രമനുജന്മാർക്കൊരുപോലെ

സുതൃഷ്ടമായന്നം കൊടുക്കയുംവേണം
 അതിന്നവർക്കുള്ള ക്ഷണിച്ചിന്നതന്നെ
 വിധിപൂർവ്വമായോരൊരുദക്ഷിണയും
 വ്യാസസ്ഥവേഷണംസ്ഥിതിവൈകാതെ.
 നഗരപാരംഗൽ പുരദാറങ്ങളും
 മലയജമാന്യമലങ്കരിക്കേണം
 തൈതവീഥിത്തുതളിച്ചു തോരണം
 കൊടിക്കൂറ തൂക്കിയലങ്കരിക്കേണം.
 പ്രശസ്തപുഷ്പങ്ങൾ മതിലകങ്ങളും
 ചതുഷ്പഥങ്ങളെന്നിവററിലൊക്കവേ
 പെരുകിത്തരണം ചമച്ചുതൃഷ്ടമായ
 വരണവർക്കുള്ള ഭീജിച്ചിട്ടിടണം.
 ഇവററിലൊക്കവേ നിപേദ്യദപങ്ങൾ
 വിധിക്കുവണ്ണമങ്ങതിൽവിഭരപിച്ചും
 നെടിയപട്ടസം ധരിച്ചൊരുനല്ല
 പടയാളികളും സസന്നലന്മാരായ്
 മാറരാജനുടെ ഗുഹാജ്ഞതർക്കൽ
 മാറിക്കമാംവണ്ണം മരിച്ചുനിൽക്കണം
 സമല വാദ്യങ്ങൾ ഗണികമാർകളും
 നടനന്തകദിഗണങ്ങളുമെല്ലാം
 നാഗഗാഢത്തിന്റെ ദ്വിതീയകക്ഷ്യയിൽ
 സ്ഥിതിചെയ്യട്ടെങ്ങാൻ വരുോളംനേരം
 ഇതിങ്ങനെമുനിവചനംകേട്ടുകൾ
 ചന്ദ്രത്തമശ്രീമാരെടുത്തുപതിയും
 “വസന്ത വാമദേവരാദിയായുള്ള
 വാസന്തരാജാത മുനികൾതങ്ങളെ
 മരവിപ്പുമായുള്ള നിയോഗത്തൊല്ലൊ
 വരുത്തുക എന്നാൻ ദശരഥനഥം
 വരുത്തിനാത്തരോ പദാത്ഥമൊക്കയും
 കരുത്തുള്ള രാജപുരുഷന്മാരപ്പോൾ.

സുമന്ത്രംവിളിച്ചുവന്നിനായകൻ
 അന്നന്തരംമുദാ പറഞ്ഞിതിങ്ങിനെ;—
 “പരന്തപനായ മമതരൂഢനെ
 തെരുനനെച്ചെന്നു വരുത്തുക”യെന്നാൻ.
 സുമന്ത്രമവൻ നിശ്യാഗത്താൽതന്റെ
 മനംതെളിഞ്ഞവൻ വണങ്ങിയപ്പൊഴെ
 സഭനടുവിന്നു നടന്നുപോയതി-
 പ്രഭാവനായുള്ള രഘുപ്രചീരന്റെ
 പദംവണങ്ങിയങ്ങറിയിച്ചാനേവം
 മദമകന്നുള്ള സുമന്ത്രമപ്പോൾ:—
 “ധരാപതിയായ ദശരഥൻനിന്റെ-
 തിരുമുഖംകാണുമാൻ കൊതിച്ചിട്ടുയെന്നെ
 കായച്ചിതുവേഗം വരുത്തുവാനിഹ”,
 മധുരമായുള്ള വചനംകേട്ടാൻ
 രഘുപതിവേഗമെഴുന്നേറ്റുതടാ
 ഫലമതിലേറിത്തൈരവീഥിയുടെ
 വിരഞ്ഞു ചെല്ലുമ്പോൾവരുന്നതുകാണുമാൻ
 ഇരുന്നഭൂപതിയുയർന്നുടമേൽ. X
 അതിൽനിന്നാംപുപതിക്കുക്കണ്ടപ്പോൾ
 പെരുകിനമോദമിയന്നുതിങ്ങിന
 നിറഞ്ഞൊരുസൂര്യൻ വരുന്നതുപോലെ
 സംസിദ്ധായതവിലോചനങ്ങളും
 തിരുമുഖത്തിന്റെ വടിയുംകേശവും
 പരിമുത്തവില്ലിൻ ചതുരതവെല്ലും
 പുരികവുംനാസാപുടമധുരവും
 പരദാന്തിനദരമരുളുന്ന
 ഗളേഹാശാപലി ഭുജയുഗളവും
 കരകമലവുമുദരവുംനല്ല
 പരിമുടയൊരു ദുളലശോഭയും
 സുരപതിന്റെ കരിക്കരത്തിനു

ശരിപോരുനോരു തുടയുഗളവും
 വരകാന്തികളു നരപതിതാനു
 പരമാനന്ദമുൾക്കരുതിനിൽക്കുമ്പോൾ
 ഉയന്നമേടമേലിരുന്നതാതനെ
 രഘുപതികളു രഥമിറക്കിനാൽ
 നടന്നുഗോപുരം കടന്നുകെട്ടുക-
 ള്ളയന്നപ്രാസാദമതിന്മേലേറിനാൻ.
 മഹീപതിതന്റെ സമീപത്താമ്മാറു
 മഹീതമാമ്പണം സുകുമാരനായ
 രഘുപതിതാനുമതി വിനീതനായ്-
 വണക്കത്തിൽഭൂപി നമസ്സരിച്ചുടൻ
 സ്വന്നാമത്തെച്ചൊല്ലിയഭിവാദ്യംചെയ്തു.
 തൊഴുതരികിലതൊതുങ്ങിനിന്നപ്പോൾ
 തൊഴുതകൈപിടിച്ചുണച്ചുന്നനായി
 പരമാനന്ദത്തിൽ മുഴുകിനന്നായി
 പ്രശംസനാത്തികുലിരുന്നാലു'മെന്ന
 ചിത്രനിശ്ശാഗത്താലിരുന്ന രാമന്റെ.
 വരകാന്തികൊണ്ടു നൃപസഭയെല്ലാം
 സുമേരുമുദ്ധാപിപ്പിച്ചു സുന്ദനാൽ
 സുരപരമപോലെ നിരന്നിതേററവും.
 സുയപൂർവ്വമിതൊന്നതൾചെയ്തുഭൂപൻ
 സുയഹിനനായ സുതനൊടുമന്ദം—
 “പ്രഥമപതിയിൽ ഗുണപ്രഥമനായ്
 പ്രഥമനായല്ലെഴുജനിച്ചതുരാമൻ
 അതുകൊണ്ടുപിന്നെ പ്രജകൾക്കുനിക-
 ലനമാഗംപാരമതുകൊണ്ടുതവ
 യുവരാജതപംഞാൻ തരുന്നണ്ടുനാളെ
 ഒരുപുഷ്പംകൊണ്ടെന്നരികുരാമവ.
 പരന്നപാരിനെപ്പരിചിനോട്ടനീ
 പരിപാലിക്കേണം കുമാര സാദരം.

ഗുണങ്ങളൊക്കെയും നിനക്കുണ്ടെങ്കിലും
 നിന്മമേതും സ്നേഹാൽ പറയുന്നു ഞാനും.
 വസുന്ധരാ നിങ്കൽ വരുന്നോരുനേരം
 മദാസ്സനായി നീ മദിച്ചുപോകാതെ
 വിനയമിന്നിയും വാദിച്ചുകൊള്ളേണം.
 വിജിതേന്ദ്രിയനായിരിക്കയും വേണം.
 മൃഗയാചുതുക്കൾ പകലുറക്കവും
 പരിവാടം പാനം ചുരികുഴലാളും
 നടനും പാട്ടുകാരവാദ്യങ്ങളും
 വൃന്ദാ യാഗം കാമവ്യസനങ്ങൾ പത്തും;
 വരുന്നദോഷത്തെപ്പറഞ്ഞുകൊള്ളുക
 പരഗുണങ്ങളെ സ്ഥായിയായ്ക്കതാനും
 പരഗുണങ്ങളിലൊരു ദോഷാശോപം
 പരദോഹംവൃന്ദാ പൊരിയസാഹസം
 പരിത്യാജ്യംതന്നെ പരിത്യജിച്ചാനായ്
 പെരുക്കിയൊരത്നം പരിത്യജിക്കയും
 പലക്കു പാരമെന്നതുതോന്നുംവണ്ണം
 പരപീഡചെയ്തു പരുഷവാക്യവും
 ഇവണ്ണം കോപവ്യസനങ്ങളെട്ടമ-
 ണ്ണിവ പതിനെട്ടും പരിത്യജിക്കേണം.
 ജലദുർഗ്ഗങ്ങളും ഗിരിദുർഗ്ഗങ്ങളും
 രണശൂരന്മാരും ഭേവരന്മാരും
 ധനധാന്യയുദ്ധ നിചയമുണ്ടാക്കി
 ധരപരിത്യാഗം പരിചിൽചെയ്തു നീ.²²
 ഇതൊക്കെയും കേട്ടങ്ങിരിക്കുന്നവരും
 ജനനിയോടു ചെന്നുത്തൊർ വൃത്താന്തം.
 സുതഭീഷേകം കേട്ടുചു കൌസല്യ
 പറഞ്ഞവർകൾക്കും ബഹുമാനത്തോടെ
 അനേകം മന്ത്രികളനേകം ഭൂഷണ-
 മനേകം വസുങ്ങൾ കൊടുത്തു മോദനേ.

അനന്തരം ദശരഥനുടേപാദം
 വണങ്ങി രാമനും സ്വമന്ദിരംപൂക്കാൻ.
 നരപാലന്മാരും മുനിജനങ്ങളും
 പുരോഹിതന്മാരും പെരിയ മന്ത്രികൾ
 പുരവാസികളും ജനപദേശന്മാർ
 നരപാലൻ തന്റെയനുജ്ഞ കൈക്കൊണ്ടു
 സ്വമന്ദിരങ്ങളിൽ നടന്നതിൻശേഷം
 ഭൃഗുപതി നല്ല ഗുഹപൂജംവണ്ണം
 ഗുപതി താനന്തഃപുരവും ചൂകിനാൻ.
 തരുണിമാരുടെ നടുവിലങ്ങിനെ
 നാവാൻ പാരം വിളങ്ങിനാനല്ലോർ
 നിന്ന താമര ഗണങ്ങൾ തങ്ങളെ
 നടുവിൽ താങ്ങാൻ വിളങ്ങുന്നപോലെ.
 നരപതിതാനും കനിവിനോടഥ
 ചുരുക്കത്തിൽ ചിലാരിതാമാത്യന്മാരോ-
 ടൊരുമിച്ചു കൂടി നിരൂപിച്ചു ദ്രവ്യം
 സുനിശ്ചിതംചെയ്തങ്ങലേഖകത്തിന്നു
 സുമന്ത്രപ്പെടുത്തച്ചു ഭൂപതി.
 വണങ്ങിസൂതനും നടന്ന രാമന്റെ
 ഗുണമേറുന്നൊരു ഭവനം പൂക്കല്ലോർ
 പ്രതിപാദനാഥൻസുമന്ത്രർവന്നത-
 ണ്ണതിവേഗം ചെന്നങ്ങറിയിച്ചല്ലോടെ
 കൃതിയായ രാമൻ മനസി ചിന്തിച്ചു-
 ഹിതൈതിവനില്ലോർ വരുവാൻ കാരണം?
 ഇതിന്നൊരുവില്ലും വരുതായുണ്ടായി-
 ട്തിവൻ വരികയൊ സംസേ'മെന്ന-
 ങ്ങടനെ സൂതനെ വിളിച്ചുകേട്ടോ-
 ണ്ളപ്പു സൂതനും വളിച്ചുചൊല്ലിനാൻ:—
 'തനിച്ചുചൊല്ലുവാൻ പമുള മുണ്ടെന്നു
 മാവാണെന്നെന്നയച്ചുതന്നല്ലോർ

നടന്നു തേരതിലിരുന്നു വേഗത്തിൽ
കടന്നു ശുദ്ധാന്തേ വണങ്ങി ഭൂപനെ.
പരമസുന്ദരൻ വരുന്നതുകണ്ടു
പരമാനന്ദമായ് പറഞ്ഞു ഭൂപതി:—
“മദനസുന്ദര മകനേ ബാചക
സുകുമാര വത്സ മനോഹരാകൃതേ
പലതം നിൽക്കവെ പറയരുതാത
മാറസ്യ മന്ത്രങ്ങൾ പലതുമുണ്ടിഹ.
അറുപതായിരം വരവ്വെക്കയും
ധരാപതിയായിപ്പരിപാചിച്ചുഞാൻ
പലധർമ്മങ്ങളും പല യാഗങ്ങളും
മൃതത്വമായ് കൊടുത്തു ദക്ഷിണ
പലവട്ടംചെയ്തു പലരക്തി ദൈവ-
മതുകൊണ്ടുനീയും പിറന്നങ്ങായിതു.
പലസുഖങ്ങളുമാർജ്ജിച്ചു ഞാൻ
ഫലിത പുറവന്നു മമ കൃത്യമിനി.
തപഭിഷേകമെന്നിയെ പാരിപ്പൂ
തപയെന്നൊന്നതും പറഞ്ഞിടാമെങ്കിൽ.
പലദൂതപക്ഷങ്ങൾ പ്രതിഭിനമുണ്ട്
പലവട്ടം കണ്ടാൽ ഫലം വരത്താനും.
അവനികമ്പധൂമശനി കൊള്ളിമീ-
നിവണ്ണമന്ത്രങ്ങൾ പലതുമുണ്ടിവ.
ഇനക്കുജരാഹു പരീതമിച്ഛാഴം
പിറന്നനാളെന്നു പറഞ്ഞു ദൈവജ്ഞൻ.
ഇവണ്ണമുള്ളൊരു നിമിത്തത്തിൻഫല-
ഇവനിന്നു ചക? മരണമില്ലാത്തിൽ
അതിശ്ചോരമായ വിപത്തിതെങ്കിലും
മാർദ്ദവിക്കുമെന്നറിഞ്ഞാൻ ചൊൽകയാൽ
ഉടൻതന്നെവേണമഭിഷേകമെന്ന-
ങ്ങതിതപരിക്കയും പരിഭ്രമിക്കയും,

ഭരതനമിട്ടു വരുന്നതിൻമുമ്പെ
 ഭവിക്കേണമിതെന്നഭിപ്രായംമമ.
 ഭരതനന്യായരചിയല്ലതാനും
 പരകൃതഭോം വരികയില്ലല്ലി.
 പലതുകൊണ്ടുതേ നിരൂപിച്ചുകണ്ടാൽ
 വിളംബമാകരുതഭിപ്രേക്ഷത്തിന്ന.
 അതിന്നുനീയിന്ന പ്രതസ്ഥനാകേണം.
 ജനകപുത്രിയും പ്രതസ്ഥയാകേണം
 ശുഭഭരതിന്നുപല വിധാരുണമുണ്ടാമ്
 സുഹൃത്തുക്കൾ നിന്നെ നശി രക്ഷിക്കേണം.”
 ഇതിങ്ങിനെ പറഞ്ഞുരുന്ന നന്തരം
 നൂപപ്രവരന്റെ പദങ്ങളിൽപണി-
 ഞ്ഞഭിരാമനായ ഗുണപുണ്ണൻരാമ-
 നഭിവാദ്യം ചെയ്തു ജനനിഭാരതത്തിൽ
 മനകലവാരൻ ഗമിച്ചുനന്തരം
 ജനനിതന്നുടെ ചരണയുഗ്മത്തിൽ
 അഭിവാദ്യം ചെയ്തു ദശരഥനുടെ
 യഭിപ്രായം ഭാരതവിധിച്ചശേഷം
 അവിടെ ലക്ഷ്മണൻ സുമിത്രയും നിജ
 ഭയിതയാകുന്ന ജനകപുത്രിയും
 ശ്രമിച്ചുചോദിച്ചുനന്തരമാശീ-
 വ്വിച്ചുകൺസല്യമകനോടേകിന്നാൽ:—
 “അനുജനാംനിന്റെ സുമിത്രസുന്ദര-
 യനുസരിച്ചുനീനടത്തിക്കൊള്ളേണം”
 അതുപൊഴുതിലണ്ടഭിരാമൻതാനു-
 മഭിപ്രേക്ഷമിനിക്കുകപ്പെടുന്നതും
 മനസ്സിൽ പീഡയോ പെരുത്ത മോദമോ-
 ടനുജനെന്നതു മറിവതിനായി
 മുഖവികാരത്തെപ്പരീക്ഷിച്ചുനോക്കി-
 ഞ്ഞുത്തന്നുജന്റെ വദനംകണ്ടപ്പോൾ

ചിരിച്ചുപോയവൻ വരിച്ചുവന്നു
 പിടിച്ചുനീട്ടി വരിച്ചുവന്നു:—
 “ഇരിക്കുന്നതു നിനക്കു ലക്ഷ്യം
 ഭരിക്കുന്നതോ മരിച്ചുപോകതോ”
 നീതിശിതത്തോടു നിജമഭിപ്രായം
 പറഞ്ഞുവാസ്യപ്രഭാവനാം രാമൻ.
 അഭിവാദ്യംചെയ്തു ജനനീമാതാ-
 യനുവാദത്തോടു പുറപ്പെട്ടുരാമൻ.
 വിളിച്ചു സീതയോടനുനയംചൊല്ലി-
 യയപ്പിച്ചുതന്റെ ഭവനംപൂകിനാൻ.
 വസിയ്ക്കുന്ന രാജനീയോതത്താലപ്പോൾ
 വരിച്ചുമാഞ്ഞാരു ഭഗവതിചരി
 നൃപസുതഗൃഹമകംപൂക്കുകെട്ടു
 കടന്നുനീട്ടി രമണോടുതന്നെ.
 ഭഗവതസുതനെന്നതിരുന്നൊരുവൻ
 ഭഗവതിയേവിന്നുചിരിക്കിനാൻ മന്ദം.
 സ്വയംതന്നെകുറുപ്പാണെന്നുചെയ്ത
 പെരികെസന്തോഷിച്ചുതൻചെയ്തതു:—
 “പിതൃപ്രസാദത്തിലഭിഷേകം നാളെ
 യതിന്നുനീയിന്നു ജനകജ്യോത്സം
 സാമിതനായുപവസിക്കെ” മെന്നു
 ഗുരുവർഗ്ഗംചെയ്തു വിധിയാകുംപണ്ണം
 ഉപവസിപ്പിച്ചു സുഭയതിമാരെ
 തിരിച്ചു പിന്നെയും നൃപഗൃഹംപൂക്കു.
 നൃപനോടുചൊല്ലി സ്വമന്ദിരംപൂക്കാ-
 ന്നമരമുഖൻ ഗുരുചൊന്നപണ്ണം
 ഏതാ ഹൃദിചെയ്തതിന്നുടെ ശേഷം
 പരിപൂർത്തിയാക്കി പരമപതി-
 സാമിതനായ് ഭർത്തവ്യംപ്രാപിച്ചു
 ചതുർത്ഥാമത്തിൽ സുതപാകന്മാർ

പലനങ്ങൾ കേട്ടുണ്ടെന്നെഴുന്നേറ്റു
 ഗ്രാമസംസ്കാരാദി നിജനിജകൃത്യ-
 മചരവർ വന്നു വഴിപോലെ ചെയ്താർ.
 ഉഷസിവിപ്രന്മാർ കുളിച്ചു സന്ധ്യയു-
 മുപവസിച്ചു പട്ടടുത്തനന്തരം
 ഗുരുപുണ്യാദാദി പരിചോടെ ചെയ്താർ
 മുദിതനായപ്പോൾ ജനകുതുഹലം
 ശൃംഗമട്ടു പ്രമുഖ വാദ്യങ്ങൾ
 ഗുരുപുണ്യാദാദി മഹാഭാഗ്യം കൊണ്ടു-
 ണ്ടയോജ്യയാം പുരിനിറഞ്ഞിരുന്നേ-
 മഖില ലോകതാ പ്രമുദിതരായി.
 പ്രാസുവുകുടങ്ങൾ പെരിയവുകുടങ്ങൾ
 ചതുഷ്പഥ ദോലയങ്ങൾ തന്നിലും.
 തൈരീധികളിലുതകടകളിൽ
 തൈരപതുകിയഭവനങ്ങളിലും
 പ്രധാന വേദങ്ങൾ പലതിലും മറ്റും
 ശുഭങ്ങളാം നല്ല സഭകൾ തന്നിലും
 കൊടികൊടിക്കുറകുനൂതങ്ങൾ കൊണ്ടു
 നിറച്ചാരുന്നരം നിപുണരായുള്ളാർ.
 നടനന്തകന്മാർ നടീജനങ്ങളും
 വിട ഭടന്മാരും നരന്മാരിജനം
 കുമാരവൃദ്ധന്മാരിവർ കൂടിക്കൂടി
 ഇരുന്നദിക്കല്ലാമഭിഷേകക്കഥ
 പാശ്വന്നെന്നിയെയവിടെ മറെറാരു
 കഥയില്ല കേൾപ്പാനതി കുതുഹലം.
 മറ്റാരു ഗുപത്തിൻ പരിമളം കൊണ്ടു
 നിറഞ്ഞുമായി നൃപമാർഗ്ഗമല്ലാം.
 പുരിതന്നിലുള്ളൊരുവകാശദിയോ
 പരികരംകണ്ടു തലനാൾ മന്ദരം.
 പെരിയമേടയിൽ കരയേറിനോക്കി

പുരിതന്നിപ്പുള്ളോരലങ്കാരങ്ങളെ
 പമേദുഷ്ടയാം പെരിയ കുന്നിയും
 ഭരതമാതാവുംപിറന്ന രാജ്യത്തിൽ
 ഇരുന്നുകൈകേയി വരുന്നനേരത്തി-
 ളൊരുമിച്ചു കൂടവരിക്കകാണവേൾ
 നിരൂപിച്ചുതദാ വിളിച്ചുധാതിരോ-
 ടിതിന്മുഖമെന്നെനരിചതിന്നായി
 ഗിതമോടു ചോദിച്ചതിരവസ്യമായ്:—
 “ഇതെന്നൊരുമോഷം പുരംതന്നിൽകാണ-
 ന്നിതുചൊല്ലീടുക പരം തരംഗിനീ.
 വിശേഷിച്ചുനല്ല മഹോത്സവങ്ങളോ?
 വിശേഷമെന്തിതു മഹാ ഓനങ്ങളോ?”
 അതുകേട്ടൊരു ചഭിഷേകകഥ
 പറഞ്ഞുധാതിര്യമവളോടു നന്നായ്.
 അതുകേട്ടുകുനിയതി കുപിതയാ-
 യുടനൈകേകയ തരളജ്ഞോടുചെ-
 ന്നസൂയ താമൃത്തികരിച്ചുവന്നശ്വേ .
 പറയുന്നപോലെപറഞ്ഞുമന്മര:—
 കിടക്കുന്നെന്തിനുമെഴുന്നേൽക്ക വേഗം
 കുറിനമായുള്ള ഭയമറിഞ്ഞില്ലേ?”
 ഇവണ്ണുകേട്ടുനൈഴുനീററപ്പൊഴേ
 ‘പറക്കയെന്നാലാബ്ഭരത മാതാവും’
 അതുപൊഴുതവൾ പരിഭ്രമത്തോടെ
 ഭരതമാതാവെപ്പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചാൾ:—
 “നരപതിരാമനഭിഷേകം നാളെ
 നരവരാത്മജ്ജ കഴിപ്പിക്കുമുദാ.
 ഭരതനെപ്പറഞ്ഞയച്ചുഭൂപതി
 പരിപാകം നിനക്കതുസമയത്തിൽ
 സന്ദേശായ് ചൊല്ലി വരത്തിക്കൊള്ളാമെ-
 ന്നൊരുശാന്തയെ നിരൂപിച്ചുഭൂപൻ.

വരമതു നിന്റെ ജ്ജതകൊണ്ടിപ്പോൾ
 കള്ളിൽ നന്നായിട്ടുറച്ചുകൊള്ളുക
 പലതുകൊണ്ടുമേ നിരൂപിച്ചുകണ്ടാൽ
 ഹാഹം കൈസല്യയ്ക്കായതമെന്നു ഹനം"
 അതുകേട്ടേനേമതിസന്തോഷത്താ-
 ലെഴുന്നീറ്റു വേഗമുടനെ കൈകേയി.
 തെമണിമാലകൊടുത്തു പിന്നെയും.
 മിനിയെന്തുപേണ്ട നിനക്കുചൊല്ലുക.
 ഭരതജ്യേഷ്ഠനും ഭരതനും മമ-
 സദൃശസ്തേഹവന്മാരരികു മന്ദമരേ.
 അതുകൊണ്ടു ചെററും വൃഥാ പോക്കാനിന-
 ഞ്ഞിമോദസ്ഥാനമിതെന്നറിഞ്ഞാലും.
 വടിവോടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞതുകേട്ടു
 കടിലപിത്തയാം കൊടിയ കൂനിയും
 എടുത്തെറിഞ്ഞാളാക്കൊടുത്തഭൂപണ-
 മടുത്തുചെന്നോരോകടുത്ത വാക്കുകൾ
 മുടക്കിച്ചൊല്ലിനാൾ മുടിപ്പതിന്നായി:—
 “പിടിയാതെനിന്നെയടുത്തു ഞങ്ങൾക്കു-
 മൊട്ടക്കുവന്നീടുംമുടിപ്പു നിണ്ണയം.
 അരിയപ്പോകാതെചെലു നിന്നോട-
 ങ്ങിനിയെന്തുത്താനും പറയുന്നതിപ്പോൾ?
 ധർമ്മപ്രമദമങ്ങിചിടെ വന്നിപ്പോ-
 ഉതിമോദമല്ലോ നിനക്കുകാണുന്നു.
 മേതനെച്ചൊല്ലി ഭയമുണ്ടുമാമ.
 നാതിനുകാരണം പറഞ്ഞിടാമെങ്കിൽ
 രാജ്യപതിതങ്കവിരിപ്പു ലക്ഷ്യങ്ങൾ
 ഭരതനോടുചേർന്നിരിപ്പു ശത്രുക്കൾ.
 രാജ്യവശൻ രാജ്യം ഭരിക്കില്ലെന്നിന്റെ
 ഭരതൻ ഭൂപന്തായ്ചികിൾചിന്നെ
 പ്പരിതാപമിട്ടു സുനിരഞ്ജേതുമെ

പരമാപത്തുകൾ നിനക്കുവന്നീടും.
 വയസ്സുകൊണ്ടു മങ്ങുത്തതു നിന്റെ-
 ഭരതനല്ലയോ രാമപ്രപഞ്ചം?
 പലതു മെന്തിനു പായുന്നിന്നുതാൻ
 സുഗ്രഹ കൌസല്യശ്രമേവർക്കല്ലോ.
 ഇരിക്കേണമെന്നു തീർക്കിപ്പിന്നെ
 ചൊറുക്കേണമെന്നു വരികിലുമിനി
 ഭരതൻ രാമചന്നടിമയായിട്ടും
 പരിചിൽ കൌസല്യശ്രമയായ് നീയും
 ഇരിക്കേണാകിലേ ചൊറുപ്പിനിന്നുതാൻ.”
 ഇതിത്തരം കേട്ടു തിളക്കം വന്നില്ല.
 രാമപ്രപഞ്ചം പുകഴ്ത്തിനാളല്ലോ:-
 ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടും വയസ്സുകൾക്കൊണ്ടും
 സുതജ്യേഷ്ടനായ രാമപ്രപഞ്ചം
 യുവരാജ്യത്വത്തിന്നവകാരം രേഖ .
 അതിനിതന്തിനു വിഷാദിക്കുന്നിതു?
 പുനർദ്വേഷങ്ങളെ പറഞ്ഞുവെന്നു
 വരികയില്ലതു ശുചിരമുഖൻ.
 ഭരതനും ഞാനുമൊരുവിശേഷമി-
 ല്ലിവണ്ണം മാതാവിൽ സമവൃത്തിമല്ലോ.
 സ്വമാതാവെക്കാളും വിശേഷിച്ചുമെന്നോ-
 ളന്നാഗാം പരമവന്ദനമെന്നു.
 കുടിലത വ്യാജമസൂയയെന്നിവ
 കരളിലല്ലേതും കരുണയും പൂർണ്ണം.
 അസമവൃത്തിയുമവനില്ല രേഖ-
 മവനുടെ രാജ്യം ഭരതനുതന്നെ.
 ചിരകാലം ചെന്നാൽ ഭരതനുതന്നെ
 വരികയും ചെയ്യും പരമകൃമംകൊണ്ടു.
 സുമംഗലവസ്തു ഭവിക്കുന്നനോ-
 മമംഗലവാക്യം പറയരുതെടൊ.”

ഇതു ചൊല്ലുന്നേരത്തേഴുന്ന കോപത്താൽ
കുടിലയാം കൂനി സ്വയമവളോടു
പറഞ്ഞവാക്കുകൾ ഫലിയാത്തുകോപി-
ച്ചതിലീംപുറപാസമിയന്നുചൊല്ലിനാൾ:—

“പറഞ്ഞതൊക്കെയും ഫലിപ്പോളുന്നേരം
കുടിലചിത്തന്മാർ പ്രയത്നംചെയ്യിടും.
മതിമതി നിന്റെ വചനംകേട്ടതു
മതികെട്ടു പാരം നിനക്കുകൈകയി.
അനന്തമത്കമെന്നാരുമതിയില്ലേ
കുറച്ചതിനെതുപറയുന്നു ഞാലെ?
ചിരകാലം ചെന്നാൽ ഭരതൻ രാജ്യം
വരുമെന്നു ചെറുറം നിരൂപിച്ചിടാതെ.
അതന്നു രാമന്റെ മകനുവന്നീടും
മറുപതിയായതവനല്ലൊയെന്നാൽ.
ഒരുത്തൻ മക്കൾ പലരുണ്ടെങ്കിലും-
മൊരുത്തനേ രാജ്യംഭരിപ്പു നിണ്ണും.
സുതന്മാർ രാമനുമുഖായില്ലെങ്കിൽ
വയസ്സു രാമൻ പെരികെച്ചെന്നിട്ടു
വരുകിപന്നല്ലോ കൊടുപ്പു രാജ്യവും.
അതന്നു രാമനും ഭരതനുംപിന്നെ
ഒരു ദിനമല്ലോയിളമയുള്ളതു.
അഭിഷേകം രാമനകപ്പെടുനേര-
മഭിഷേം നിന്റെ മകനുവന്നീടും.
ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ ഭരതനെ നീയും
പിതൃസമീപത്തിലിരുത്തിക്കൊള്ളാതെ
ഇതരരാജ്യത്തിലയക്കയുംചെയ്യൂ.
പ്രണവമെപ്പൊഴുമൊരുമിച്ചുവാഴും
സുതനോടല്ലയോ പിതാവെന്നു വരു?
ശ്രൂപിച്ചില്ലെ കഥയിതങ്ങാരിക്കാം?
ശശിമുഖി കേൾപ്പു പറഞ്ഞിടാമിതു.

വനത്തിങ്കലോരോ വസുതിയെക്കൊട്ടി
 വലുതാമുളളൊരു മരങ്ങളെ ചിലർ
 മുറിച്ചുവീഴ്ത്തിട്ടുമതുക്കൊണ്ടു കാലം.
 കഴിച്ചിരിക്കവെ ഗുഹസമീപത്തിൽ
 ഒരു വൃക്ഷമുണ്ടായ്ക്കൂടുന്നുകാലം
 വലുതായാലിതു മുറിക്കാമെന്നവർ
 പ്രതിദിനം നോക്കിയിരുന്നിടുകാലം
 ചിരപരിചയമവർക്കുചെന്നപ്പോൾ
 അതിന്നോടുമൊരു കൂപയുണ്ടായ്ക്കുന്നു.
 അതിന്നുൽപ്പുറിനലതമുളളന്നിവ
 മുറിച്ചുനീക്കിയുടമതു രക്ഷിച്ചാർപോൽ.
 അതുപോലെ നിത്യം പരിചരിക്കുമ്പോ-
 ളരികളോടും കൂപമുണ്ടായ്ക്കൂടും.
 പലതുമെന്തിനു പറയുന്നതില്ലോർ?
 ഗുണഗണമുള്ള രഘുപരനോടു
 പരിചയംകൊണ്ടു പിതാവിനുമേറും
 കൂപയുണ്ടായ്ക്കൂടാമരിക കൈകേയി.
 കഴിഞ്ഞതുമൊല്ലിത്തപിക്കുന്നെന്തിനു?
 കരുതാതെകണ്ടങ്ങിരുന്നാവിനന്നീ
 അവനി രാജൻ വരുന്നനേരത്തു
 ഭരതൻ ഭയംവരുമെന്നറിയും.
 പ്രധാനമോ പിന്നെ മരണമോയെന്നു
 വരുന്നനേരത്തെ തിരിച്ചൊപ്പു രണ്ടും.
 അവിടുണ്ടുതന്നെ ഭരതനും പേരെ
 ശമിപ്പാനാർ ചൊല്ലിയയയ്ക്ക ഭൂതരെ.
 ചിരകാലം ചെന്നാലൊരു കാലംനല്ല-
 താരവേക്കിലാമറിയാതെന്നിന്നാൽ.
 സുഭാഷാണെന്നൊരുവർദ്ധനകൊണ്ടു
 സ്വപതിയോടവമതിപളരുന്നീ
 സഹിയാതെപണ്ണമുചെയ്തെല്ലാ-

മനുവേദിപ്പിക്കും രാജ്യവാണിനി.
 വളരെയെന്തിനു പറയുന്നുവോപേ?
 ജാതകകൂടാതെ മനസ്സുവെക്കുക.
 അഭിഷേകം രാമനകപ്പെട്ടുമുന്തി-
 ലതിപ്രയത്നം ചെയ്തതു മുടക്കുക.
 പരിരക്ഷിക്കുന്നീ ഭരതനെയിന്നു
 പ്രവാ.സംചെയ്യിക്ക രാജ്യവാണേയും.
 അതിന്നുനീയെന്നു മടക്കിപ്പോയിന്നെ
 സുതരം തൽപതീസംഹിതയായ് നീയും
 രാജ്യപ്രസിരനുവരൻ ഭാർയ്ക്കും
 ജനനിക്കും കൂടിയൊരുപോലെയാസ്യം
 നിരന്തരംചെയ്യാൻ തരംവരം താരം.
 ഇരിക്കുന്നകോപ്പും നടപ്പുംകാണുമ്പോൾ
 നിനക്കുണ്ടാകുന്ന ഗുണഭോജങ്ങളി-
 നിനിയ്യമുണ്ടാമെന്നൊല്ല കൈകേയി-
 അതുകൊണ്ടു ഞാനും പറഞ്ഞു തല്ലാതെ
 അസുയകൊണ്ടു നു നിനയ്ക്കയുംപേണ്ട.
 വലിയ കാര്യംമറിഞ്ഞുപോമുദമ്പ
 വളരെപ്പിരിച്ചും തിരിച്ചുകൊള്ളണം.
 ചെയ്തവെള്ളംവന്നു ചിറമുറിഞ്ഞാല-
 ഞ്ഞുകെട്ടിയിട്ടാൽ ഫലമെന്തുപിന്നെ?
 ഇതിങ്ങിനെനന്നായ്യാഞ്ഞു പിന്നെയും:—
 ‘രാജ്യപതി രാജ്യംപരിപാലിക്കുമ്പോൾ
 മതിമറന്നവർ മദിച്ചുകൈസല്യ
 ഞെളിഞ്ഞവളുടെ ഞെളിപ്പും ഗർവ്വവും
 വളന്നുകാക്കയിൽ മരിക്കു നല്ലതു”
 ഇതിങ്ങിനെനന്നായ് പറഞ്ഞുമോയിപ്പി-
 ചുടങ്ങിനാൾ കൂനിയതിവിഷ്ണുയായ്.
 അന്നന്തരം കോപം കലൻ കൈകേയി
 കുറഞ്ഞൊരുനേരം നിരൂപിച്ചുപിന്നെ

മനംതെളിഞ്ഞവർ പ്രതിജ്ഞയുചെയ്താർ
 “പ്രവാസനരംഭപ്രവരണമെൻറ-
 ഭാരതം രാജ്യപ്രദാനവുമിന്നു
 വരത്തുവാനതിന്നുപായമെന്തുള്ളു
 വദിക്ക മന്ദ്രമൊഴിയെനിയ്ക്കൂ”ന്നനേരം
 തിരിച്ചുസന്തോഷം പെരുത്തമന്ദ്രം
 വചിച്ചാളിങ്ങനെ മികച്ചുവാതകി: —
 “പുരാസുരാസുര രണമുണ്ടായന്നു
 സുരപതിക്കായി സഹായം ചെയ്യാനായ്
 തവചതിരാജമുനിമാരോടൊത്തു
 മുദീചി ദണ്ഡകവനമകത്തിങ്കൽ
 പെരുത്ത ചെങ്കയന്തമെന്ന പട്ടണെ
 തിമിലപങ്കുനെന്നാരസുനൈക്കൊൽവാൻ
 ഗമിച്ചുണന്നീയും സഹഗമിച്ചുപോൽ.
 അസുരാരംഭമൊ ബലവാനായതു
 പലരോടുംമൂലം പകൽചെയ്തു നൂപൻ
 തളന്നു രാത്രിയിലുറങ്ങുന്നനേരം
 പൊരുതസുരതം ബഹുശബ്ദംകൊണ്ടു
 മുറിച്ചുപോലപ്പോൾ കരുത്തോടുംകൂടി
 കൃതസാധ്യയായൊരുനീയുമപ്പോ-
 ഉവിടുന്നു മറെറാരിടത്തുകൊണ്ടുപോയ്
 പരിരക്ഷിച്ചുനിൻപതിയെയുമുട-
 നവിടെയുംവന്നു സുരാരികൾ മന്ത്ര-
 പ്രയുക്തമാണങ്ങൾ പ്രയോനിച്ചനേരം
 പുനരവിടുന്നു വരാതെകൊണ്ടുപോയ്
 പരിരക്ഷിച്ചുനീയുതുകൊണ്ടു ഭൂപ-
 നതിസന്തോഷത്താൽ വരദധരൻകി.
 വരദധരൻ തരുവാൻകാരണം
 നൂപനെരണ്ടേടത്തിരുന്നുരക്ഷിച്ചു-
 തതുകൊണ്ടു രണ്ടുപരങ്ങൾതന്നതും.

വരദപയം നിക്ഷേപമായ് നൃപൻകയ്യിൽ
 വരങ്ങൾക്കേർക്കുമ്പോൾ തരികയെന്നതു-
 മതുമെന്നോടനീ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു,
 മറന്നില്ലനിങ്കലതിസ്സേററംകൊണ്ടു
 മറന്നുപോയിതൊയിതൊക്കെയുംദേവി?
 അതിലൊന്നുകൊണ്ടു ഭരതാഭിഷേക-
 മിതരംകൊണ്ടു രാമനെചന്തതിക-
 ലയയ്ക്കുകയുംവേണം മടിയ്ക്കാതെ ദേവി.
 രാജവരൻതന്നെചന്തതിലാക്കാതെ
 ഭരതൻ രാജ്യംകൊടുക്കിലാപത്തു
 ഭവിക്കുമെന്നതും ധരിക്കുകയെങ്കിലും.
 ചതുർദശവർഷം വന്തതിലാക്കേണം
 പതിന്നാലുവർഷം ഭരതനാളുമ്പോൾ
 പ്രജകളൊക്കെയുമനുജ്ഞിച്ചീടും,
 പതിന്നാലാമണ്ടുകഴിഞ്ഞുചെന്നെങ്കിൽ
 ഓലംകൊണ്ടുതന്നെ വധിക്കാംഗമനെ.
 പ്രചണ്ഡരാക്ഷസപ്രചുരമായുള്ള
 വന്തതിൽചെന്നാലങ്ങിചന്തങ്ങോപിനെ
 തിരിച്ചുപോയവൻ തരംചരുന്നിതു.
 പെരിയസിംഹങ്ങൾ കടുവാ കാട്ടാന
 പെരികെയുള്ളൊരു വനേ വസിക്കുമ്പോൾ
 തിരിയെപ്പോയവൻ തരംചരാതനും,
 മടിക്കാതെക്കോപംനടിച്ചുഭ്രഷണ-
 മൊടിചെറിഞ്ഞു നീ കിടക്കനിശ്ചലം.
 പൊടി പിരട്ടുന്ന വെറുംനിലംതന്നി-
 ലതിന്നുചഞ്ചലം മനസ്സിൽ തോന്നാതെ.
 അതിനുവേണ്ടുന്ന ബലമുണ്ടുനിങ്കൽ
 വെറുത്തുനില്പനയങ്ങൊരിക്കലുമുന്തൻ
 മറക്കയില്ലയെന്നിരിക്കുന്നിങ്ങനെയും.
 പലവസ്തുക്കൊണ്ടും പ്രലോഭനംചെയ്താൽ

മനസ്സിദ്ധൊട്ടുമേയിളക്കം തോന്നൊല്ല
 ഇതുരണ്ടുംതന്നെ തരുവോളംനേരം
 മുഖത്തുനോക്കൊല്ലാ വചിക്കുംവേണ്ട,
 നിനക്കുസൗഭാഗ്യമെളുതല്യൊലേ
 പതിക്കു നിന്നോടുപ്രണയമുണ്ടേറം
 വചിക്കുമെന്നീശിരിക്കൊലാഭൂപൻ
 പതിക്കുമഗ്നിയിൽ നടുക്കുമെന്നിനെ.
 മട്ടിക്കയ്ല്പതിന്നൊരിക്കലുമവൻ
 നടിച്ചു കോപവുമുറച്ചുമാ നസം
 വിളിച്ചുയേയിച്ചു ശയിക്കുകൂതലേ,
 നരപതിയായ ദശരഥൻവന്നു
 പരിപാകംനിന്റെ കരളിലുണ്ടാവാൻ
 പരിചിന്നോടനുസരിച്ചുമോശോശ
 സരസവാക്കുകൾ പറഞ്ഞീടുമവൻ.
 പെരികിയഭൂമി ധന ധാന്യങ്ങളും
 തരാമെന്നുചൊന്നാലിളകിപ്പോകാതെ.
 മടവാർത്തൻകല മകുടമാലികെ
 എടുത്തുനിന്നെടുമട്ടല്ലിച്ച ശാലം
 പിടിച്ചുണയ്കിലും മടിയൊല്ല മന്ന
 മടിച്ചുപിടിക കുടിച്ചുനൽകിലും
 കുടിച്ചുകണ്ണനിർ കിടക്കിലും ഭൂവി
 നടിച്ചുദീനനായ് പിടിക്കിലും പാദം
 നടിച്ചു കോപവുമടക്കൊല്ല ദേവി.
 മുട്ടിരേതനുമടവി രാമനും
 മടിയൊതെ ഭൂപൻ തരുവോളംനേരം
 അടങ്ങൊല്ല കോപം നടിച്ചുനെങ്കിലും
 നടുങ്ങൊല്ല ചെറു മിടുക്കുണ്ടെന്നാകിൽ"
 ഇതുകേട്ടു മോദമിയന്നു കൈകേയി-
 യതപാപത്തിങ്കൽ കൃതമതിയായി
 സ്തുതിച്ചാർക്കവ് ജയയതിമാത്രമപ്പോൾ

സ്തുതിയെല്ലോ മോദംവരുത്തു മെല്ലാക്കും.
 “ഇതിത്രനാളും ഞാനറിഞ്ഞില്ലനിന്റെ
 മതിബലം കൂനിയതി ചിത്രമെടൊ.
 പൃഥ്വിവിയിലുണ്ടു പെരികെ കൂനികൾ
 പുഥുബുലിധായിട്ടതിൽ നീയെയുള്ളു
 മേൽമന്ധാധനെ കൃതമതിയായി
 തപസ്സുയെക്കണ്ടില്ലിവിടെ ഞാനിപ്പോൾ.
 പെരികകുബ്ജകൾവൃഥിവിലുണ്ടു-
 ഞഴുകില്ല കണ്ടാലവക്കു മന്ധരെ.
 അപണ്ണമല്ലനിൻ ശരീരത്തിലേറെ-
 മഴകണ്ടു ചെറുമസതൃമല്ലിതു.
 വളഞ്ഞിരിക്കുന്ന സത്യാരഹത്തിന്റെ
 വടിവെന്നപാലെവംഗിനിന്നുടെ
 വളഞ്ഞ ഗാത്രത്തിൽ വിളങ്ങുന്നരൂപ
 മനോമന്ത്ര കണ്ടാൽ മതിയാകുന്നില്ല.
 തെളിഞ്ഞ മാറത്തു വളർവന്യുഴ
 വളഞ്ഞ ഗാത്രത്തിലൊളിച്ചുദ്രവും
 തടിച്ചു വട്ടമൊത്തിരിക്കുന്ന നല്ല
 മുലത്തടങ്ങളും മെനജംമനവും
 കൂളർമതിപോലെ തെളിഞ്ഞൊരാനനം
 നിരപമമായ നിദംബദേശവും
 നിനാദിക്കുന്നൊരു രസനയംപിന്നെ
 കണക്കിലേറെമക്കുന്നതു നീണ്ടൊരു
 തുടയും കാച്ചമങ്ങതി മനോഹരം
 നടക്കുമ്പോളുടൻ കൊടുകൊടുത്തല്ലി
 ഇടയും കൊട്ടുകാവടിയോളം മുടി-
 യുടുത്തു പട്ടുകൊണ്ടഥ നടക്കുമ്പോൾ
 അരയന്നത്തിന്റെ നടയെന്നും തോന്നും.
 അനേക മായകളനേകം ബുലിക-
 ഉനേകം ക്ഷത്ര വിദ്യകളുമെന്നിവ

മനസ്സിൽ കൊള്ളാഞ്ഞു നിറഞ്ഞുവാങ്ങിയ-
 ഞ്ഞുനിലുണ്ടായ മുഴയെന്നുതോന്നും.

ഭരതൻ രാജ്യ മടവീരനും-

മിത്രരണ്ടും വന്നാലുടനെ മന്ദമം

കനത്തിൽ ചന്ദനം മുഴയിൽ തേപ്പിച്ചു

കനകമാലയുമിടുന്നുണ്ടു തവ.

മദീയ ദാസി കുറുക്കുധിപയാക്കുവൻ

മതിയുള്ള നിന്നെ മടിയൊതെ"യെന്നു

പറഞ്ഞു പിന്നെയും കൊടിയ കൂനിയംത-

പ്രചോദിതയായിട്ടുടൻ കോപഗ്രഹം

അകംപുക്കു ദേവിയതി ശോകമോഹ-

മെഴുന്ന കോപവും കുലനുകൈകേയി

അനന്തലുലാസമിഴ്ത്തിന നല്ല

പതക്കം ധാരാദി വിഭൂഷണങ്ങളെ

മുറിച്ചെറിഞ്ഞവൾ വെറുനിലം തന്നിൽ

കിടന്നു കൈകേയി; പറഞ്ഞു മന്ദമഃ—

“രമ്യപരനെയിന്നഭിഷേകംചെയ്തിൽ

ഭരതൻ മുതിവരുമെന്നു നാനും.

മറന്നുപോകാതെ പറഞ്ഞതൊക്കെ"യെ-

ന്നരികിൽ ചെന്നവളിരുന്നു പിന്നെയും.

പറഞ്ഞുറപ്പിച്ചോരുന്നതരം ദേവി-

യുമത്തു മാനസമറച്ചുമിങ്ങിനെ

‘ഭരതൻ രാജ്യമരണ്യം രാമനും

വരുത്തുവൻ പക്ഷെ മരിപ്പാന’നേവം

വചിച്ചിവതന്നെയയച്ചു കൂനിയെ-

യുറച്ചുകൈകേയി ശയിച്ചു ഭൂമിയിൽ.

അതുസമയത്തിൽ ദശരഥനവ-

നഭിഷേകാത്ഥമായോടെ പദാത്ഥങ്ങൾ

തെങ്ങിയൊക്കെയുമിവിടെയെന്നവ-

നമാത്ര പൂജനാർഹിയിച്ചശേഷം

കൃതമായി കൃത്യം നമുക്കെന്നു ഭൂപാൻ
 കൃതിയാം രാമന്റെയഭിഷേകക്ഷമ
 ഭാരതമാതാപൈപ്പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചാൻ
 പരിചിനോടവൻ ഭവനം പൂകിനാൻ.
 അവിടെക്കൊന്നാഞ്ഞു ദയിതതന്നെയും
 മദന മാൽപൂണ്ടു വലഞ്ഞു ഭൂപതി.
 സുദതിമാർമണിയെവിടെല്ലോയെന്നും
 സുമുഖനത്യന്ത പരപശനായി
 പ്രിയതമതന്നെത്തിരഞ്ഞു ഭൂപതി
 പുറത്തുപന്നപ്പോൾ പ്രതിധാരി ചൊന്നാൾ
 അറിഞ്ഞനന്തരം നടന്നുടൻ കോപ-
 ഗ്രാഹകംപൂക്കു നൃപപ്രവീരനും,
 വടിവോടു തലമുടി മടക്കീട്ടു
 നെടിയു വേണിയും ധരിച്ചു കൈകേയി
 സുരപര നാരി പതിച്ചതുപോലെ
 ധാരതലത്തിങ്കൽ കിടന്നതു കണ്ട-
 ങ്ങതിനുമുമ്പെതെന്നറിവതിന്നായി
 അരികെ ചെന്നിരുന്നവളെയുംമെല്ലെ,
 നൊട്ടത്തു തന്നുടെ മടിയിൽപെച്ചു
 പിടിച്ചു പൂണ്ടവൻ തുടച്ചു കണ്ണനിർ
 പറഞ്ഞാനിങ്ങനെ പരിഭ്രമത്തോടെ:-
 “അറിഞ്ഞതില്ല ഞാൻ തവ ശോകമൂലം
 പറഞ്ഞാലും കോപമീയനതൊത്തോ?
 കളകളു വേദം കളമൊഴിയാളെ
 വിളങ്ങുമാനനം തളിർതെന്തെങ്ങോ?
 തെളിഞ്ഞ കണ്ണുകൾ കലങ്ങുന്നതിനോ?
 വള തളകൾ തോൾവളകളെന്നിവ
 കളയാനെന്നിപ്പോൾ നളിനലോചനെ?
 കുളിക്കാതെ പൊടി കലർന്ന ഭൂമിയിൽ
 ശയിപ്പാൻ കാരണം വചിച്ചാലും പ്രിയെ.

വളന്നുള്ള ശോകം പറയുന്നാകിലൊ
കുളയുന്നുണ്ടുതാനൊന്നെ വല്ലഭേ;
കുളിച്ചു സുന്ദരി കലഹിച്ചിടാതെ.
കുളിമൊഴിയാളെ പിഴച്ചില്ലേതും ഞാൻ.

* * * * *
* * * * *

വദവദബാലെ കലഹകാരണം
മതിമതിതാപം മതിതളരാതെ.
സമസിജംപോലെ നിറഞ്ഞൊരാനനം
കുറുത്തുകാണുമ്പോൾ പൊറുക്കുന്നില്ലേതും.
വെറുത്തെന്നൊടു പറഞ്ഞതാരിനും?
കുറുപ്പുമാനയെ സവദവാനെത്തയ്ക്കാ?
വശക്കേടെങ്കിലോ വചിച്ചാലുംപ്രിയെ
വിടഗ്ധവൈദ്യരണ്ടതിങ്ങകറുവാൻ.
മനസ്സിലേത്താമലിപ്രായമെങ്കിൽ
മടിയാതെചൊന്നാൽ തരുവനെല്ലോഞാൻ
ദരിദ്രരിലാർജ്ജനവാനാക്കേണ്ട?
ധനികളിലാർദ്രദരിദ്രനാക്കേണ്ട?
അവലുതിലാറെ വധിക്കേണ്ട ചൊൽക?
വധിക്കേണ്ടുംപേരിലയക്കേണ്ടതാറെ?
പറഞ്ഞതൊക്കെയും തരുവനെല്ലോഞാൻ
പറവാനെന്തിനു മടിക്കുന്നോമലെ?
അലകടൽനാലുമവധിയായുളളോ-
രവനിയെന്നുടെ കുടക്കീഴല്ലയോ?
കിഴക്കൈക്കരം പ്രതീച്യോദീപ്യന്മാൻ
സുരാഷ്ട്രസൗവീരകുചിംഗമാനധർ
പെരിയവംഗംഗങ്ങൾമത്സ്യസിന്ധുകർ
സമർക്കോസമർപററിലോരോന്നിൽ
വരംധനങ്ങളുണ്ടതിലെന്തുവേണ്ട?
ബഹുമാനത്തോടെതരുനാതുണ്ടുഞാൻ

ഇതെന്റെജീവനത്തരുവാ:നാമലെ
 പൊടിചിരട്ടുവാൻവെറുനിലത്തുനി
 കിടക്കുന്നെന്തയ്യോകൃശാംഗമചാല്പക.”
 അതുകേട്ടുദേവി പതുക്കെച്ചൊല്ലിനാൾ:—
 “ഇതൊന്നമല്ലെന്റെ വ്യസ്തകാരണം
 മനസ്സിലൊന്നുണ്ടങ്ങഭിപ്രായമതി-
 ണ്ണിനിക്കു നൽകാമെന്നിരിക്കിലിന്നു നീ
 പ്രതിജ്ഞചെയ്യണമുടൻതന്നെയെന്നാൽ
 പറവനല്ലാതെ പറഞ്ഞതതുപലം?”
 അതുകേട്ടു പങ്ക്തിരഥൻപറഞ്ഞിത-
 ണ്ടവളോടു ശോകഹൃതമനസ്സായി:—
 “മമ ജീവനെക്കാളതപ്രിയം നീയു-
 ണ്ടതിലതിപ്രിയനരിക രാമനെ-
 ന്നറിഞ്ഞല്ലോനീയുമിരിക്കുന്നതെന്നാ-
 ലവനാണു തവ തരുവാൻ കാംക്ഷിതം.
 വഴിയെകാണുമ്പോൾ മിഴിതണുത്തീടും
 മൊഴികൾകേൾക്കുമ്പോൾ ചെവി കുളുർത്തിടും
 അണയുമ്പോളും കുളുർക്കുമത്രയും
 മണക്കുമ്പോളുമ്പി തണക്കുമേറവും.
 ഇവണ്ണമത്രയും പ്രിയനവനിനി-
 യുവനാണുതവ തരുവനിപ്പുറത്താൻ
 മടിയരാജ്യം ഞാനവനു നൽകിലും
 മദമെന്യേയവനനുജമാരോടും
 തെമിച്ചുവാഴുമതിസ്സേഹത്തോടെ
 യൊരുപോലെവവനവരജന്മാരിൽ
 ഗുണവാനേറവും ഗുരുക്കനിയുളളോ-
 നനസുയൻ നല്ലശമമയുതൻ
 ഒരുഭേദമില്ലാത്തവനല്ലൊരാമ
 നവനാണുതവ തരുവാൻ കാംക്ഷിതം
 മടിയരാജ്യവുംമടിയജീവനും

മദീയഭൂമൗ മദീയപുത്രന്മാർ
 ഇവരെയൊക്കയും തൃജിക്കാമെങ്കിലും
 അരക്ഷണംപോലുമവനെവേറിട്ടാ-
 ലിനിക്കുജീവിതമിരിക്കയുമില്ല
 അവണ്ണമിപ്പുനാമദിരാമൻരാമ
 നമുയുനാദിത്യദിതിസുതരായും
 അവനാണതവമനോധമന്തരം
 പറകകൈകേയി പരിതാപം വേണ്ട
 പടുകഴിയിൽത്താൻ പതിച്ചുപോകാതെ
 വരനദിപ്രായമരിഞ്ഞുചൊല്ലുക”
 അതുകേട്ടുദേവി പറഞ്ഞാളിവണ്ണ-
 മവനിപാലനോടുറപ്പിച്ചുകൊണ്ടു-
 വേദിക്കുമായ വചനമൊക്കെയും
 ത്രയത്രിംശൽകോടിസുരഗണഭൂതം
 പകലിരവുമപ്പനിമതിസൂര്യൻ
 ജഗത്തുകൾദിക്കു വിദിക്കുകൾതാനും
 ക്ഷിതിനഭോഗാനം ശ്രുതി ചതുഷ്ടയം
 ശ്രുതങ്ങൾ ഗന്ധർവ്വപിമാചരാക്ഷസർ
 ഗ്രഹദേവതകൾ വനദേവതമാർ
 ഗ്രഹങ്ങൾനാളുകളിലൊക്കെയും കേൾക്ക
 പുരാഘോഷപനരപാലന്മാരി-
 ചൊരുവനംസത്യം കളഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ
 നരപതിസത്യമതളിച്ചെയ്തതി-
 ന്നൊരുമയിൽസാക്ഷിയീചൊല്ലാവരും”
 ഇവണ്ണമൊല്ലിയങ്ങനന്തരം ദേവി
 പറഞ്ഞാൾ ചിന്തിതമനോധമം തദഃ---
 “സുരസുരണസമയത്തിൽനിന്നെ
 യുറങ്ങാതെകണ്ടു പരിത്രാണം ചെയ്തേൻ.
 അതുകൊണ്ടുനീയും പ്രസാദിച്ചുരണ്ടു-

വരണ്ടു തന്നല്ലായിനിക്കുപേ.
 ക്കാതിലൊന്നുകൊണ്ടുവരാമനായി-
 ട്ടഭിഷേകംചെയ്തതെന്നയില്ലാ
 ചിതീയംകൊണ്ടു നിൻമകനും രാമനെ
 വന്നത്തിലാക്കുക മടിയാതെ ചെറു.
 ക്കൊമ്പതുമണ്ഡം വരിഷമൊക്കയും
 വന്നത്തിൽ രാമൻ വസിക്കേണമെന്നു
 പരഷമാംവണ്ണംപറഞ്ഞു കൈകേയി
 പുരുഷവർണ്ണോടതു നേരമവൻ
 ഉലയിൽമുട്ടുതീയെരിയുന്നാരാചം
 ചെവിയിൽകൊണ്ടു തിരുകിയപോലെ
 പറഞ്ഞുകേട്ടുൻ ദശമനാഥൻ
 ചരിഖിന്നനായിപ്രമോദമെന്നിയെ
 കരുത്തേറുന്ന വൻ പുലിയെക്കണ്ടുള്ള
 കരുത്തല്ലാതമാൻ വിണ്ടതുപോലെ
 പ്രഭോപശോകത്താൽ പതിച്ചുഭൂമിയിൽ
 പൃഥ്വീലനായുടൻ പറഞ്ഞാൻവണ്ണം;—
 “പരമഭൂഷണസർവ്വകുലവിനാശിനി
 പതിവ്രതാക്ഷകന്യായുള്ളോവെ
 നിനക്കെൻറമ്മൻ പിഴച്ചുതെന്തയ്യോ?
 പറക ഞാൻതന്നെ പിഴച്ചുതെന്തയ്യോ
 സ്വമാതാവേപ്പോലെ രാമപതിനിന്നെ
 പരിശുശ്രൂഷിച്ചാൽ ഫലമന്തോഭംണ്ടു?
 പെരുവ്വാളിപോലെ നൃശംസനാണിന്നെ
 തറിയതെകണ്ടു ഗൃഹത്തിങ്കലാക്കി.
 പിതൃഭക്തനായ താമരനെക്കാട്ടിൽ
 കളകെന്നിങ്ങിനെ കളമൊഴിയാതെ
 അറവനെക്കൊന്നതെയരക്ഷണം ജീവ-
 നിരിക്കയില്ലെന്നു ധരിക്കുന്നീമമ.

പകലോനെവെടിഞ്ഞുചിരിപ്പിച്ചും
 തനയനെവെടിഞ്ഞിരിക്കുകേവലം
 തരണിജീവിതമിനിക്കെന്നുതന്നം.
 ഇവണ്ണമുള്ളോരു മതിവിടുകനീ
 നമസ്കരിക്കണേൻ നിനക്കുകൈകേയി
 സുകൃതമുണ്ടാമിന്നിതുമോഹിക്കാതെ
 സുവദനയെങ്കൽപ്രസാദിച്ചിടേണം.
 മകപ്രിയമായ പചസ്സൊമാല്ലുവാൻ
 മനസ്സിലുംകൂടി സ്തരിക്കയില്ലല്ലോ.
 ഇവണ്ണമായൊരു നിരൂപണമിപ്പോൾ
 നിനയ്ക്കുതന്നീ യൊരിക്കലുമിതു.
 ഭേതനെസ്സേഹമിനിക്കുണ്ടോയെന്നു
 പരീക്ഷിപ്പാൻതന്നെ തുടങ്ങുന്നെങ്കിലും
 പറയരുതല്ലോ രഘുപ്രചീരനെ
 വനത്തിലായിട്ടങ്ങയയ്ക്കുന്നതു.
 സൂതിക്കുംരാമനെപ്പലപ്പോഴുംനന്നാ-
 യതെന്റെ സേവയ്ക്കുന്നറിഞ്ഞുഞാനിപ്പോൾ-
 കൃതമതിയായ നിനക്കിതുതോന്നാൻ
 പിശാചാടിപ്പുറം പിടിച്ചിട്ടല്ലയൊ?
 സുകുമാരനായ കുമാരനെങ്ങിനെ
 പതിന്നാലുവർഷം വനേവസിക്കുന്നു?
 ക്ഷമാദയാസത്യദമരമങ്ങളും
 വിതരണം ശരമം തപസ്സമിത്രതാ
 ഗുരുശുശ്രൂഷയുമുള്ളതപമെന്നിവ
 ഗുണങ്ങൾരാമകൽ ഗുവങ്ങൾശോഭനെ.
 ഇവണ്ണമുള്ളോരു സുതനെയെന്തിനു
 പ്രവാസിപ്പിക്കുന്നുപരീവാദമുണ്ടാം.
 സകലവിദ്യകൾ പഠിച്ചതുകൊണ്ടും
 വ്രതങ്ങളെന്നനായനുഷ്ഠിക്കുകൊണ്ടും

സുഖമില്ലാതെപോയവനിത്രനാളും
 സുതനും കേവലം കൃശനാകകൊണ്ടു
 സുഖങ്ങളെല്ലാമിരിക്കുന്നകാലം
 സുദതിപോലനായ്ക്കുണ്ടെന്നങ്ങിനെ?
 അഭിഷേകത്തിന്റെ വിധാതാവായവ
 നറിയുംമുഖത്താൻ മരിക്കണംവേഗം
 അതല്ലയെങ്കിലിനിതരജനിതാൻ
 പുലരാതെതന്നെഭവിയ്ക്കുകപേണം.
 കരുത്തരെക്കുറിച്ചുപ്രിയമെന്ന-
 തൊരിക്കലൊരിക്കലും സ്മരിക്കയില്ലവൻ.
 സകലസമ്മതൻ സുമുഖനത്യന്ത-
 മവനൊടുപ്രിയം പറയുന്നങ്ങിനെ?
 ചതുസ്സരിൽപതിക്കുകത്തക്കപ്പട്ട
 ധരിത്രിയിലുള്ള ബഹുദൃഢങ്ങളും
 തരുവനപ്രിയമിതുപറയാതെ.
 തരുന്നില്ലതുവരുമിതുകേട്ടാൽ.
 ത്രിലോകനിന്ദിതപഴിയിൽനിന്നുനി-
 യൊഴിയണമെന്നു വളരെയൊഴിച്ചു.
 ഇതിങ്ങനെഭൂപൻ പലതരത്തിലും
 പറഞ്ഞിട്ടുമാരുകരുണകൂടാതെ
 പറഞ്ഞാൽകൈകേയി പരപ്പാകൃഷ്ടൻ
 സ്വകാര്യത്തിലുള്ളൊരഭിനിവേശത്താൽ
 "തരാമെന്നുമുന്നം പ്രതിജ്ഞയുംചെയ്തു
 തരാതിരിക്കുന്നതുചിതമല്ലെടൊ.

ശ്രവിച്ചില്ലേപണ്ടുശിഖിയെന്നരാജാ
 മഹത്തായുള്ളൊരു മഖംചെയ്യുന്നേരം
 അവനെയിന്ദ്രനമനചന്ദനമായി
 പരീക്ഷിപ്പാൻമനം മുഴുത്തുടൻതന്നെ
 കപോതമായ്തന്നു കൃപീഡയോനിയും

പരത്തായിരുന്നും പിടിച്ചാൻവന്നിതു.
 യേനേടിമുഗ്നി ശബ്ദമുപൻകയ്യിൽ
 പതിച്ചപ്പോൾഭൂപനയേനേൽകിന്നാൻ.
 പറന്നുപിന്നാലെ പരത്തുവന്നപ്പോൾ

പറഞ്ഞു മതഭക്തുംതരികമന്നപ
 ഇതിനെയിന്നുഞാൻ ഭജിച്ചില്ലെങ്കിലൊ
 മരണംവന്നിടുമിനിക്കുഭൂപതെ.
 നിനക്കുയോഗ്യമല്ലെന്നിക്കശനമാ-
 യിരിക്കുന്നവസുകെടുക്കുന്നതേതും.
 തരികയില്ലയെന്നിരിക്കിലൊനിന-
 ക്കതിലോരമായ നരകംകൈവരും.

ഇവണ്ണമുള്ളൊരു പരത്രിമാജന്റെ
 വചനംകേട്ടുടൻ വചിച്ചാനിത്തരം:—
 'അയേനേൽകിനേനതിനുമിന്നാനീ-
 യസത്യംചൊല്ലയല്ലറികപക്ഷീരൂ.
 ഇതരമാംസങ്ങൾ നിനക്കുതന്നീടാ-
 മിതിനെഞാനിന്നതരികയില്ലെന്നു
 പറഞ്ഞുകേട്ടപ്പോൾപതംഗരാജനും
 പറഞ്ഞുപാശ്ചിപവരനൊടിക്കിനെ:—

'അസത്യത്തിലത്രയേമുണ്ടെങ്കിലൊ
 തവമാംസംതന്നെ തരികമന്നവ
 കപോതതുച്ഛമായിനിക്കില്ലൊളെന്നു
 ഖഗവരൻചൊന്നാൻ നൃപവരനൊടു.

തദാഹുപതിയുംതുലാംകൊണ്ടുതുക്കി
 സ്വമാംസമാവോളമറ്റുതരിൽവെച്ചു
 നിറച്ചിട്ടുമതിൽസമതയല്ലാത്തു
 സ്വയംതന്നെതുലാംകരയേറിഭൂപൻ
 തദാസമമായിതുടൻക്ഷിതീശനും
 മുദാപറഞ്ഞിതുശകുനിവീരനോ-

‘ടി.നിയെന്നത്തന്നെ പതത്രവയ്ക്കുനി
 ഭജിച്ചാലു’മെന്നങ്ങുവദിച്ചപ്പോൾ
 ഇരുവരുമുടൻ പരിതൃപ്തനായ്
 കൊടുത്തുടൻഗതി ശിഖി ക്ഷിതീശനും.
 അതുതന്നെയല്ല പറഞ്ഞിടാമെന്നു-
 മവനിയിലുണ്ടുപലരുമിങ്ങനെ.

അളക്കുന്നെന്നൊരു മഹീപതിതാനും-
 മുഗ്രയായുള്ള പ്രതിജ്ഞചെയ്തയൽ
 നയനാദീനനാം ദ്വിജവരനായി-
 ദ്രസത്യഭീതനായ്കൊടുത്ത കണ്ണുകൾ.
 സമുദ്രമിന്നുമിന്നിലെക്കുനിൽക്കുന്നു
 സുമന്ദാക്ഷപണ്ടു സമയംചെയ്തയാൽ-
 ഇതിങ്ങിനെപണ്ടുനടന്നവർസത്യ-
 മറിഞ്ഞു സത്യത്തെ തൃജിക്കരുതെടൊ.
 പറഞ്ഞുസത്യവും പഴുതാക്കിയില്ലോൾ
 രാജവരൻതന്നെയഭിഷേകംചെയ്തിൽ
 വിഷംകുടിച്ചുഞാൻ മരിപ്പിന്നെന്നെൻറ-
 ഭരതൻതന്നാണു വിഷാദമില്ലേതും.
 ശരളംകേഴിച്ചുമരിച്ചുനന്തരം
 ശമിക്കാമെൻറജനനിയോടുനി”
 ഇതുപറഞ്ഞതിവിഷ്ണുചിത്തയാ-
 യടങ്ങികേകയതനുജയുമാല്ലോൾ.
 മനുപ്രവീണനുംമനുവരൻദേഹ-
 സുരണമെന്നിയെ പരിച്ചുഭൂമിയിൽ.
 ചിരേണയോധാപുംഭഭിച്ചുടൻതന്നെ
 ചുടുമുടനോക്കിപ്പറഞ്ഞുചിന്നെയും:—
 “വരതനോനിൻറ നീതുപണമിതു
 ഭരതനുകൂടി ഹിതമാകയില്ല.
 ഭരതനത്തമൻ രാജവരനേക്കാൾ

ചലിതങ്ങൾകൊണ്ടുംഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടും
 പതിസൂതൻലോകരിവരെല്ലാവർക്കും
 ഹിതമല്ലചെറുമിതെന്നുനിശ്ചയം.
 നിനക്കുതന്നെയുമൊട്ടുക്കുംതോന്നിട്ടും
 പിഴച്ചിതെന്നതുമനസ്സിൽ വല്ലഭേ.
 പ്രജകൾമന്ത്രികൾപുരോഹിതന്മാരും-
 മൊത്തമിച്ചുകൂടി നിരൂപിച്ചുകാവും
 തിരിച്ചുവെക്കുമ്പോൾ മഹാലോകരെല്ലാം
 മഹാപവാദത്തെപ്പറുകയുംചെയ്യും.
 ഇതു സത്യമെന്നു നിനച്ചു ചെയ്യുമ്പോ-
 ഉതിയായിട്ടുള്ളോരപകീർത്തിയുണ്ടാം.
 മഹാജനം ഭാമൻ പിഴച്ചെതെന്നെന്നു
 മടിയാതെചോദിച്ചുളവു കൈകേയി
 അവരോടൊത്തു ഞാൻ പറയുന്നതയ്യോ?
 അവരായമില്ലാതൊരു ങ്കനോട-
 ങ്ങടവിയിൽ പോവാൻ പറയുന്നനേരം
 അവൻമുഖംബുജം കുറുത്തുകാക്കെയിൽ
 മരിക്കയല്ലയൊയിനിക്കു നല്ലതും?
 ഹരഹരയിതില്ലാമുണ്ടിന്നിയും
 ശിവശിവ കണ്ടാൽ ചൊറുക്കുന്നങ്ങിനെ?
 ജലജലോചനൻ ജനമനോഹരൻ
 ജലദശാമുൻവന്നേ ഗമിക്കുമ്പോൾ
 ജലകുണ്ഡം കണ്ണിന്നൊഴുകി ദീനയായ്
 ജനകനന്ദിനീ കരഞ്ഞുവീഴ്ചയും
 ജനനി കൈസല്യ ഭൂവി പതിക്കയും
 ജനപദേശന്മാർ മുറവിളിക്കയും
 'ജനനരവന്ന നൃപതിക്കിന്നിയും
 ജയകേളിപ്പേരും വിഷയാദികളിൽ.
 ജഗല്പതി മായാവിചിത്രമല്ലയോ?

ജൂത കണ്ടാലുമിവനടെയെന്നു
 ജനങ്ങൾ നിന്ദിച്ചു പറഞ്ഞിരിക്കയും
 ജഗത്തിലെല്ലാതരം പരിഹസിക്കയും
 ജനകരാജൻ കേട്ടതിപീഡിക്കയും
 ജനനിമാർ മനംകലങ്ങിയിട്ടുണ്ടു-
 മുറക്കംകൂടാതെ വൃഥിച്ചിരിക്കയും
 ഇതൊക്കയും കണ്ടങ്ങിരിക്കണെങ്ങിനെ?
 മികച്ച പാതകി വചിക്ക നീയില്ലാതും.
 മണിമാളികയിലിരിക്കുന്ന രാമൻ
 വനത്തിലെങ്ങിനെ തനിയെ പോകുന്നു?
 ഊണപിരിയാതെ നടന്നു കഴുണ-
 നിനിയുണ്ടോ ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ പോകുന്നു?
 ജനകരാജന്റെ മകളും ജീവിത-
 മിനിക്കളഞ്ഞീടുമൊക്ഷണം കൊണ്ടു
 അസതിയാകു നിന്നെ സതിയെന്നും ചൊല്ലി-
 അറിയാതെ കണ്ടു വിവാഹം ചെയ്തു ഞാൻ.
 അതിൻ ഫലമിന്നങ്ങറിവാറുമായി-
 യസതിയെന്നതും പറയുന്നതിന്നു.
 വിഷംകലർന്നുള്ള സുര പാനം ചെയ്താ-
 ലതിൻ ഫലം പിന്നെ വരുന്നതല്ലയോ?
 സുരപാനം ചെയ്തു ധരസുമാനക്കൊ-
 ണ്ടുപവാദം മുറും പറയുന്നപോലെ.
 പിതൃഭക്തനായ സുതനെക്കാട്ടിങ്കൽ
 കളഞ്ഞാലിവണ്ണം പറഞ്ഞീടുംലോകർ.
 സുതനെ ഞാനിന്നു വനത്തിന്നു പോവാൻ
 വചിക്കുന്നനേരം മടിക്കാതെ രാമൻ
 മറ്റുതുചൊല്ലാതെ വനേ ഗമിക്കുമ്പോ?
 ഭൂമിക്കു ജീവനും സഹ ഗമിച്ചീടും.
 പലവിധം കൊണ്ടും നിനച്ചുകാണുമ്പോൾ

ഭരതനും നീയും പരിശേഷിച്ചിട്ടും.

ഒരുപോലെ മററുള്ളവരെയാക്കയും
നരകത്തിലാക്കിപ്പരിതാപമെന്തെ
പരിചിൽ വാഴുക ഭരതനും നീയും.

ശ്രവിക്ക കൈകേയി നിനക്കുള്ള ദുഷ്ട-
മതി ഭരതനുമനുഭവിച്ചെങ്കിൽ

അവനിനിക്കുള്ള പിതൃക്രിയതന്നെ
കഴിക്കേണ്ട രാമൻ കഴിച്ചാലെപോരും.

ചൂനിക്കവനോടു പിതൃപുത്രഭാവ-

മമാരിക്കലുമില്ലെന്നറയ്ക്ക കൈകേയി.

വിധവയായി നീ മാറീ പാലിക്കുമ്പോ-
ളുപവാദം നിനക്കതിയായുണ്ടാകും.

അതുനേരം തോന്നും നിനക്കുതന്നെയും

പിഴച്ചതെന്നതു മനസ്സിൽ വല്ലഭെ.

അപാദചാരിയായ് നടന്ന രാമനെ

യടവിയിൽപോവാൻ പറയുന്നനേരം

മൃദുതരമായ തളിരുപോലുള്ള

പാദങ്ങളാലവൻ നടക്കുന്നതെങ്ങിനെ?

അതിലോരമായ വനത്തെയിന്നിഹ

നിനയ്ക്കുമ്പോൾതന്നെ നടുക്കുമുണ്ടാകും.

മഹാവസ്തുങ്ങളെ ധരിച്ചുശീലിച്ചോൻ

മറചിരിയിന്നു ധരിക്കുന്നെങ്ങിനെ?

മടപ്പുള്ളിവെപ്പാൻ പിശകിവന്നോരോ

പട്ടുതപമുള്ളവർ ചമച്ചൊരുനല്ല

മധുരവസ്തുക്കൾ ഭുജിച്ച രാഘവൻ

ഫലമൂലം തിന്നു നടക്കുന്നെങ്ങിനെ?

മണിമയമായ തളികയിലുണ്ണും

മനുഷ്യവീരനിലയിലുണ്ണുമോ?

മൃദുതരമായ ദുക്തലംകൊണ്ടതി-

മനോഹരമായിച്ചമച്ച മെത്തയിൽ
 ശയിച്ചിരിക്കുന്നമനുഷ്യലോത്തമൻ
 ശയിക്കുന്നങ്ങിനെ തുണപണ്ണങ്ങളിൽ?
 നവമണികൾകൊണ്ടണിഞ്ഞുള്ള നല്ല
 മണിശോഭങ്ങളിലിരുന്ന് ശ്രീരാമൻ
 തുണയുമെന്നിയെയുടക്കം നിർമ്മിച്ച
 തനിയെപ്പോയങ്ങു വസിക്കുന്നങ്ങിനെ?
 പ്രചണ്ഡരാക്ഷരുളായ കാട്ടിൽ
 പതിന്നമുപയം വസിക്കുന്നങ്ങിനെ?
 പെരുകിയ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളുള്ളതിൽ
 പരമദുഷ്ട പോയിരിക്കുന്നങ്ങിനെ?
 ഹര ഹര കഷ്ടം ശാന്ത നിന്നൊ
 ശിവ ശിവയീതങ്ങളെ ദുർമ്മത.
 ജാതപ്രിയനായ രാമപ്രസാദനെ
 ജഗതിപാലിപ്പാൻ തുടങ്ങുന്നനേരം
 അടവിയലോടിനടക്കയെന്നതും
 കടുപ്പമായ് ചൊൽവാൻ മടിയില്ലയല്ലൊ.
 ഗരംകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നല്ലല്ലി
 തരുന്നിമുരടെ കരളിതൊക്കയും.
 അബലമാർജ്ജമിത്രതന്നെ, കഷ്ട-
 മവരെയൊക്കയും കുലത്തോടെ കുറ-
 പറയുന്നെന്നതിനു സ്വകുലധാംസിനി,
 ഭരതമാതാവിൻ ജനിതന്നെ കഷ്ടം
 നിഖിലപാതകനിമിത്തഭൂതേ നീ

വിഷം കുടിച്ചുടൻ മരിക്കിലും പിന്നെ
 പെരിയ റോളുള്ളതിൽ കുടിച്ചു ചാകിലും
 മഹിതലത്തു കലടിഞ്ഞുപീഴിലും,
 കുപിതയായിതഥം പരയംചൊൽകിലും
 കുലാഹ്ലി നിൻ കാമം വരുത്തുന്നില്ലത്താൻ.

പുറത്തുനിന്നു പരിശോധിച്ചുപിന്നെ
 പെട്ടെന്നു പെട്ടെന്നു കിട്ടിയ ചാകിലും
 നരവനെയങ്ങയക്കയില്ലത്താൻ
 ഭാരത രാജ്യം കൊടുക്കുമില്ല.
 വരാത വസിക്കും പറയുന്നതിന്നു?
 വരാതവസിക്കും വരാവാനെന്നു.
 മതിമതിയായ മതികേട്ടു നിന്നു -
 ക്ഷതിയായുണ്ടാവാൻ പറക കാരണം.
 നദിക്കൊല്ലാ കോപമടക്കു നിന്നുടെ
 പിടിക്കും കാലം"ന്നു ദശരഥനാഥൻ
 യയാതിപുണ്യങ്ങളൊട്ടങ്ങിയന്തത്തിൽ
 പതിച്ചതുപോലെ പതിച്ച ഭൂമിയിൽ.
 ഇവണ്ണം ദീനനായവനിയിൽവീണോ
 ചെന്നിപാചന്റെ മുഖത്തുനോക്കത്തെ
 പരമദൃഷ്ടിയോ ഭാരതമാരാധം
 പരപാകമെന്തു പറഞ്ഞാൻ പിന്നെയും:—
 “ഭാരതവർദ്ധനയെന്നപവാദത്തെ നീ
 വരുത്തിക്കൊള്ളാതെ വസുന്ധരാചരതെ.
 മരകളും സത്യം നിഗമങ്ങൾ സത്യം
 പരമമായുള്ളൊരറിവു സത്യമാം
 സകല ധർമ്മവും സകല കാമവും
 നൃപതേ സ്തുതിലിരിക്കുമെന്നോക്കു.
 വരദായം തരാം നിനക്കെന്നു മൂന്നും
 പറഞ്ഞതുപോലെ തരികയെന്നു നീ
 വരദായംവേണമിനിക്കിന്നതന്നെ
 മരിപ്പനല്ലായിവിവിപ്പമില്ല”ന്നു-
 തുറച്ചുചൊല്ലിനാൻ ചെറുത്ത ഭൂപനെ.
 മുത്തുപിന്നെയും മദിരാശ്യം.
 അന്നത്തരംഭൂപരണൻകോപത്താ-
 ലധികമാക്കേപിച്ചുവളാട്ടു ചൊന്നാൻ

പലപുണ്യങ്ങൾ ചെയ്തതിൽ പലത്തിനാൽ
 പിറന്ന രാമനെ കളയുന്നെങ്ങനെ?
 അധികശൂരനായ ധികവിഭാനാ-
 യധികമാനിയാമിവനെ വെങ്ങിനെ
 കളയുന്നു രഘു കുലവിന്നാശിനി
 കളഞ്ഞാലീശ്വരൻ സഹിക്കുമോ ബാലൈ?
 രഘു കുലകീർത്തി നിശാകരബിംബ-
 വിനാശനവ്യാളി പറക്കുകേകേയി.
 കുവലയം പോലെ നിറമുള്ള മേനി
 ചുരുണ്ടു നീണ്ടുറമിരുണ്ടു കേൾവു
 മുറണ്ടു മണ്ടുന്നോരിരുണ്ടു വണ്ടിന്റെ
 നിറം കെട്ടു കുന്നോരള കുടുംഗിയും
 പ്രവാള വിദൂര പ്രകേലതന്നോ-
 രധാരം കുണ്ഡലമണിത്തഗണ്ഡവും
 മുദുതരമായ വടനവു നല്ല
 മതികളുപ്പിക്കും മനോജ്ഞാദാസവും
 തടിമുരുണ്ടുള്ള ഭുജപയങ്ങളും
 കളിക്കുന്ന ധാരാവാലയും കൈവള
 തുടിയിട പോലെ വടിച്ചു മയൊരു
 പിടിനടുവുമ്പ്പടു കളും
 ഉടഞ്ഞാണു നല്ലതുടയ ഭയമാ-
 കൊടി നുകേതകീർത്തിത്തജ്ജ്വലയും
 അടിമലർതൊട്ടു മുടിയോളം പാൽത്താൽ
 കുടിലപിത്തേഞ്ഞാൻ പിരിയുന്നെങ്ങിനെ?
 മഹിതകേകയകുലവിന്നാശിനി
 മനസിജനോടു സമാനനാം രാമൻ
 ജനമനോരമൻ പരാക്രമശാലി
 യവനെയിന്നിപ്പോൾ വനത്തിലാക്കുവാൻ
 നിനക്കല്ലാതെ മറെറൊരുത്തർക്കു തോന്നാ
 വനത്തിലിന്നവൻ ഗമിക്കുമോർത്താനും

മരിക്കുമ്പോഴെ ധരിക്കുകകേയി
 വരത്തമന്നേ കർത്താമയി
 സുരാംഗനപ്രാത്ത്യന്തനഗ്നഗണെ
 പരിരക്ഷിക്കേണം മകനാംരാമനെ
 പൂരിതന്നിലെൻറയരികിൽപല്ലഭേ
 യിരുന്നുകൊള്ളുവാനനുവദിക്കണം.”
 പലതാമിതിപറഞ്ഞുഭൂപതി
 തൊഴുതിരുന്നിട്ടുംകനിയുണ്ടായിലും.
 പറഞ്ഞതൊന്നുമേ ഫലിയാഞ്ഞതുമ്പോൾ
 പെരിയശോകത്താൽപതിച്ചുഭൂമിയിൽ.
 ഇതിങ്ങിനെതമ്മിൽ കലഹിച്ചുപാര-
 മിയന്നശോകത്താൽ പറഞ്ഞിരിക്കവെ
 പുലതവാൻകാലമണഞ്ഞിതന്നേരം.
 പലവാദ്യംകൊണ്ടു പലശായകന്മാർ
 നലമൊടുപള്ളിയുണർത്തിനാരപ്പോൾ
 വിമലനായുള്ള നൃപതിശോകത്താൽ
 വിവർക്കിനാൻപള്ളിയുണർത്തേണ്ടയെന്നു.
 പെരുകിയശോകം വരുന്നനേരത്തു
 സുഖങ്ങളൊക്കെയും വിപരീതമാകും.
 പറഞ്ഞുശോഭിച്ചും നൃപതിമോഹിച്ചും
 പെറുത്തുംകോപിച്ചുമിരിക്കുന്നനേരം
 പുലർന്നാത്രിയുമുടനൈസപാന്തമായ്-
 പറഞ്ഞുകൈകേയിപതിയൊടുമെല്ലെ:—
 “പലധർമ്മങ്ങളും നിരൂപിച്ചുകണ്ടു-
 ലൊരുധർമ്മംപോലുമിഹസത്യത്തോളം
 വലുതായില്ലെന്നതറിഞ്ഞുസത്യത്തെ
 പറഞ്ഞവണ്ണമേ വരംതരികനീ
 അസത്യത്തിനോളംസമമായിട്ടുള്ളൊ-
 രധർമ്മമില്ലല്ലോ ജഗതിയിലൊന്നും
 അതുകൊണ്ടുനന്നായിലാരിച്ചുധർ-

മസത്യത്തെക്കുഞ്ഞുറയ്ക്കു സത്യത്തിൽ
 വരുത്തിരാമനെ വനത്തിനായിട്ട-
 ഞയക്കരാമനെ ദുരക്തിചൊല്ലാതെ.
 ഇനിക്കിതിന്നേതുമിളക്കമില്ലെന്ന-
 ഞറച്ചുന്നനായിട്ടയക്കരാമനെ.
 ഭാരതരാജ്യം കൊടുക്കയുംചെയ്തു
 പറഞ്ഞെന്തെന്നു വിശേഷമില്ലെന്നാർ
 ശതകൃതുപാശമൊഴിക്കരുതാത്ത-
 ഞിരിക്കുന്നമഹാബലിയെന്നപോലെ
 കരുതേട്ടുപ്രപനതികപിതനായ്
 പറഞ്ഞാനീചണ്ഡംചരിവേത്തോടെ:—
 “അഖിലപാതകനിലയഭൂതേന്താൻ
 വിവാഹകാലത്തിൽ പിടിച്ചുകയ്യിപ്പോർ
 തൃജിച്ചുദുർമ്മതെ ധരിച്ചുകൊണ്ടാലും
 നിനക്കുഞാനിന്ദ്രപതിയല്ലനീയു
 മിനിക്കുഭയ്യയല്ലിനിയെന്നുനാനും
 ഭാരതചിതാവിനിഞ്ഞാനല്ല
 പുനിക്കുപുത്രനുമവനല്ലയെന്നും
 പുനിക്കുവൻശേഷക്രിയയുചെയ്യേണ്ട
 ജലക്രിയരാമൻ വഹിച്ചാലെപോരു”
 ഇതിങ്ങിനെനൃപൻ പെരിയശോകത്താൽ
 പറഞ്ഞപ്പോളു പരംപറഞ്ഞുപിന്നെയും:—
 “അസത്യമായുള്ളവചനമെന്തിനു
 ധരിച്ചീനായക പറയുന്നിങ്ങിനെ?
 മതിമതിയിനിവരുത്തുകനൻ
 മതിമാനായുള്ള മക്കനെവേഗത്തിൽ.
 മടിയാതെകാട്ടിൽ നടക്കട്ടെരാമൻ
 ഭാരതരാജ്യംകൊടുക്കയുംചെയ്തു.
 ദ്വിതമെന്തിനുചരിക്കുന്നുവുമാ?
 അറുത്തുറഞ്ഞെന്നുറക്കിലുംദേവ

പരിഭ്രമിച്ചോരോ പരദം ചൊൽകിലും
 പെരുകിയധനം തരുന്നതാകിലും
 പറഞ്ഞതുണ്ടുംതരുന്നതല്ലാതെ
 പരമാർത്ഥസ്തുപരകയുംവേണ്ട
 ഭാരതൻതന്നാണു് വിശേഷമില്ലെന്നാൽ.
 ഇതിങ്ങിനെഭൂപൻമതിപ്പെടായുള്ള
 വചനങ്ങൾകേട്ടു തളന്നുദീനയായ്
 പറഞ്ഞാനീവണ്ണം പരമപത്മനാഭൻ: --
 "നേയ്ക്കുവർത്തമാനംകൊണ്ടു വരുത്തുപോയിത്താൻ
 നയനങ്ങൾകൂടിത്തീരിയുന്നില്ലേതും.
 മനോജ്ഞനായുള്ളമകനെക്കാണാത്തതാൽ
 മതിയുണ്ടെങ്കിൽതാൻമരിക്കയുംചെയ്യും"
 ഇതിത്തരം പറഞ്ഞിരിക്കവെ സൂര്യ-
 നദിച്ചു ലോകമുദിതമാവപ്പോയ്.
 വസിഷ്ഠമാമുനി പരിഭ്രമിച്ചു
 വരിയുൾക്കൊണ്ടുതൊഴിച്ചുവന്നു.
 ഗുഹാദാസത്തിങ്കൽ സുമന്ത്രരെക്കണ്ടു
 പരമാനന്ദത്താൽ പറഞ്ഞാനീവണ്ണം: --
 "സുമന്ത്രരെ നീയെന്തടങ്ങിനിൽക്കുന്നു?
 തുടങ്ങേണം രാശി കഴിഞ്ഞുപോകാതെ.
 ജാതിയിൽ രാമന്നഭിഷേകാത്ഥമാ-
 യൊരുപദായമുണ്ടൊരുക്കിയൊക്കയും
 നടന്നടി സിന്ധുജലങ്ങളും വന്നു
 മുദ്രപ്രമോദമുറ്റത്തുവന്നു.
 വരകന്യകമാരിതന്നാലുംപൊന്നിൽ.
 കുകുവുന്നല്ലാതായ ചാമരം.
 തപിരമായുള്ളകനകപ്പല്ലക്കും
 തപിപരമേശ്വര മണിക്കുണ്ടുള്ളും
 മണിമയമായ വരസിംഹാസനം
 മണിനിരകൊണ്ടങ്ങിങ്ങിത്തരേറയും

ഭരണപാഴിഞ്ഞിട്ടെന്നാൽ പട്ടത്താന
 തുറഗങ്ങൾ നാലുജ്ജ്വാതരഥമതും
 കുറുത്തിരിക്കുന്ന പശുക്കളായരും
 വാപതരികൾ വരതഗങ്ങളും
 മരമത്തികൊണ്ടു ചമച്ച പീഠവും
 തമത്തിൽ പേശ്യമാർ ചമഞ്ഞുവന്നിതാ
 നരദേവന്മാരും ധരദേവന്മാരും
 നരനാരീജനം പുരവാസികളും
 മലികളും നല്ല കുതിരക്കാരും
 ചമികന്മാരായ പരദേശികളും
 പെരിക വന്നിതാ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.
 പുറത്തു രാജാവേ വരുവാൻചൊല്ലേണം.
 ഇതിങ്ങിനെ മുനിവചനംകേട്ടപ്പോൾ
 മുദിതനായ സുതൻ നടന്നു പേരത്തിൽ.
 കൈത്തുചെന്നടന്നുണർത്തിനാൻമന്ദ-
 മതിശ്രുങ്ങളും വചനങ്ങൾകൊണ്ടു:—
 “മറകൾ നാലുമാമരകളുംഗങ്ങൾ
 ഇതരവിദ്യകളിതൊക്കെയും നന്നായ്
 വിരിയെനെച്ചെന്നുണർത്തുന്നപോലെ
 വിമലനാം നിന്നെയുണർത്തുന്നേൻ ഭൂപാ.
 അഹിമരശ്ശിയുമവനിയെ നിത്യ-
 മുണർത്തുന്നപോലെയുണർത്തുന്നേനിപ്പോൾ.
 ഇടിച്ചുസൂര്യനുമൊരുപോലെയവൻ-
 താസ്മികൊണ്ടെങ്ങും നിറഞ്ഞിതുശോകം.
 മറഞ്ഞുതാരകഗണങ്ങളെന്നായ്
 വിരിഞ്ഞുതാമരയുറങ്ങിക്കൈരവം.
 കരഞ്ഞുപക്ഷികൾ തിരഞ്ഞുകേഴണം
 പറ്റന്നു ടിക്കുകൾനിറഞ്ഞിതൊക്കെയും.
 നിറഞ്ഞ ശോകവും കളഞ്ഞുമാനസം
 തെളിഞ്ഞുകോകിയയണഞ്ഞുകോകവും.

അഭിഷേകത്തിനായൊരുങ്ങിയൊക്കെയും-
 മവനീനായകായെഴുന്നരുളുക.
 പുറത്തുനഗ്നിപിതൃപതിതാനും
 നിരൂതിയുമഥവരണൻമാരുതൻ
 കുമ്പോളനീശാനനിവല്ലൊവരും
 വിനയംനൽകട്ടെ നിനക്കുവരേന്ദ്ര
 വസിഷ്ഠമാമുനി പരിഭ്രമംപൂണ്ടു
 വസിക്കുന്നു പുറത്തുഴന്നുള്ളായുരത്.
 നഗരവാസികൾ ജനപദേശന്മാർ
 സകലലോകരിൽപ്രധാനഭൂതന്മാർ
 ഇവരെല്ലാവരുംഭിഷേകത്തിനായ്
 തിരുമുഖ്യാശ്ചയമെടുത്തുകൊണ്ടുപ-
 ന്നൊരുമയോടവർ തിരുമുഖംകാണാൻ
 നിരന്നുകൂടിനാർ പരന്നപാതയിൽ.”
 ഇതിങ്ങനെസുതൻപറഞ്ഞവാക്കുകേ-
 ടുതിവിഷ്ണുനായുറഞ്ഞുഭൂപതി:—
 “സുമന്ത്രരേനീയിപ്പറഞ്ഞതൊക്കെയും-
 മറിഞ്ഞുതാനിപ്പാഴുറങ്ങുന്നില്ലേടോ.
 എരിയുന്നതീയിൽ പഴുത്തനാരായണം
 ചെവിയൽകൊണ്ടുനതിരുകുന്നപോലെ
 പറയുന്നതിനു?സാറിക്കുന്നില്ലേതും
 മതിമതിനിന്റെ വചനംകേട്ടതു
 മതികലങ്ങിടുന്നെനിക്കു കേൾക്കുമ്പോൾ”
 നരപതിചൊന്ന വചനംകേട്ടപ്പോൾ
 തിരുമനസ്സല്ലെന്നറിഞ്ഞുസുതനും
 പരിഭ്രമംപൂണ്ടു നടുങ്ങിഭ്രമവും
 പരവിനയായി കലങ്ങിമാനസം
 വണങ്ങിവാങ്ങിയങ്ങൊതുങ്ങിനിന്നപ്പോൾ
 പരമദൃഷ്ടയാംഭരതമാതാവും
 മറച്ചുമനചൻവചിച്ചുവാക്കിനെ

യുറച്ചുദേവിയും വിളിച്ചുസൂതനെ
നദിച്ചുകോപപൂമടക്കിമെല്ലവേ
വചിച്ചാളിങ്ങനെമുദിപ്രായമവൾ:—

“ഉറങ്ങിയില്ലേതും മമീപനിന്നുവെ
ഉണർത്തിയില്ലത്താനതുകൊണ്ടുസൂത.
സുതാഭിഷേകത്തെ നിനച്ചിരിക്കയാൽ
സുതമുഖംകാണാഞ്ഞിരിക്കയാലുമെ-
ന്നതല്ലാതെനിങ്കൽ വിമുഖതയില്ല
ധ്വനിതീരാമനെവരുത്തുക ചെന്ന
മമീപതിയുടെ സമീപത്തിൽനീയും.

മമിതനായുള്ള മകന്റെനല്ല
മുഖാംബുജംകാൺമാനഭിലാഷിക്കുന്നു”
ഇവണ്ണമൊക്കേയീവചനംകേട്ടുസുത
സുരന്തർമ്മനെ വരുത്തുവാനായി
നൃപഗൃഹത്തിന്നുപുറത്തുവന്നപ്പോൾ
നഗരവാസികളിതരലോകരും
പരമാംശങ്ങളിന്നവിടെവന്നുള്ള
നരപതികളും സകലമാർമ്മി
സുമന്ത്രരേക്കണ്ടുപറഞ്ഞാരിങ്ങിനെ:—

“പുറത്തു ഞങ്ങൾവന്നിരിക്കുന്നുസൂത
തിരുമുഖംകാൺമാൻ കൊതിച്ചോരൊക്കെയും
അഭിഷേകത്തിനായൊരുങ്ങിയൊക്കെയും
അഖിലരുംവന്നിങ്ങിരിക്കുന്നുസൂത
അഭിഷേകത്തെ നരസമന്ത്രപോകാതെ
അറിയിക്കചെന്നു നരവരനോടു”
ഇതിങ്ങിനെചോകർപറഞ്ഞതുകേട്ടു
പറഞ്ഞുസൂതനുമവരൊടനേരം:—

“നരവരൻചൊല്ലിഗമിക്കുന്നുഞാനും
മെല്ലവരൻതന്നെവരുത്തുവാനായി.
ഇനിയുംനിങ്ങൾവന്നിരിക്കുന്നതെല്ലാം

വിമിശ്യപ്പെടുന്നതൊന്നറിയിക്കാമെ"ന്നും.
 തിരിയെച്ചെന്നവൻ കടന്നുകെട്ടുകൾ
 ദാരുണനുടെ ത്വടിതിഗോഹത്തിൽ;
 തിരച്ചപ്പതിൽ പുറത്തുനിന്നു
 തിരുമനസ്സിലങ്ങറിയിച്ചാനിരമം: —
 “ജയ ജയ ദേവമഹാരാജാപിഭോ
 രഘുകുലശിഖാമഹിതരത്നമേ-
 ജയ ജയ ദീനദയാപരദേവ
 പരദേശങ്ങളിലിരുന്നരാജാക്കൾ
 പെരികവന്നിങ്ങു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു-
 പുരവാസികളും നരനാശീജന-
 മൊരുപോലെനല്ലോരമനയെല്ലാം
 നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു പന്നെല്ലാടവും.
 തിരുമുൽക്കാഴ്ചയുമെടുത്തോരോജനം
 തിരുമുഖം കാണാൻ കൊതിയ്ക്കുന്നു ദേവ.
 അവസരമെന്തെന്നറിഞ്ഞറിയിച്ചാ
 നടിമന്മുടൻതിരിയവന്നതും”
 ഇവണ്ണങ്കേട്ടൻ പ്രകോപരോകത്താ-
 ലിനക്ഷലമണിപറഞ്ഞൊന്നിങ്ങിനെ;
 സുതമുഖം കാണാനഭിലഷിച്ചുത്താ-
 നയച്ചുനീയെന്തു തിരിച്ചുപോരുവാൻ?
 ഒരുത്തരം കാണാൻ വരികയുംമേണ്ട
 ഒരുത്തരേയുമിങ്ങെന്നിക്കുകാണേണ്ട.
 ഉണർത്തേണ്ടവന്നിങ്ങുടനടന്നെന്നെ-
 യുറങ്ങിയില്ലത്താനറിക്”യെന്നല്ലോ.
 അടിവണങ്ങിയങ്ങുടനെസുതനും
 ഫത്തിരേലേറിത്തരുവീഥിയുടെ
 വരുന്നനേരത്തിലഭിഷേകത്തിൻറ,
 യലങ്കാരങ്ങൾ കണ്ടതിമുദിതനായ്
 നടന്നുപിന്നെയും രഘുവരന്റെ

വടിവെഴുന്നല്ല വേണെചെല്ലുമ്പോൾ.
 വളന്നുകൈലാസശിഖരംപോലവെ
 വളന്നമാളിക പരന്ന കെട്ടുകൾ
 ഹിമഗിരിയൊടു സമതകൊള്ളുന്ന
 മണിഗോപുരങ്ങൾ മണിത്തറകളും
 പ്രവാളങ്ങൾകൊണ്ടു ചമച്ചിരിക്കുന്ന
 പ്രധാനപേശുങ്ങൾ നിലമുറങ്ങളും

* * * * *

സുഗന്ധചന്ദനമരങ്ങളെക്കൊണ്ടു
 നിറന്നഗോഹരങ്ങൾ തരംതരമായി
 വസന്തമണ്ഡപം സുമന്ത്രശാലകൾ
 വസതിക്കുനല്ലുസന്ദനങ്ങൾപല
 മണിരചിതമാംശയനമഞ്ചങ്ങൾ
 പണിയേറുന്നല്ല മണിമാളികയും
 പണിയേറും പട്ടംതചിയെഴുംമററും
 തരംതരമുള്ളഭൂതങ്ങൾകൊണ്ടു
 വിതാനങ്ങൾ.ചിത്രമതിലതിമെല്ലാം
 കലവാഴ തെങ്ങും കച്ചുങ്ങമെന്നിവ
 പലപൂപ്പങ്ങളാൽ വിതാനിച്ചുന്നതായ്
 മയൂരവുംമാരും പറയും പൈങ്കിളി
 ചകോരവുമുനല്ലു കപോതനാരിയും
 ഇണചിരിയാതെയിരിക്കും കോകിലം
 പെരുത്തപണിയും പിന്നങ്ങുമാടുകൾ
 വളത്തിയട്ടുണ്ടു കളിപ്പിരിന്നായി.
 തെളിഞ്ഞുമാതുലൻ കൊടുത്തൊരുശതം-
 ജജ്വമെന്നൊധാനകതവിൽനിൽക്കുന്നു.
 അതിനോടുക്കൂടിയൊരായിരമാന-
 യലങ്കരിച്ചതിൽ ചുഴലുന്നിരിക്കുന്നു.
 രാമുവരൻ മോറുകൊടുത്തുള്ളജനം

രാജ്യപതിതനിക്കഭിഷേകമെന്ന-
 ണ്ണതിമുദിതരായ് മദിച്ചെല്ലാവരും
 സുഖിച്ചു പന്ദനകളുടേയും തേച്ചു
 സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങളണിഞ്ഞു വീരന്മാർ
 സുവർണ്ണഭൂഷണം ധരിച്ചുനന്നായി
 സുതരാമാനന്ദക്കടലിൽ വീണവർ
 സുരചിരമായ വസനവുംപൂണ്ടു
 സുമുഖരായ്ക്കണചെരിയചാളുമായ്
 ഇരുന്നചാപടിനിരണെല്ലാവരും.
 കുതിച്ചെല്ലുന്നകടിവാളുമിട്ടു
 രഥങ്ങളും നന്നായവങ്കരിച്ചതും
 സുമന്ത്രരും കണ്ടു കടന്നു മോപുരം.
 പന്തന്നനേരത്തിലിരുന്നവരെല്ലാം
 എഴുന്നീറ്റൊല്ലാതമൊതുങ്ങിപ്പാങ്ങിനാർ.
 അനന്തം- സുതൻ രഥിയായിത്തന്നെ
 കടന്നു കെട്ടുകളുപങ്കാഴങ്ങളും
 തരം തരം കണ്ടു സുമന്ത്രരും മുദാ.
 നവാത്തംകൊണ്ടു ചമച്ച രംഗത്തിൽ
 നവസുന്ദരിമാർ നടന്നമാടിയും
 പിടിച്ചുഭിന്നരും നടിച്ചുഭാപങ്ങൾ
 അടിച്ചുമറ്റളും പിടിച്ചു തിത്തികൾ
 പാരിച്ചും ചാടിയും രനിക്കുന്നോരെയും
 കളിച്ചു പറ്റുകളുടിച്ചു നാരിമാർ
 മുടിഞ്ഞകുന്തൽവീണുണവന്തെഴിച്ചുമ്പോൾ
 ചൊരിഞ്ഞു കേശത്തിലണിഞ്ഞ പുഷ്പങ്ങൾ
 ഘനസ്തനിമാരുമുടുത്തുപട്ടുകൾ
 സമസ്തഭൂഷണം ധരിച്ചുമങ്ങിനെ
 വിളിച്ചുകൊമ്പുകൾ കഴലു ശബ്ദവും
 അടിച്ചു വാദ്യവും പതിനൊട്ടും നന്നായ്
 സ്തുതിച്ചുനന്നായി സ്തുതിപാഠകന്മാർ

വരിച്ചു വരികൾ കലപാരമ്പര്യം.
 ചെിച്ചു രാമന്റെ ചരിതം പാടിയും
 കളിച്ചു സന്ധ്യയുങ്കഴിച്ചു വിപ്രന്മാർ
 തപിച്ചും ഹോമാദികഴിച്ചു മങ്ങിനെ
 വിളിച്ചു മംഗലം പുകഴ്ത്തിയും ചിലർ.
 പരിചയും വാളുമെടുത്തു വീരന്മാർ
 പെരികയുണ്ടോരോ കരുവുകൾതോറും.
 ഇതൊക്കെയും കണ്ടു നടന്നു സുതനം-
 മവരോധഗൃഹമടുത്തു ചെല്ലുമ്പോൾ
 കാഴ്ചയവസ്യങ്ങൾ ധരിച്ചു മണ്ണുകൾ
 വിഷാദമെന്നിയെ ധരിച്ചുമെത്രയും
 നിന്നവരോടു പറഞ്ഞു സുതനം
 തിരുമുഖം കാണാനവസരം ചോദി-
 ച്ചുളവു ഷണ്ഡന്മാരറിയിച്ചാർചെന്ന-
 ങ്ങെതുകേട്ട രാമൻ വരുത്തുകയെന്ന-
 ങ്ങെതൾചെയ്തു രാമൻ വരുത്തിനാനവർ.
 ഗുണമേറീടുന്ന സുമന്ത്രരും വന്നു
 മണിമയചിത്രമണിഞ്ഞ കട്ടിന്മേൽ
 പണിന്മേറും പട്ടാലണകൾ മെത്തകൾ
 മണമേറും പൂച്ചുമണിഞ്ഞതിന്മേൽ
 വരാഹത്തിനുടെ തടയിൽ ചോലവെ
 ചുവന്ന ചന്ദനമണിഞ്ഞു രാമവൻ
 ചുവന്ന പട്ടകുളുട്ടത്തുടഞ്ഞാണും
 കടകം തോൾവള കടിസുതന്മാരും
 വടിവുള്ളരതമണിഞ്ഞു കണ്ഡലം
 ഗുണമേറും നല്ല കണ്ഡാഴികളും
 അണിഞ്ഞു രാമനും വരകാന്തിയോടെ
 ഇരുന്ന രാമന്റെ വരകാന്തികളാൽ
 സജ്ജമാം ജലധരമെന്നപോലെ
 ധനദനൈപ്പോലെ മനുജവരൻ.

ചെട്ടത്തചാമരമെടുത്തുസീതയു-
 മടുത്തുനിന്നുടൻ പതക്കവീശയും.
 സുമന്ത്രരും കണ്ടു വണങ്ങി മെല്ലവെ
 പിന്നീതനായമകൾവെച്ചൊല്ലി
 'പിതാപുറംകേകയതരജയുമിപ്പോൾ
 പോന്നെക്കാണമാനായഭിചാഷിക്കുന്ന-
 നരിയിച്ചുകേട്ടുജനകജയോടു
 പ്രമോദമുൾക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞുരാമവൻ
 "വരതാരബാലമഹിതരണമേ.
 അഭിഷേകത്തിനായവരെന്നിക്കിപ്പോ-
 ഉന്നയംചൊല്ലിയയച്ചുസുതനെ.
 വിശേഷിച്ചുമെൻറജനനി കൈകേയി-
 യതിമോദംപൂണ്ടുതപിക്കുന്നാമലെ.
 ലഭിച്ചീടുമതിന്നെന്നിക്കുനിസ്സം
 പരിമോദിക്കുന്നി പാമസുന്ദരി"
 പറഞ്ഞുടൻതന്നെ പുറപ്പെട്ടുരാമൻ
 വിരഞ്ഞു സുതന്റെ കരം പിടിച്ചു.
 അകത്തെക്കെട്ടിന്റെ കതവോളംസീത
 പതക്കവന്നവൾ വെച്ചിട്ടാൾ മംഗലം:-
 "പുറന്ദരൻയമൻ വരുന്നതും പിന്നെ
 ത്രിയംബകൻസഖാധനനാലുംപിന്നെ
 പരിരക്ഷിക്കട്ടെദിശിദിശിനന്നാ-
 യഭിഷേകംകഴിച്ചുനന്തരംപോൻ
 വലുതായയാഗൈകപങ്കൊമ്പുമതി
 വെച്ചുള്ളകൃഷ്ണമുഗത്തിന്റെതാപു-
 മുടുത്തുകാണേണമെന്നിക്കെ"നന്മൊന്ന
 ജനകജയോടുമന്നയംചൊല്ലി
 ജനമനോഹരനയിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു
 പുറത്തുവന്നപ്പോൾ സുമന്ത്രാസുരപും
 നമസ്കരിച്ചുടനഭിവാദ്യംചെയ്തു.

പുചിത്തോപും നല്ലനവരത്തങ്ങളു-
 മലങ്കരിച്ചുള്ള മഥവരം തന്നിൽ
 സുമന്ത്രചക്ഷുണസാവിതനായഥ
 പരന്തപൻമാമൻ രഥംകരേറിനാൻ.
 വെളുത്തചാമരമെടുത്തുലക്ഷുണൽ
 മഥത്തിന്മേൽനിന്നുപതുക്കവീശിയും
 നടത്തിനാൻസൂതൻ മഥത്തിനെമെല്ലെ
 കടന്നുമൂന്നാംകെട്ടിൽവരുണേരം
 സാഗുത്തുകളെല്ലാംവണങ്ങിനാർവന്നു.
 ചെരുത്തകെട്ടുകൾകടന്നുചെന്നടൻ
 പുറത്തുവന്നപ്പോൾ സാഗുത്തുകളുമാ്
 പുരവാസികളുമിതരാജാക്കൾ
 വാമന്ത്രങ്ങളുമറിഞ്ഞമന്ത്രികൾ
 കരുത്തേറുംനല്ല ഭേദവരന്മാരും
 ഭഗികളുംനല്ലകുതിരക്കാരും
 സുതിപാറകന്മാർനടനടീജന-
 മടിച്ചുവാദ്യങ്ങൾ മുഴക്കും തേർകളും
 വടിവോടുവന്നുവണങ്ങിയെല്ലാതും
 നടന്നുരമന്റെ തിരുമുവിൽനന്നായ്-
 തിരിച്ചുനല്ലൊരുതെരുവീഥിയുടെ
 തിരികരുതാതജനസമൂഹത്താൽ
 നിറഞ്ഞിരേറവും പരന്നയോധ്യയിൽ
 പലപലഭോഷം വലുതായുണ്ടായി.
 ഇടികൾപോലെത്തേരുതുൻഭോഷവും
 കുരിതൂരന്തതിൻകരലൊലികളും
 സുതിപാറകന്മാർ വചനരീതിയും
 ജയജയയെന്നുജനങ്ങളാക്കയും
 ഉടുക്കുമട്ടളം കനകമട്ടളം
 തടിച്ചഭേിയും മുടംഗവാദ്യവും
 അടിച്ചും കാഹളംചിളിച്ചുമങ്ങിനെ

വളഞ്ഞകൊമ്പുകൾ കഴലും തിത്തിയും
 കളമുളിയും വിളിച്ചുമേളത്തിൽ
 കളിച്ചുനൽകീജനങ്ങളൊക്കെയും
 പുളച്ചുകാണികൾ വിളിച്ചു രാമനെ
 പുകഴ്ത്തിയുകൊണ്ടു നടക്കുന്നങ്ങിനെ.
 വീരൻചുരുട്ടുമുറ്റധിയും കെട്ടി-
 യുറച്ചുണങ്ങിട്ടു കലവില്ലുമായി.
 കരുത്തുള്ളജനം നടക്കുന്നമുമ്പിൽ
 തിരിച്ചുമണ്ടുന്നതുരഗയുഗവും
 മദിച്ചുവന്നും പെഴിഞ്ഞുളളമായ്
 കരുത്തുള്ളാനകൾ നടക്കുന്നമുമ്പിൽ
 ഗിരിവംശങ്ങൾതാൻ വരുന്നതുപോലെ
 വാരഥങ്ങളും നിറഞ്ഞിരോറവും
 ഗുണമേറുന്നനാമണിനിനാദവും
 ഘനഘനമോഷം നിറഞ്ഞെല്ലാടവും.
 കളകളുമോഷമയോദ്ധ്യയിലെങ്ങ-
 മെളുതല്ലചെൽവാറുരഗനാഥനും.
 കൊടിയിടയ്ക്കുണ്ടുകടയ്കളും
 പിടിച്ചുംപാവാടയെടുത്തും വീശിയു-
 പിടിച്ചും കാളാഞ്ചയടുപ്പിക്കാര-
 മടുത്താലാവട്ടമെടുത്തുവീശിയും
 അഗതചന്ദനമെരിഞ്ഞധുമത്തിൻ-
 പരിമളംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞെല്ലാടവും.
 മദിച്ചുള്ളാനകൾ കളിച്ചും തങ്ങളി-
 ലെത്രത്തുകുത്തിയും തിരിച്ചുവാങ്ങിയും
 പരിചയുംവാളുമെടുത്തു വീരന്മാർ
 പരന്തിനെപ്പോലെ പറന്നുചാടിയും
 കളിച്ചുംവാളുകളെറിഞ്ഞുമേൽക്കയ-
 മെടുത്തു കൈരണ്ടും ശിരസ്സിൽവെച്ചോരോ
 മനുഷ്യരെക്കയും പുകഴ്ത്തി രാമനെ.

എടുത്തമ്മാനകളെറിഞ്ഞും നാരിമാർ
നടക്കുന്നു നല്ല മദഗന്ധംപോലെ
പിടിച്ചുമല്ലമ്പാർ പിണങ്ങിനിൽക്കയും
മിടുക്കുന്നെന്നു പുകഴ്ത്തിയും ചിലർ.
നിറകുടങ്ങളുമെടുത്തുവിപ്രന്മാർ
മറകളുംചൊല്ലിയെതിരായ് നില്ക്കയും
നരപതിസ്മര വരുന്നതു ഞാൻമാൻ.
നരത്തെവരെല്ലാം പറഞ്ഞാൽ തങ്ങളിൽ:—

“ദശശതസുതരുളരായിട്ടെട്ടു-
ഫലം? ഗുണവാനായൊരുവൻപോരയോ?
ദശശതമുൻചെയ്ത സുകൃതമൊക്കയും
ഒരുമിച്ചെന്നായി പരികയല്ലല്ലി.
അനംഗൻ കൌസല്യവയററിൽപന്നിഹ
മനുവാനായി ജനിക്കയല്ലല്ലി.
മുരളിപുതാനോ പുറന്താൻതാനോ
നരപതിയുടെ സുതനായിട്ട്ഹ
പുരളിപുതാനോ പിറന്നതിന്നിപ്പോൾ?
പാമ്പാം കേവലം മനുഷ്യനല്ലിവൻ.”

പറഞ്ഞുമിങ്ങിനെ പലതരമോരോ
ജനങ്ങളൊക്കയും പുകഴ്ത്തിനില്ക്കയും
സുരനാരികളോടുപമചൊല്ലുന്ന
തരുണിമാരെല്ലാം പെരിയ മേടയിൽ
കുരയേറി വാരിൽതുറന്നല്ലാവരും.
സുരതരവിന്റെ കസുമമാടിയായ്
തരം തരമുള്ള കസുമമൊക്കയും
പരിച്ചുകൊണ്ടു നിറച്ചുവരവ
വിതച്ചു നേരിലിരുന്ന രാമന്റെ
തിരുമേനിയലും വാരഥത്തിലും
പറഞ്ഞു തങ്ങളിൽ പലതരമേവം—

“മതിപതിയോട്ട ശരിപോരുന്നൊരു

തിരുമേനി കണ്ടാൽ മതിയാകുന്നില്ല.
 നയജ്ഞാനം രാമൻ മുഖാംബുജംകണ്ടു
 നയനമുണ്ടായ ഫലമിന്നുവന്നു.
 സുകുമാരനായ കുമാരനെപ്പൊറോ-
 രപളുടെ ജന്മം സഫലമായെ"ന്നും
 അപരവശേവം പറഞ്ഞതുകേട്ടി-
 ട്റിയാതപോലെ ഗമിച്ചു രാവവൻ.
 ഒരുപോലെ തന്റെ കടാക്ഷവികിരകൊ-
 ണ്ടവരെയൊക്കെയുമനുഭവിപ്പിച്ചു.
 നടന്നചെല്ലുമ്പോളുടത്തു താതന്റെ-
 ചേന മെന്നപ്പോളിറങ്ങി തേരീന്നു.
 സുപണ്ണന്തങ്ങളുണിഞ്ഞുമിന്നുന്ന
 തുരഗമേറിയും കടന്നു ഗോപുരം.
 ചതുരശ്ശം ചാപധാരജനങ്ങളാൽ
 സുരക്ഷിതമായ നൃപനാഭകുങ്കു-
 ന്രയംകടന്നതീന്നിറങ്ങി കാൽനട-
 നന്നു രണ്ടുകെട്ടുടൻ കടന്നതിൽ
 പരിജനങ്ങളെ നിറുത്തി രാവവൻ
 കടന്ന ശുദ്ധാന്തമകംപുക്കു കണ്ടാൻ
 അതി ദീനനായി പിതാവിനെയപ്പോൾ
 മഴമുകിൽകൊണ്ടു മയങ്ങിപ്പോയുള്ള
 മതിബിംബപോലെ ദശരഥൻതന്നെ.
 നമസ്സരിച്ചുടനഭിവാദ്യംചെയ്തു
 ജനനി കേകരതന്ത്രജ്ഞനെയും
 ജഗല്പതി രാമൻ വണങ്ങി നിന്നപ്പോൾ
 കരഞ്ഞു രാമനെ വിളിച്ചുതാഴാകൂ
 പറവാൻഭാവിച്ച ദശരഥനവൻ
 കരഞ്ഞ തൊണ്ടുമടച്ചു കണ്ണനിർ
 ചൊരിഞ്ഞതുകൊണ്ടു നൃപതിക്കന്നേരം
 പറവാനും തന്റെ മകനെക്കാൻമാനം-

മരത്താതെ നിന്നൊളവു രാഘവൻ
 ഉൾവീരനെ ചവിട്ടിയപോലെ
 വിറച്ചുപേടിച്ചുങ്ങാതുങ്ങിവാങ്ങിനാൻ.
 നടുവെരിക്കുമിവണ്ണമാകാം
 നരപതിക്കുണ്ടായറിയുന്നില്ലവൻ.
 അതുകൊണ്ടുപരം ഭയപ്പെട്ടുതമൻ
 വിളിച്ചുകേൾക്കുകയുണ്ടായെന്നാൻ:-
 “പിതൃപാദങ്ങൾക്കുപിഴച്ചില്ലേതുംഞാൻ
 പിതൃനിരോധനത്താൽ നടന്നതേയുള്ളൂ.
 അറിഞ്ഞറിയാതെപിഴച്ചതുണ്ടെങ്കിൽ
 പ്രസാദിച്ചിടേണംഏതെന്നീതന്നെ.
 പിതൃഷ്ടമായിട്ടൊരുദൈവമില്ല
 പിതൃകോപമുണ്ടാകരുതൊരിക്കലും.
 തിരുമുഖം കണ്ടാൽ പൊറുക്കുന്നില്ലേതും
 തിരുനയനങ്ങൾ കലങ്ങുന്നതമ്മെ?
 തിരുമേനിപാദം തളരുന്നതയ്യോ?
 ഭരതരത്നംപൂർവ്വംവെക്കുന്നതാനും
 അപായമുണ്ടായൊ പറകകൈകേയി?
 ജനനിമാക്കേതാൻവിഷമുണ്ടായോ?
 ഇവണ്ണമെന്നോടൊന്നുള്ളിളച്ചയാതെ
 വിഷാദമുണ്ടാവാൻ വിഷയമെന്തമ്മെ?
 തിരുമേനിയിലൊതിരുമനസ്സിലോ
 പെരിയൊരുതാപം ഭവിച്ചിട്ടില്ലയോ?
 മനുഷ്യദേഹത്തിൽ സുഖമെല്ലാപ്പോഴും
 മൊരുപോലെവരായതുകൊണ്ടല്ലല്ലി?
 അഭിമാനംകൊണ്ടു പരുഷമായ്നീതാ-
 നറിയിച്ചിട്ടിതു പെരുകയല്ലയോ?
 പറകമാതാവെ പിതൃപാദങ്ങൾക്കു-
 ന്നഭിപ്രായമെന്തെ”നവൻചോദിച്ചപ്പോൾ
 പറഞ്ഞുലളജയും വെടിഞ്ഞുകൈകേയി

പരമാത്മമായി രംഭുവാണെട്ടു:—

“ഇതൊന്നുമല്ലനിൻ പിതാവിനുപീഡ
ഭവിച്ചതിൻമൂലം പറഞ്ഞിടാമെങ്കിൽ
മനുപ്രവീരന്റെ മനസ്സിലൊന്നുണ്ടു
മടിക്കുന്നുന്നിന്നോടുരപ്പാനമതു.
ശുഭമെങ്കിലുമശുഭമെങ്കിലും
നിനക്കുകേൾക്കാമെന്നിരിക്കിലൊചൊല്ലാം”.

ഇവണ്ണം കൈകേയി പറഞ്ഞുകൂട്ടപ്പോ-
ളുടനെരാമനുമുറച്ചുനന്നായി:—

“ഇതെന്തിന്നിങ്ങനെ പറയുന്നെന്നോട്ടു?
എറിയുമഗ്നീയിൽ പതിപ്പാൻചൊൽകിലും
ജലധിയിൽപീണു മരിപ്പാനെങ്കിലും
മലമുകളിൽനിന്നിതന്നു ഭൂമിയിൽ
പതിച്ചുചാവാനായ്ക്കൊന്നെങ്കിലും
മടിക്കയില്ലത്താൻ പിതാവതൾചെയ്താൽ.
തിരുമനസ്സിലെക്കളീപ്പട്ടമെന്തെന്ന-
തറിഞ്ഞതാകീഴ്ന്നീ പറകമാതാവേ.
ഇരുതരം രാമൻ പറകയില്ലെ”ന്ന-
ങ്ങാരിക്കലേതന്നെ പ്രതിജ്ഞയും ചെയ്താൻ.
അനന്തരംദേവി പറഞ്ഞുരാമനോ-
ടതികുറിനമായിരിക്കുംവാക്കുകൾ:—

“നരവരന്റെത്താൻ സുരാസുരഭേണ
പരിരക്ഷിക്കയാലെനിക്കുനിന്നുടെ
പിതാവുന്നനായിപ്രസാദിച്ചു രണ്ടു
വരത്തിന്നെനൽകിയതന്നുണ്ടാറാമെ,
പറയുമ്പോളിങ്ങു തരുവാൻചൊല്ലിത്താ-
ന്നൊരുനികഷേപമായ് റൂപൻകയ്യിൽവെച്ചു.
അതിലൊന്നുകൊണ്ടുഭരതാഭിഷേക-
മിതരംകൊണ്ടു നീ പതിന്നാലുവർഷം
മരവിരിജുധരിച്ചുകാണനെ-

യിരിക്കേണമെന്നും ഗുപതിയോടുത്താൻ
 പറഞ്ഞാറെ പീഡിച്ചിരിക്കുന്നു രാമ
 പറവാൻ നിന്നോടു മടിക്കുന്നുഭൂപൻ.
 അസാരമെന്നുപോലെ കിടന്നുഴലുന്നു.
 പിതൃസത്യത്തേയും പരിരക്ഷിച്ചാനായ്
 വനത്തിൽപോകുന്നീ നിനക്കഭീഷ്ടം
 കഴിപ്പാനായിട്ടങ്ങൊരുക്കിയകോപ്പം
 പഴുതിൽപോകാതെ ഭരതനുകൊള്ളാ-
 മദിഷേകത്തിന്നു, പിതാവിന്റെറസത്യം
 കളയാതെ രാമ ജടാധരനായി
 നടക്കയുംചെയ്തു വനസ്ഥലങ്ങളിൽ.
 പിതാവിന്നു മനസ്സതുതന്നെതന്നോ-
 ടുചെയ്യാൻ ചെറുമടിച്ചുണ്ടുതാനും,
 അതെന്നിയെമറൊന്നിവനില്ലശോക-
 മറിക"യെന്നവർ പറഞ്ഞൊരപ്രിയ-
 വചസ്സുകൾകേട്ടു മനുപ്രചീരനു
 മനസിഭീതിതാനരിയശോകംതാൻ
 മുഖപികാരംതാനിതൊന്നുമില്ലമോ!
 മഹാമതിയായരംമുപതിതാനും
 മനസ്സുറപ്പിച്ചുപറഞ്ഞാനിവണ്ണം:—
 പിതാവർദ്ധംചെയ്താൽ മടിക്കുമോ? വനേ
 ശമിക്കുന്നുണ്ടുതാനുടനെ കൈകേയി,
 ഗുപതിയെന്നോടിങ്ങർദ്ധം ചെയ്തിട്ടുവാൻ
 മടിക്കുന്നെന്തിൻ? നരവതന്മജെ,
 മനസ്സിൽപീഡയും നിനക്കുണ്ടാകേണ്ട
 മനുഷ്യരില്ലാത്ത വനത്തിൽപോകുന്നേൻ.
 ഗുരുപിതാകൃതപ്രതിജ്ഞനേററവും
 മഹാജനങ്ങളുടെ നിയോഗമുണ്ടായാ-
 ലെന്നിഷ്ടമംഗലംഭവിക്കുന്നിറ്റനും,
 ഇതിനെന്റെറപിതാ തപിക്കുന്നെന്തിൻ?

മനസ്സിലൊന്നുണ്ടെന്നിങ്ങ കൈകേയി.
 നൂപൻതന്നെയെന്നോടുകൾചെയ്തതെ-
 ങ്ങിതരരക്കൊണ്ടുപറയിച്ചൊതന്നു?
 ദാതൻതാനെന്നോടേകുചിത്രനെങ്കിൽ
 ഭരതമാതാപെ കൊടുപ്പൻമുഖനും.
 അതിൽകീഴല്ലയൊ ധനവും ധാന്യവു-
 മഖിലാശ്വവും സമസ്തവുംദേവി
 ദയിതയാമെന്റെ ജനകജയേയു-
 മപേക്ഷിച്ചുപവൻ കൊടുപ്പാല്ലോത്താൻ.
 ജനനീനീതന്നെപറഞ്ഞാലുംകൂടി
 വന്നേഗമിപ്പാനുമടിക്കയില്ലത്താൻ.
 നിരുപമഗുണചരിതനാകുന്ന
 നൂപനുതൊപംകളകുകൈകേയി.
 രചതാഴ്ത്തിക്കണ്ണും കലങ്ങിടീനന്നായ്
 കരയുന്നെന്തിന പിതാവിനെന്നില്ലാൻ?
 ശിവ ശിവ ചെറുമരുതരുതിതു!
 മതി മതി താപം കളകമാതാപെ-
 അതിവേഗമുള്ള കുതിരമേലേറി
 മതിശാലികളാം ജനങ്ങൾപോകട്ടെ
 ഭരതനെയിങ്ങുപരത്തുവാനായി-
 ട്ടയയ്ക്കുകൈകേയിമടിക്കാതെയിനി.
 പിതൃവാക്യത്തിനെ പ്രമാണമാക്കിയും
 പെരുകിയകീർത്തിലുളിപ്പതിന്നായും
 പാഞ്ഞെടുക്കുകവനംതന്നിൽതന്നെ
 പലമൂലംതിന്നു നടക്കുന്നുണ്ടുത്താൻ
 പതിന്നാലുവർഷം മടിമാതേദേവി
 ഇനിയൊരുത്തരോടിതു നിരൂപിച്ചു
 മറയ്ക്കുമെന്നുനീ നിനയ്ക്കയുംവേണ്ട.”
 ഇതിത്തരംകേട്ടു മതിതെളിഞ്ഞവർ
 ഭരതമാതാവും പാഞ്ഞൊളിങ്ങിനേ:—

ഭരതനെക്കൊണ്ടുവരുവാനായിപ്പോൾ
 കുറുപഴിതന്നിൽ നടക്കട്ടേതൻ
 ഭരതൻവന്നിട്ടുഗമിക്കാമെന്നുനീ
 നിനച്ചുവെകാതെഗമിയ്ക്കാനനെ.
 നിനക്കുനല്ലതുമിനിവെകാതെക-
 ണ്ടിവിട്ടുനകാട്ടിൽ നടക്കുമാവ.
 നൂപൽതന്നെയെന്നോടുകൂടെചെയ്തില്ലെന്നു
 മനസ്സിൽപിട നീനക്കുണ്ടാകേണ്ട.
 ചെറിയലജ്ജകൊണ്ടിതുപറവാനും
 ചിതാപുരങ്കിച്ചുണ്ടിരിക്കുന്നരഥ
 വനത്തിലിന്നുനീ പുറപ്പെട്ടല്ലാതീ-
 ദിനത്തിചിന്താരും കുളിക്കയുമില്ല.
 വിശ്വമില്ലവൻ ഭജിക്കയുമില്ല”
 ന്നാത്തതുകേട്ടു ദശരഥനൂപൻ
 ഉറക്കുവാവിട്ടു കരഞ്ഞുഭൂപനും
 പരം മോഹം പൂണ്ടു തളന്നുവിന്നപ്പോൾ
 എടുത്തുരാമനമിരുത്തിക്കണ്ണനീർ
 തുടച്ചുരാവൻവചിച്ചാനിങ്ങിനെ:—
 “ദാധമ്മമെങ്കിലും സുധമ്മമെങ്കിലു-
 മവനിചാഴുകിൽ മതിയെന്നുള്ളതും
 മതിയിലില്ലിനിക്കതു ധമ്മംതന്നെ.
 മതിയെന്നുള്ളതെ കരുതിയിട്ടുള്ള.
 ഗുരുവരൾചെയ്യാലിനിക്കിപ്രാണനും
 കളവാൻകൂടിയും മടിയില്ലേതുമേ.
 നൂതുകൊണ്ടുതന്നെ പിതാവരൾചെയ്താ-
 ലനുഷ്ഠിതമിതെന്നറച്ചുകൊള്ളുക.
 പിതാപുത്രചാല്യേണമിതൊന്നുണ്ടോ ദേവി
 ദേവതിതാൻതന്നെ പറഞ്ഞാൽപോരയോ?
 മഹാജനങ്ങൾതൻ പ്രിയമഹിഷിയാ-
 യിനിക്കു മാതാവായിരിക്കുന്നീതന്നെ

നിശ്ശേഷിച്ചുവെന്നു മടിയിനിരിക്കില്ലാൻ?
 നിരൂപിക്കുന്നതിനിതുവേണ്ട ഭവ-
 ജ്ജനിനിയോടുമജ്ജനകജയോടു
 മനുനയംചൊല്ലിപ്പറപ്പെട്ടിടണം.
 അതല്ലാതെകണ്ടിങ്ങൊരു തടവില്ലാ-
 യതിന്നവകാരം തരികയുപേദം.
 ഇതുതന്നാലുടനവരോടുചൊല്ലി
 യയപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു പുറപ്പെട്ടുനാണാർ.
 പിതാവിനുപീഡ വരുത്താതെകണ്ടു
 ഭരതൻശുശ്രൂഷിച്ചിരിക്കുന്നനാൻ
 അതിന്നുസന്തതം ശ്രമിച്ചുകൊൾകനി.
 പിതൃരാജ്യമവൻ ഭരിക്കട്ടെ"യെന്നും
 പറഞ്ഞുരാഘവൻ തെളിഞ്ഞുമാനസം
 വന്നങ്ങിദ്രുപന്റെ ചരണപങ്കജം
 അവളേയുംനന്നായ് തൊഴുതുമെല്ലെവെ
 വലംവെച്ചുവാനിപ്പറഞ്ഞുവന്നതൻ-
 സുഹൃത്തുകൾതന്നെത്തന്നുതന്നോക്കിയും
 നടക്കുന്നനേരം കുടതഴകളും
 പിടിച്ചതും വാദ്യമടിച്ചതുംകണ്ടു
 പട്ടതമുള്ള പൻ വിലക്കിക്കൈകളാൽ
 "എനിക്കുയോഗ്യമില്ലിതെ"ന്നുരാഘവ-
 നനുജനംകോപംകലൻ ദീനനായ്
 മനുക്വചവരനരികെ കണ്ണുനീർ?
 ചൊരിഞ്ഞുകൊണ്ടവൻ നടന്നുമെല്ലെവെ
 അനുജനംതാനുമൊതമിച്ചുവന്ന.
 അഭിഷേകത്തിനായൊതക്കിയുകോപ്പും
 വലംവെച്ചു രാമൻനടന്നു നോക്കാതെ.
 അകത്തുപോവോഴും വരുമ്പോഴുംപിന്നെ
 പുറത്തുകാണുന്നമഹാലോകക്കെല്ലാം
 രാമപ്രവീരന്റെ മുഖത്തൊരുഭാവ-

വികാരമില്ലെന്നതറിയാം സ്പഷ്ടമായ്.
 പുരജനത്തെയും സ്വജനങ്ങളെയും
 ഘമത്തെയുംകൂട വിചരിക്കിനിത്തിനാൻ.
 അനന്തരം താനുമനുജനമായി
 നടന്നുമാതാവിൻ ഗൃഹത്തിൽചെന്നിതു.
 മനുവരൻപോവാൻ പുറപ്പെട്ടുനല്ലോർ
 ജനനിമാർ മുന്തൂറുമായ് വരുംകൂടി
 മനംകലങ്ങിയാങ്ങവരോധഗൃഹേ
 പലതരംചൊല്ലിക്കരഞ്ഞതരിങ്ങിനെ:—
 “ഇവൻ പറയാതെ യിരിക്കലുണ്ടെങ്ങർ-
 ക്കളീഷ്ടമൊക്കയും തരുന്നവൻരാമൻ.
 ജനനികൾസപ്തയതിലുണ്ടെങ്ങളെ
 യനുസരിച്ചീടും സുമുഖനേറാവും
 ശതിയുണ്ടെങ്ങർക്കു ശരണധൂമിവൻ
 വന്നുശമിക്കുന്നേൻ ക്ഷണത്തിൽത്തെളും”
 ഇതിത്തരംചൊല്ലിപ്പറഞ്ഞുപിരിച്ചു
 വിവരങ്ങളായ പശുക്കളെപ്പോലെ.
 അഥരമുപതി ജനനിഭോഹത്തിൽ
 പ്രഥമകക്ഷ്യയിൽ കടന്നുവൃദ്ധയാം
 ജനനിതന്നുടെ ഗുരുവിനെക്കണ്ടു;
 ചിരീയകക്ഷ്യയിൽ കടന്നഭൂദേവ
 വരന്മാരെയല്ലാം തൊഴുതവിടുന്നു
 കടന്നുമൂന്നാംകൈട്ടിൽപയോധിക-
 തരണിമാരെയും വിഭോകിച്ചുപിന്നെ
 വെളുത്തപട്ടമങ്ങുത്തു മാതാവെ
 വെളുത്തപുഷ്പങ്ങളുണിഞ്ഞുകേശത്തിൽ
 വളർന്നമംഗലം വരുവാൻരാമനും
 പവഹോമങ്ങളും പലദാനങ്ങളും
 പലതുചെയ്തുമ്പും സ്മരിച്ചും വിഷ്ണുവെ
 സമാധിയിലിരുന്നതളും മാതാവിൻ-

ചരണപങ്കജം വണങ്ങിരാമനും.
 സുതൻപിന്നീതനായ് വണങ്ങിനിന്നപ്പോൾ
 അതിമുദിതയായണഞ്ഞു മുഖാപിൽ
 മണത്തൊരാസനം കൊടുത്തുചൊല്ലിനാൾ:—
 “പിതാവുതന്നിട്ടുവെനീപാവിച്ചു
 മതിമാനായനീ പരിചിൽവാഴുക.
 അഭിഷേകത്തിനു കുളീരരാശിതാൻ
 വരുന്നതിൻമുമ്പെ ഭൂജിച്ചുപോയാലും.”
 ഇതിത്തരമാശീർവിച്ചു ചൊന്നപ്പോൾ
 വിലജ്ജിതനായിട്ടുത്തരാമനും;—
 “പെരുത്തകാനനെ ഗമിച്ചല്ലാതെത്താൻ
 കുളിക്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞുകൈകേയി.
 ഏനിക്കിവിടെയിന്നരക്ഷണംപോലു.
 മിരിക്കയോഗ്യമല്ലൊരുമാതാവേ.
 ഫലമുലങ്ങൾ തിന്നിപ്പൊൻകല്പിച്ചാൽ
 ഫലമുള്ളൊന്നും ഭൂജിച്ചുകൂട്ടുമോ?
 വനത്തിൽപല്ലകൾ വിരിച്ചിരിക്കുന്നോ-
 റെന്നിക്കത്തെന്നു സുവണ്ണപീഠവും?
 ഇവകൾതച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോന-
 മണിമയമായ തളിക്കയെന്തിനും?”
 ഇതിത്തരംകേട്ടു ജനനീമൂർച്ഛിച്ചു
 പതിച്ചിതുരണ്ടു മുറിച്ചിട്ടുപോലെ.
 ചുറ്റത്തുതരമനംതുടച്ചുകണ്ണൻ
 പെരുത്തമോഹവും തളർത്തിനാനമ.
 ചിരേണമോഹവും തളർന്നുമാതാവും
 ചിലവചങ്ങൾ പഠഞ്ഞാളിങ്ങിനെ:—
 “മകനേ സുന്ദര സുകുമാരവീര
 മനംകലങ്ങുന്നു മനോഹരബാല
 പിറന്നീലനീയെന്നിരുന്നാലിന്നങ്ങോ
 ചിരിയുന്നപീഡയെന്നിക്കബാലക

ചതിച്ചുപോകിൽനി മരിച്ചുപോകുംതോൻ
 പതിസുഖങ്ങളും സുതസുഖങ്ങളും
 അനുഭവിപ്പാനും തരംവന്നില്ലിഹ.
 പരമദുഷ്ടയാം ഭരതമാതാവിൻ-
 മുഖത്തു നാളെ ഞാൻ മിഴിക്കുന്നെങ്ങിനെ?
 പതിനെട്ടു വയസ്സുടയ രാമനെ
 പതിനാലുവർഷം വന്നേ ഗമിപ്പാനായ്
 പിതാവു ചൊല്ലുവാൻ മടിച്ചതില്ലയോ?
 പരിചാരം ചെയ്യാൻ മുതലായിനാരും
 വരികയുമില്ല പരമസുന്ദര
 വനത്തിലിന്നു നീ ഗമിക്കുന്നാകിലൊ
 വരുവൻ ഞാൻകൂടെ ധരിക്ക രാമവ.
 മകനായുള്ള നീ പിരിയുന്നാകിലൊ
 മനമഴന്നുഞാൻ മരിക്കുംചെയ്യും"
 ഇതിത്തരം കേട്ടു കടുത്തു ലക്ഷ്മണൻ
 കടുകുനൻപോലെ ചുവന്ന കണ്ണുമായ്
 ചുട്ടുചുട്ടക്കണ്ണീരിൊഴുകിയുംകൊണ്ടു
 തുടിച്ചു നാസികയ്ക്കിരുപുറത്തോ
 കുടിലമായുള്ള പുരികമേറവും
 പിടിച്ചു നെറ്റിമേൽ ഞരമ്പുകളെല്ലാം.
 വിറച്ചുധരവും ചുവന്നിഴാനനം
 കടുത്തുള്ള വാക്യം കട്ടുകടെച്ചൊന്നാൻ,—
 അഭിഷേകത്തിനെ വിരോധിപ്പാനായി-
 ട്ടധികശൂന്യൻ പെരുകിവന്നാലും.
 അരഞ്ഞാടികൊണ്ടുണ്ടൊട്ടക്കി രാമന്റെ-
 യഭിഷേകം നന്നായ് കഴിപ്പിച്ചീടുവൻ.
 മുടക്കുവാൻ സുരാസുരതമൊന്നിച്ചു
 ഭാരമെന്നായി സഹായം വന്നാലും
 ഭജപരാക്രമമെടുത്തു കാട്ടിത്താൻ
 ഭൂവിപതിപ്പിപ്പൻ കൊച്ചചെയ്യവേരും.

കൊതിക്കുന്നെന്നുടെ മതിരണത്തിങ്കൽ.
 കളിപ്പതിന്നായിക്കരുണാവാരിയേ.
 അതിനിന്നു ഭവാനനുവദിക്കേണ-
 മെന്നിക്കു കൈരണ്ടുമിരിക്കുന്നതിപ്പോ-
 ഉമങ്കാരത്തിനല്ലറിക മന്നവ.
 പലതും കഷ്ടതയുണ്ടെന്നെന്നിട്ടു-
 മെടുക്കയല്ലൊൻ ശരങ്ങളും വില്ലും.
 പെരിയ വാളെനിക്കരയിൽകെട്ടുവാൻ
 ചമച്ചതല്ലെന്നതുചുക്കാണാലും.
 കരങ്ങളും വില്ലും ശരങ്ങളും വാളും
 ധരിച്ചിരിക്കുന്നതിവനാചമല്ലാം
 വിതകുലയോരെ വധിപ്പാനായിട്ടു.
 ദശരഥന്റെ ചതുരംഗസേന
 തെമ്പാടുംകൂട്ടി മഹാജാകരുമായ്
 എഴുന്നള്ളിപ്പിടിച്ചുമാറ്റത്തു ഞാൻതന്നെ
 നിനക്കഭിഷേകം കഴിക്കുന്നുണ്ടിപ്പോൾ.
 പുരിതന്റെനല്ല നടുവീണതന്നെ
 പടയുണ്ടാകട്ടെ മേജരമായി
 തെരുനടുവിന്നു ശരനിരകളെ
 തെരുതെരുതെയ്യ രാജവാനിപ്പോൾ
 കരചരണങ്ങൾ മുറിച്ചു വേഗേന
 കരിവരങ്ങളെ പരിച്ഛിച്ഛിട്ടുവൻ.
 തുരുതുരപ്പോം ചൊരിഞ്ഞു പാറമായ്
 ക്ഷതികളെല്ലാം തിരിച്ചുമണേണം.
 പരശുരാമികൾരചിതമായി
 പരികരംവിട്ടു മേവരങ്ങളും
 പരിഹീനസാ പദാതിസംഭാവം
 പരിഹരിച്ചീടും ചതുരതാതന്റെ
 ശിതാഗ്രധാരമായിരിക്കും വാളെന്റെ
 കാശാഗ്രമുക്കുമായ്തിരിക്കുന്നേരത്തു

ശതകൃതനെന്നയകപ്പെട്ടെങ്കിലും
 ശങ്കലമായിട്ടും വിശ്വമില്ലേതും.
 വിരൽചരടുകൾ മുറുക്കി നന്നായി
 കലച്ചു വില്ലുമാന്ദ്യമുത്തുനില്ക്കുമ്പോൾ
 ദശശതകൊടി ദശശതകത്തന്നെ
 നിനയ്ക്കിലുമതു മുടക്കുവാൻ പണി.
 ഭയങ്കരനായ യമനെപ്പോലെ നിൻ
 തിരുവടിനന്നാമുറച്ചുനിൽക്കുമ്പോൾ
 തിരുമനസ്സിന്റെ കടാക്ഷംകൊണ്ടുഞാൻ
 പൊതതൊട്ടുകുവന്നരിനിരയെല്ലാം.
 പുരവാസികളെ ശിരസ്സുകളെല്ലാം
 ദിശി ദിശി വെട്ടിത്തരിപ്പിച്ചീടുവൻ.
 ഇതരരാജാക്കൾ വരുന്നതാകിലും
 ഞാൻ ഞാടികൊണ്ടു കൊച്ചമയ്ക്കീടുവൻ.
 നരപതിതാനും പൊതുവാൻ വന്നാകിൽ
 സുലോകം വാണങ്ങിരിപ്പാറാക്കുവൻ.
 അരിനിരതന്റെ നടുവിൽചാടി ഞാൻ
 പരിചയും വാളുമെടുത്തു വേഗത്തിൽ
 അരിത്തരിത്തരിപ്പിട്ടു നിന്നും കുടിപ്പിപ്പൻ.
 കൂടിലചിത്തയാമു കരളു ചൊല്ലുന്ന
 ഭരതമാതാവെക്കൊച്ചമയ്ക്കീടുവൻ.
 പരതപിഷേണ്ട പഴുതെകെഴുസല്ലേ
 കരിനിരകളും രഥവരങ്ങളും
 തുരഗയുഗ്മവുമെതിരിട്ടുനേരം
 തെരുതെരയെന്റെ ശരണിക്കൊണ്ടു
 മുറിച്ചുഭൂമിയിൽ പതിപ്പിച്ചീടുവൻ.
 പുരഹിതമാം തുരഗയുഗ്മവും
 തിരിഞ്ഞുപോവാനുതരംപരാമൃതം
 നരവരയെന്റെ ചതുരതകണ്ടു
 പരിമോദിഷേണം സുരസുരമാനം.

അരിയായുള്ളോരുപിതാവിനെയില്ലാ
 പൊരുതോടുകൂടാൻ മനസ്സിപ്പെങ്കിലൊ
 പിടിച്ചുകെട്ടിയങ്ങിടുന്നതുണ്ടുതാൻ
 മടിക്കയില്ലെന്നു ധരിച്ചുകൊണ്ടാലും.
 അരിയാതെധർമ്മം വഴികേടായ്പ്പോ-
 രധർമ്മംചെയ്യുന്നു ഗുരുവിനെത്തന്നെ
 കൊലചെയ്യാമെന്നു മനുവാക്യമുണ്ടു
 ഗുണനിധമനുപവർക്കുംസംവാദം.
 വിരോധിച്ചെന്നോടുംഭോനൊടുരാജ്യം
 കൊടുക്കുന്നെങ്കിലുംനടക്കുമോപിന്നെ
 കൊടുപ്പാനെന്തൊരുബലമിവന്കണ്ടു?
 ശിവശിവചെറുമിവനില്ലമതി!
 തപിക്കേണ്ടമനമുറയ്ക്കു കൗസല്യ
 പറയുന്നവാക്യം പരിചിന്ത കേൾക്കനീ.
 ഉരുപുണ്യശാസ്ത്രം പെരിക വില്ലാണം
 രഘുവരൻ തീർത്തി പതിക്കുണ്ടായെങ്കിൽ,
 പതിച്ചുപുഷ്പണനവനുമുന്മയെ-
 ന്നുറച്ചു നന്നായിട്ടിരിക്കയുംപേണം.
 കുഴിഞ്ഞവരുടെ ചരിതമോക്കുമ്പോൾ
 മകനാണിരുന്നവനിയുമാക്കി
 വനവാസം ജോഗ്യംവനിതെന്നറി.
 റിപരീതമായിപ്പിതാപുത്രചെയ്തി-
 ന്നുള്ളവരായിട്ടിരിക്കിൽ പൊരമ്പാ-
 രയോജ്യയിലിന്നു മനുഷ്യരില്ലാതെ
 ചമയ്ക്കുന്നുണ്ടുതാൻ ശരവർഷംകൊണ്ടു.
 നയമെന്നു പാത്താൽ ഗുണംവര ചെറും.
 നയംവിട്ടു ഭവാനെടുത്താലും ശരയ്ക്കും.
 പ്രതാപിയെത്തന്നെ ഭയപ്പെടും ലോകം
 പതമുള്ളവനെപ്പിറന്നിട്ടീടും.
 പ്രതാപിയായുള്ളതപനനെയെല്ലാ

നമസ്കരിക്കുന്നു ജനങ്ങളോക്കെയും.
 തണുപ്പിച്ചു നല്ല പ്രസാദമുണ്ടാക്കും
 ശശങ്കനെയുണ്ടോ വണങ്ങുന്നാരനും?
 പിതാവിനേയിന്നു കൊലചെയ്യുമമ്മേ
 കഴിപ്പിച്ചീടുവനഭിഷേകമിപ്പോൾ.
 ഇവർതന്നെയിന്നുമഹീപതിയാക-
 മിതിനൊരൊളൊളമിളക്കമില്ലെന്നു
 പറഞ്ഞതുകേട്ടു രാജപ്രചീരനോ-
 ടുച്ചകൗസല്യപരിഭ്രമിച്ചു:—
 “ഇതുസംവാദമോ നന്നക്കരംവചം?
 പറക”യെന്നപ്പോൾപറഞ്ഞുരാമനും:—
 “പിതൃവചനംഞാനതിക്രമിക്കുമൊ?
 പിതൃനിയോഗത്താലൊരുകണപമുനി
 ഹനിച്ചുശോചിനെ നിനച്ചുകാണാതെ.
 പരശുരാമനും തനിക്കുള്ളമ്മയെ
 കൊലചെയ്തുപണ്ടു പിതാവിന്റെറചൊല്ലാൽ.
 സന്ദർശനം മക്കളുപതായിം
 പിതാവിനുവേണ്ടി മരിച്ചതില്ലയൊ?
 വയസ്സുമേറി നല്ലൊപമുള്ളവർ
 നടന്നൊരുവഴി വിടുകയില്ലത്താൻ.
 ‘വനത്തിൽ ഞാൻകൂടി വരുമെന്നതൊട്ടു-
 മുമ്പിതമല്ലെന്നു ധരിക്കുകൗസല്യ.
 പതിവ്രതമാക്കു പതിയൊഴിഞ്ഞൊരു-
 ഗതിവശാനില്ലെന്നറിഞ്ഞിരിക്കുന്നീ.
 പരമാർത്ഥതന്നെ നിനച്ചുകാണുമ്പോൾ
 പതിവാക്യംനീയുമനുസരിക്കേണം.
 പിതാചൊല്ലുകേട്ടുനടന്നാകിൽനമു-
 ക്കൊക്കൊണ്ടു മേൽഗുണംവരുതാനും.
 അറികലക്ഷണപറയുന്നതെല്ലാം
 മുഴുത്തായമായിപ്പറകയില്ലാതും.

നുപധമംതന്നെന്നിനച്ചുകാണുമ്പോൾ
 മുഴുതായമായിനടപ്പാനേമനം
 എന്തിക്കെന്നതറിഞ്ഞതുവിടുകനി.
 വടിവിൽത്താൻചൊന്നചചനംകേട്ടുനി
 കടുതുവിട്ടിഥചതമെടുത്താലും.
 ജഗത്തിങ്കൽധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങൾമൂന്നും
 അനുഷ്ഠിച്ചാലൊതുപചമുള്ളതതേ
 വരംധർമ്മമൊന്നുചഴിപോലെചെയ്താൽ
 അതുക്കൊണ്ടുതന്നെയറികുചക്ഷുണ
 കുലമുടയൊരുവതിക്കുനല്ല
 മകളുണ്ടായെന്നാലവളെന്നപോലെ
 കുലീനയാഞ്ഞെങ്കിലൊരുകൾചെയ്താൽ
 യുവതിയൊന്നുചമനുഭവിക്കിലും
 മകനുണ്ടായാലൊ പരലോകമുണ്ടാം.
 ഇവമൂന്നുമിവളൊരുത്തിയാൽവരം.
 ത്രിവർഗ്ഗമന്യോന്യം വിരലുമാകുമ്പോൾ
 ദിവ്യവർഗ്ഗംവിട്ടിട്ടിങ്ങടക്കണംധർമ്മം.
 ത്രിവർഗ്ഗവുമൊരു വിരലംകൂടാതെ
 അനുഷ്ഠിക്കാമെങ്കിലനുഷ്ഠിക്കുന്നല്ല.
 ഇതൊക്കെയിന്നോളമനുഷ്ഠിച്ചുതമ്മിൽ
 പിന്നക്കമില്ലാതെയിരിക്കുകൊണ്ടുതാൻ
 ഇനിയതച്ഛന്നമനുഷ്ഠിച്ചുകൊൾവാൻ
 പണിതമ്മിൽതമ്മിൽ വിരലുമാകയാൽ.
 അതുക്കൊണ്ടുതന്നെ ദിവ്യവർഗ്ഗവും ത്രിജി-
 ചുനനുഷ്ഠിക്കുന്നു ഞാനിഹ ധർമ്മംതന്നെ.
 ഇതൊന്നിനാൽ മുന്നിൻ ഫലം വരുംതാനും=
 മിതിനിപ്പോളാതം പറയുംവേണ്ട
 പെരികയെന്നോടു കൂചയുണ്ടായുള്ള
 ഭരതമാതാവങ്ങിതു പറഞ്ഞപ്പോൾ,
 പെരികക്കാലവും പിഴച്ചിരിക്കുന്നു,

പരകൃമംകൊണ്ടുപായങ്ങൾകൊണ്ടും
 ഫലമില്ല ദൈവം മറഞ്ഞുനിൽക്കുമ്പോൾ
 ഇതിത്തരം രാമൻ പറഞ്ഞു നിൽക്കുമ്പോൾ
 ക്ഷപിതനായുജ്ജ്വലജ്വൽ ചൊല്ലിനാൻ:—
 “വിധിവശമെന്നു പറയുന്നതെല്ലാം
 മതിശൂന്യമാക്കു വിധിയല്ല നൂനം.
 അതിശൂന്യൻ തനിക്കൊരു ദൈവംതന്നെ-
 യതിക്രമിച്ചിടാം സ്വപ്രകാരമുണ്ടാകുന്നത്.
 വിധിവശമെന്നു പറയുന്നതെല്ലാം
 മതിയുണ്ടെങ്കിലും ബാലമില്ലാത്തവൻ.
 ഇതിങ്ങിനെചൊല്ലി ഫലമെന്തു ഓമ?
 വരുന്നോരുകാലമതുകണ്ടിടിലാം.
 പിതൃ ചക്രമെന്നു നിനയ്ക്കേണ്ട രാമ
 പിതാവിതേരുമെന്നറിഞ്ഞതുമില്ല:
 പിതൃമനസ്സിന്നു നിന്നതുമല്ല.
 പ്രിയ മഹിഷിഷായുരണ്ടരതേയുള്ളു.
 പിതാചു താൻതന്നെയധർമ്മം ചൊല്ലിയാ-
 ലതൊക്കെയുമുണ്ടോ നടന്നുകൂടുന്നു:
 അതികാമിയായ നൃപതിയെന്തെല്ലാം
 പറഞ്ഞിടാമെന്നാൽ പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.
 തന്മനസ്സുംപിന്നെയതിനോടുകൂടി
 പറവാൻചൊല്ലിയാൽ പറകയില്ലയോ?
 അതൊക്കെയുംനീയും പ്രമാണമെന്നോത്താൽ
 സുഹൃത്തായുജ്ജ്വലരെ പരിതപിക്കാം:
 നൃപധർമ്മത്തെനീ യറിയുന്നില്ലയോ?
 മനംകൂടിയിപ്പോൾ മറിഞ്ഞുപോയിതൊ?
 നൃപൻ പരമജ്ഞാന കൊടുത്തുപോൽപാ-
 മതിജ്ഞാതനായമറിഞ്ഞിട്ടുമില്ല.
 അതുചേടിപ്പറന്നുവർക്കമിതന്നു-
 ഉപകാരമില്ലാ നിന്നു പോയിപോൽ.
 ‘അതിന്നുതന്നെ നീ തരണമെന്നോരം

തപിക്കുന്നുപോലുമവളും ഭൂപനോ-
 ടവനുംചൊന്നതുകൊടാഞ്ഞാലിന്നിനി
 ക്കസത്യദോഷങ്ങൾ ഭവിക്കുമെന്നേററം.
 യേപ്പെട്ടുനൂപോലിതൊക്കെയുമിപ്പോൾ
 പറയുന്നതാരോടിഹരംപുവര?
 ഇവരുടെയൊരു ശതകളൊടു-
 മിവണ്ണമറുളോർ പറകിലുംവര.
 ഇതെങ്ങാനുമുണ്ടോപറഞ്ഞുകേട്ടതും
 ധനധാന്യംപോലെവരം നിക്ഷേപമാ-
 യിരിക്കട്ടെയെന്നു പറഞ്ഞുവെച്ചതു?
 അറിഞ്ഞിതോരവകലമന്നേനിന്റെ-
 യഭിഷേകമിന്നുമുടക്കുവാനായി
 ഇരുവരുംകൂടെയൊരുമതിയായി
 പണിയെടുത്തതും ഭവിക്കയില്ലിതു.
 അകതാരിൽ ചിലരടക്കിക്കെഴശലം
 സൂകൃതിയെന്നതുപുറത്തുതോന്നിക്കര.
 അതിലൊന്നായത്ഭുതമനുപ-
 ന്നിഞ്ഞുകൂടയൊതുപനുടെ മനം?
 നിനക്കുമൊന്നുണ്ടു മനസിരാമവ
 തനിക്കായോന്നത്താൻപിതൃനിയോഗവും
 വഹിച്ചില്ലായെങ്കിലതുകൊണ്ടന്യർക്കു
 പിതൃഭക്തിചെറുംവരയെന്നല്ലല്ലി?
 അതുശങ്കനിനക്കൊരിക്കലുംവേണ്ടാ
 ജഗത്തിലിന്നാരും നിനക്കൊരുശേഷം
 പറയുമില്ലപരമാത്മംതന്നെ”
 പലതരംതമ്പി പറഞ്ഞിട്ടുമേതും
 പരമസുന്ദരനിളക്കുഞ്ചന്നില്ല.
 മനസ്സുറപ്പുള്ള മനുപ്രവീരന-
 മഭിപ്രായമെല്ലാം പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചാൻ.
 ഉടനെഭവിയുമിഹസംവാദ-
 മിരിപ്പാനില്ലെന്നതറിഞ്ഞുചൊല്ലിനാൾ:-

“വരുവൻതാൻകൂടി വന്നതീനൊ”ന്നവർ
കരഞ്ഞുപിഡിക്കുന്നതുകണ്ടു രാമൻ
സംസരിച്ചായതു വിലാപനങ്ങളിൽ
സംസാരം കണ്ണീരൊഴുകി മാതാവോ-
ടുത്താനിങ്ങിനെ പെരുത്തദുഃഖത്താൽ:—
“വിധവയെപ്പോലെ പുറപ്പെട്ടു പോവാൻ
പറയുന്നതേതു മുചിതമല്ലേ.
പതിശുശ്രൂഷയും വഴിപാലെചെയ്ത-
ങ്ങിരിക്കുമെന്നല്ല നിനക്കു കൌസല്യേ.
ചിത്ര നിരോധത്തിൽ നടന്നാകിലോരം
ജഗത്തിങ്കൽനമ്മെപ്പുകഴ്ത്തുമെല്ലാം
ചെയ്തമെന്തിനു പറയുന്നനിങ്ങൾ
ചിത്രചക്രം രാമനതിക്രമിക്കുമോ?
വിവേകംകൂടാതെ പറയാതെയെന്റെ
യവജനീയുമടങ്ങുക”യെന്നാൻ
“പതിശുശ്രൂഷ ചെയ്തിരിക്കുന്നീ”യെന്നു
പറഞ്ഞുമാതാവോടനുനയത്തോടെ.
“വനത്തിൽപോയാനനുവദിച്ചെന്റെ-
ജനനിയെന്നെന്നീയയ്ക്കുംവേണം.
ഗുരുതാനച്ഛൻതാൻ നൃപതിതാനിതി-
നൊരുത്തൻചൊല്ലിലുമുടനേകുൾക്കണം,
നമുക്കിതൊക്കയുംദശരഥൻതന്നെ
മനം മടിക്കയില്ലവനരൾചെയ്താൽ.
പിതാവിനിക്കുമിന്നിനക്കും ലക്ഷ്മണ,
പതി കൌസല്യക്കും, നൃപനെല്ലാവർക്കും.
അവണ്ണമുള്ളവൻ പറഞ്ഞ വാക്കിനെ-
യതിക്രമിക്കുമ്പോൾ ദുരിതം കൈവരും.
അരുതരുതിതു ശിവശിവ”യെന്നു
ചെവി രണ്ടും പൊത്തിപ്പറഞ്ഞൊരുനേരം
ഇനിയൊന്നുകൊണ്ടു മിരിക്കയില്ലയെ-
ന്നൊച്ച കൌസല്യ മനസ്സടക്കിനാൾ.

